

NAZIONALE
13
24 H
26
VITT. EMANUELE

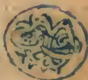
COMMENTARIVS
DE SPOLIIS CLERICORVM, SVPER CAP. NON LICEAT PAPAE, XII. QVAES. II.

MARTINO AB AZPILCVETA

DOCTORE NAVARRO
Autore.

Ad Illustriss. & Reuerendiss. Card.
ALCIATVM.

ROMAE Apud Victorium Helianum.
M. D. LXXII.
Cum licentia Superiorum.

ILLVSTRISS. AC REVER.
DOMINO D. FRANCISCO
ALCIATO TITVLI S.
Mariæ in Porticu Card.
S. D. N. Pii Summo Propœnitentiario, Domino suo,

MARTINVS AB AZPILCVETA
DOCTOR NAVARRVS
fœlicitatem temporariam
& æternam.

Vanquam Illustrissime Reuerendissimeque Domine, multa me retrahebant, a dedicando Illustrissimæ. D. T. præsenti opusculo; & in his, quòd esset exiguum, & parum dolatum, horisque succisiuis, ob quæstiones nunquam non sese ingerentes, filumque eius interrumpentes, compositum, quodque maiora longè me debe-

debere, ac D. T. Illustrissimam decere non obscurè intelligerem. Plura tamē mē ad dedicandum impulerunt, primùm quidem, quòd iam inde ab annis circiter. 60. Alciatorum familiæ obseruandæ colendæque deuinctus fui, eo ꝗ dum in Gallijs ius vtrumq; audirē, & docerem, Andreæ Alciati D. T. Illustrissimæ Agnati, educatoris, promotorisq; tui amantissimi, tunc eas illa sua recondita eruditione mirificè exornantis, Iurisconsultorū suæ ætatis, mea quidem sententia, facilè principis, & omniiuga omniū literarū encyclopædia, qua ad miraculum vsque ornatus extitit, omnes excellentis, præclarissimis & immortalibus illis munimentis plurimum adiutus fui. Deinde quòd in Vrbem ingressus, dolorem quem ex illius obitu acerbum conceperam, D. T. Illustrissimæ. (Quæ ipsum vt naturæ, ita etiā quæsitis præclarissimis animi, corporisque dotibus, multis nominibus refert) præsentia, si non ademit planè,

certè

certè leniuit, ac mitigauit, vtpote, quod is mortuus, in te ipsius non modò fortunarum, sed etiam clarissimarum virtutum & literarum hærede, mihi reuixisse visus fuit. Ad hæc, quòd S. D. N. Pius Quintus pietate, ac inaudita Reipub. Christ. administrandi ratione, toti orbi Christ. admirabilis, iussit vt D. T. Illustrissimæ in tuo illo sacerrimo Pœnitentiariæ Prætorio, ad quod multæ exque nõ vulgares quæstiones indies deferuntur, quæ per radices in præsenti opusculo defixas, facilius, & clarius decidi poterunt, assisterem. Quod magna cum animi voluptate facio. Tum quod mihi videor, Deo, eiusque summo Vicario, dignissimoq; ipsi suffecto, vtcũque inseruire. Tum quòd cerno, audio, suspicio, & quãdoque demiror tuã istam rarã, & oĩbus tui Prætorii uiris iuris diuini, & humani callentissimis in præsidendo placidam dexteritatem; dum adeò absolutè proponis, perspicuè narras, grauiter dubitas, omnium senten

tias

tias patiẽtia minimè vulgari audis, easdemque iudicio sereno perpendis, & matura synesi, eam quæ tibi magis arridet deligis, confirmas, & declaras, ac gnome quadam alta mollis, aliisq; ita concilias, vt a summi Vicarij Dei mẽte nunquam recedens, semper tuũ de vultu diuino, prodeat iudicium. Postremò, animi istius tui verè heroici, erga me immerentem, niueus candor, atque beneuolentia. Quæ omnia, me tibi perpetuo gratitudinis vinculo ita obstringunt, vt quando grates condignas non modo referre, sed ne quidem agere me posse animaduerto, saltem animi mei ergà Illustriss. D. T. gratitudinẽ vel hoc quantulocumq; officii symbolo te statam facere debeam. Accipe igitur Illustriss. Reuerendissimeq; præsul, exiguũ hoc munus, eo animi cãdore, quo offero, Deo Opt. Max. supplicans vt D. T. Illustriss. maxima præsenti & futura fœlicitate donet æternum. Amen. Romæ, Idibus Octob. anno. 1571.

PIVS PAPA V.

Ilecte fili, Salutem & Apostolicam Ben.&c. Dudum a fe: rec. Paulo PP. III. Praedecessore nostro, emanarunt litterae tenoris subsequentis; Dilecto filio Martino de Azpilcueta Decretorum Doctori, primariam cathedram Iuris canonici in uniuersitate studii Conimbricen. actu regenti, Paulus PP. III. Dilecte fili Salutem & Apostolicam Ben. &c. Cum (sicut Nobis exponi fecisti) tu, ut aliis iuxta traditum tibi a Deo talentum, prodesse posses, nonnullas lecturas super uoluminibus Decreti, & Decretalium, non sine maximis laboribus & uigiliis ad laudem diuini nominis: cuius ope litterariae rei, & Christianae Reipub. consuluisse & profecisse credis, scribendo composueris & compilaueris, easque de proximo, tuis propriis expensis, in lucem edere & imprimi facere intendas. Pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi, quod lecturae huiusmodi absque tuo consensu imprimi non possint, ut tuarum uigiliarum effectu laeteris, concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, uolentes te specialis gratiae fauore prosequi, huiusmodi supplicationibus inclinati, tibi quod ad septennium, a die quo tu lecturas prae-

dictas imprimi feceris, computandum; nullus alius per uniuersum orbem Christianum constitutus, lecturas ipsas, uel earum aliquam partem imprimere aut imprimi facere; uel impressas in sua domo aut alibi habere, et tenere, nec illas uendere seu mutuo aut ex dono, uel alias donare possit; authoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus. Districtius inhibentes in uirtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, eo ipso si contra factum fuerit incurrenda, omnibus & singulis cuiuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus; & quauis etiam Apostolica authoritate aut facultate fungentibus, per vniuersum orbẽ constitutis; ne lecturas huiusmodi, vel earum aliquam partem, absque tuo expresso consensu et licentia septennio prædicto duntaxat durante, imprimere seu imprimi facere, aut vendere seu donare præsumant. Non obstan. constitutionib. et ordinationib. Apostolicis, ac quarumcunque prouinciarum, & locorum statutis & consuetudinibus etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis: necnon priuilegiis, indultis, & literis Apostolicis quibusuis Prouinciis, & illarum personis ac Vniuersitatibus & Collegiis, etiam per nos & Sedem Apostolicam sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cũ quibusuis clausulis et decretis, etiã deroga-

gato-

toriarũ derogatoriis, & alias qũdolibet concessis, cõfirmatis, et etiã iteratis vicibus innouatis. Quibus omnibus; etiam si de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et indiuidua, ac de verbo ad verbum; non autem per clausulas generales id importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut exquisita forma ad hoc seruanda foret: tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbũ insererentur, præsentibus pro expressis, & de verbo ad verbum insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat, specialiter & expresse derogamus; cæterisque contrariis quibuscunque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris. Die viii. Ianuarii, M. D. XLIII. Pontificatus nostri Anno nono. L. de Torres. Et deinde. Cum, sicut Nobis nuper exponi fecisti: tu: qui (sicut asseris) rogeris a multis, vt opera tua tam prius edita, quàm nondum edita, quæ super iure Pontificio, & super pertinensibus ad declarationem illius habes composita, typis excudi faceres; idque facere proponas (vita comite, & Deo iuuante) impensis tuis, & te præsente, quò correctiora, auctiora, & pientiora prodeant. Nobis humiliter supplicari fecisti, ut in præmissis opportune prouidere de beniguitate Apostolica dignaremur: Nos te amplioris gratiæ fauore prosequi uolentes, huiusmodi supplicationibus inclinati

nati, Apostolica authoritate tenore præsentium, Declaramus intentionem Nostram esse, ut dicti Pauli Prædecessoris litteræ, quæ de lecturis loquuntur, habeant etiam locum in aliis Commentariis, libris, & tractatibus, quæ tu edideris super his quæ pertinent ad præfati Iuris Pontificii declarationem. Non obstantibus omnibus supradictis, quæ idem Paulus Prædecessor in dictis præinsertis litteris uoluit non obstare. Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die xviii. Maii. M. D. LXXI. Pontificatus. Nostri Anno Sexto.

P. Tarus.

B. De Castro.

PRIVILEGE DV TRESCHRESTIEN Roy de France.

HARLES par la grace de *Dieu*, *Roy* de France, Au Preuost de Paris, Bailly de Rouen, Seneschaulx de Lyon, Tholoze, Bourdeaulx, Poictou, ou leurs Lieutenans, & a tous noz Baillis, Seneschaulx, Preuostz, Iuges, ou leurs Lieutenans: & autres noz Iusticieres & Officiers quil appartiendra, Salut & dilection. Receue auons l'humble Supplicacion a nous faicte de la part de nostre trescher & tresamie bon frere le Roy Catholicque des Espaignes, en faueur de nostre cher & bon amy le Docteur Martin de Azpilcueta Nauarro, Commandeur de l'ordre de Roncheuaulx: Contenant que le dict Docteur a faict imprimer & mectre en lumiere un Liure intitulè *Le Manual de Confessores y penitentes*, & vn autre aussi intitulè. *Tractado de alabanza y murmuration, sobre el Capitulo, inter uerba. xj. q. III.* & un autre aussi intitulè. *Tractado de las rentas Ecclesiasticas, sobre*

sobre el cap.final. xvj.q.j. en langue Latine sur le Decret, & quelques Commentaires, *Sobre el titulo de Rescriptis, de Restitutione spoliatorum, y de præbendis en.las Decretales.* Et doubte que aucuns de nos subgectz, ou de la nation Espaignolle, voulzissent faire Imprimer lesdictz Liures en nostre Royaume: & aussi que les Imprimeurs dicelluy nostredict Royaume, ou autres, uoulzissent par maligne & mauuaise intention semer en seſdictz oeuures quelque mauuaise & reprouuee doctrine, sil ne luy estoit par nous sur ce pourueu. Nous a ces causes inclinans, & uoullans en cest endroict gratifier a la requeste, ainsi que dict est, a nous faite pour ledict Docteur, auons inhibe & defendu, inhibons & defendons par ces presentes, a tous Libraires & Imprimeurs de nostredict Royaume, & autres noz subgectz, soit de la nation de France ou d'Espaigne, residens en cestuy nostre Royaume: Que les dessusdictz Liures cy dessus intitulez & declarez, ilz nayent durant le temps de dix ans prochainement venant, ensuiuans, & consecutifz a Imprimer, ne faire imprimer, mectre ne exposer en vente, sans le sceu, conge, & consentement dudict Docteur. Sur peine de confiscacion des Liures qui sen trouueront imprimez, contre nosdictz

dictz presentes defenses, & damende arbitrai re. Si uous mandons, commandons, & expressement enioignons, & a vngchascun de nous, si comme a luy appartiendra. Que celles noz presentes inhibitions & defenses soient faictes lire, publier, & entegier. En procedant alencontre des transgresseurs & contreuenans a icelles, si aucuns sen trouuent, par les peynes y contenues, & autrement, selon l'exigence des cas. Car tel est nostre plaisir. Non obstant quelconques lettres, mandemens, ou defenses a ce contraires. Et pource que de ces presentes lon pourra auoir a faire en plusieurs & diuers lieux: Nous uoulons que au Vidimus dicelles, deuement collatione, foy soit adioustee, comme au present Original. Donne a Sainct Maur des fossez le XXVII. Iour de Iuing. L'an de grace Mil cinq cens soixante six: & de nostre Regne, le sixieme.

Par le Roy, la Royne sa mere presente.

De laubespine.

OGOR Candide Lector, scribere aliqua de bonis, quæ vulgo appellantur spolia clericorum; Quoniam componẽti mihi Apologiam libri quem de Reditibus ecclesiasticis super cap. fin. 16. q. 1. ante composueram, occurrerunt aliquot dubia circa beneficiariorum facultatẽ disponẽdi & testandi de reditibus ecclesiasticis illa concernentia, quæ ne nimium cresceret Apologia, non licuit in ea pro rei dignitate resoluere. Resoluturus igitur nunc illa, breuiter opem diuinam primum ex animo imploro. dicendaque omnia censuræ sacrosanctæ Sed. Apost. de cuius re agendũ est, & cuiusque alius sanius sentientis,

subinit

submitto. Te autem præmonitum velim, quod a nimia textuum, glos. & Doctorum præsertim recentiorum allegatione, eisdem rationibus abstinebo, quibus in Apologiæ prædictæ initio me abstēturum protestatus fui. Enitar tamen, vti in eadem enisus fui, quo ad eius fieri poterit (præter morem eorum, qui numero magisquã sententiarũ ponderi deferunt) confirmare quæ dixero, textibus, glos. classicis & receptioribus (quorum copia fere vbique est, & authoritas illustrior) authoribus, ad recentiorum accumulationes, quum argumenta vtriusque partis, æque, vel quasi vrgentia videbuntur, & alias quum res postulauerit, debita cum obseruãtia recurrendo: præsertim quũ ab eis primum & speciatim res ipsa recte tangitur. Quod ipsum etiam seruabimus,

Deo

Deo iuuante in editione Manualis nostri confessariorum, & pœnitentium, quod ex sermone hispano in latinũ per nos ipsos tra ductum, ac recognitum, & quam pluri mis auctum, mox euulgabimus. Vale.

PRESSA

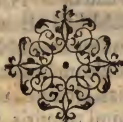

V. H.

Ad Lectorem, & Clerum Christianum.

SIMONIS MAGNI RAMLOTAEI BELGAE I.V. DOCTORIS.

Carmen.

SI curæ tibi Christiane Lector,
In sortemq; Dei uocate Clere,
Sãcta est relligio, fidesq; auita,
Et doctrina sacra probata lege:
Horas si bene collocare auebis,
Seu disponere tempus otiosum,
Si tristes animi cauere morsus,
Et sanctæ iugiter uacare vitæ,
Q uā non absimili Patres beati
Diam pro meritis tulere palmam:

Volue hūc de SPOLIIS sacrū libellū, &
Quos passim latio, simulq; Ibero
Scriptos eloquio, vsque & vsq; libros,
Ne terræ infoderet datum talentum,
Vir notæ nimium eruditionis,
Illustris quoque iure sanctitatis,
Diuini simul atque de medulla
Arcanisque adytis, fretoque iuris
Humani tibi iam dedit NAVARRVS,
Extremæ HESPERIAE iubar, Soliq;
Multis nominibus decus Nauarri.
Hic (raram ut sileam hospitalitatem,
Virtutesq; alias, Deique cultum)
Si fortasse animi requiris, atque
Dotes ingenij, profectò, uincet
Aequabitue Dynos & Hostienses,
Baldos, Hippolytos, Fabros, Socinos,
Abbates etiam, Innocentiosque,
Syluestros, Deciosque, Bartholosque,
Azones, Butrios, Cynos, Felinos,
Et turbam reliquam uetustiorum.
Vt (ne singula persequi laborem)
Non mirum mihi, si illud exhibetur
Viuenti decus, atque sentienti,

Post

Post manes,tumulumq;, quale pauci,
Et molles cineres,habent uirorum.
Hinc illum meritò colunt Iberi,
Belgæ,Sauromatæ,Getæ,Britanni,
Galli ac Ausonij,Scythæ,Poloni,
Germani atq; Arabes,Scoti atq;Dani:
Eius R O M A etiam beata pleno
Laudes ore canit,NAVARRVS,aiens,
Dignus qui Pyliam quater senectam
Traducat,Priamiue,Nestorisue
Auctus præcipuo repentè honore
Longæuos superet beatus annos.

COMMENTARIVS DE SPOLIIS CLERICORVM, SVPER CAP. NON LICEAT PAPAE, XII. QVAES. II.

MARTINO AB AZPILCVETA DOCTORE NAVARRO *Autore.*

SVMMARIVM.

POLII *definitio quid nominis, & diuisio. numero 1.*

D.Ioan. Austriacus spolia opima reportauit, & victoriam naualem ter maximam obtinuit.numero 1.

Pannicularia quæ dicantur. num.1.

Spoliorum definitio, & partium eius elucidatio. num.2.

Ecclesiastica personæ dicuntur, & sunt fori Ecclesiastici, Deo donati, conuersi, &c. etiamsi clerici non sint.num.2.

Bona patrimonialia, vel quæsita ex eis, vel per

 industriam

industriam, contractus, &c. non dicuntur spolia. num. 2.

Bona debita, licet nondum soluta, & quærenda beneficiario post mortem, censentur spolia. num. 3.

Superflua non est repetitio claritatem augens. num. 3.

Bona in vita iuste impensa, non dicuntur spolia, male autem, profane, aut in fraudem Ecclesiæ sic. num. 3.

Bona reliquata per beneficiarium ex his quæ in suos vsus decentes insumere poterat, fiunt illi quasi patrimonialia, nec censentur spolia. num. 3.

Bona patrimonialia, vel quasi, non spectant ad spolia, possuntq; clerici de ijs pro libito disponere, sicut laici. num. 3.

Bona ad sustentationem beneficiarij necessaria, non pertinent ad spolia, neq; illa quæ ipse dum viueret, emit pro sua Ecclesia, vel tradidit ei sine fraude, vel alijs operibus pijs. nu. 4.

Bona ex reditibus Ecclesiasticis nomine beneficiarij empta, etiam immobilia, pertinent ad spolia. num. 4.

Spolia non sunt post Pij v. extrauag. ornamenta, paramenta, vasa sacra, &c. prout ante, & minus sunt patrimonialia, vel quasi, sed applicantur Ecclesiis. num. 4.

Spolia non sunt scamna, mensæ, dolia vacua, & c. etiam ex Ecclesiæ reditibus comparata, alio tamen fine, quàm ornamenta, & paramenta. num.4

Spolia nulla censentur relinquere beneficiarij, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel pensiones excedentes valorem 30. ducatorum auri de Cameræ, si ab illicita negotiatione abstinuerunt.

§.1.

RO fundaméto in præsenti Commentario tractandorũ, assumo celebrem illum canonem Symmachi Papæ, cuius initium est. Non liceat Papæ, 12. q. 2. Et primum definiam, quæ bona dicantur spolia clericorum. Deinde subijciam prædicti canonis tenorem, hausurus ex eo quædam, ex quibus deducenda est vera resolutio 4. dubiorum. postremò, proponam illa, & simul singulatim resoluam.

1 Definiturus igitur quæ appellantur spolia Clericorum, dico primum, verbum, spoliũ, siue spolia, generaliter sumptum, significare omne id, quo aliquis vi vel sponte exuitur, nudatur, vel priuatur, Quia descendit

A 2 à ver-

à verbo ſpolio, quod ſignificat exuere, nudare, priuare, vel capere, Et ita diuiditur in ſpolium violentum, & voluntarium. Violentum dicitur, quod vi, vel metu capitur, iuxta rubricam, & totum titulum de reſtit. ſpoliat. & c. reintegranda. 3. q. 1. & iuxta id quod communiter aſſeritur, ſpolia opima eſſe illa, quæ dux exercitus, duci aduerſario victo aufert, qualia fuerunt ea quæ primus omnium Ioui feretrio obtulit Romulus, Rege Ceninenſium manibus in acie occiſo, autore. Liuio lib. 1. ab vrbe condita. Cuiuſmodi etiam ſunt illa, quæ me huic commentario manum extremam addente, reportauit huius menſis Octobris die 7. anno 1571. D. Ioannes Auſtriacus diuo illo Carolo quinto Cæſare parente natus, Imperator glorioſus fortiſſimi ſacri fœderis exercitus, nuper inter S. D. N. Pium V. Regem Catholicum, & vetuſtiſſimam Venetorum Rempublicã aduerſus coniuratum illum, atque Chriſtiani ſanguinis ſitientiſſimum religionis Chriſtianæ hoſtem Selimum icti, quum ſupra ætatẽ, conſilio prouidus, ac manu promptus, ſuperata in Helleſponto claſſe Turcica, totius Reipublicæ Chriſtianæ incredibili applauſu, maximam naualium victoriarum Chriſtianorũ à Chriſto nato, diuinitus obtinuit.

Vo-

Voluntarium autem eſt, quod ſponte exuitur, & relinquitur iuxta l. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. ibi; ne mutuo amore ſe exſpolient, & iuxta verbum, ſpoliatorium, quod apud Plinium in Panegyri ſignificat locum vbi loturi ſe in balneis exuunt ſponte ſe ſuis veſtibus. Ex quibus infertur, eos qui dicunt ſpolia proprie dici quæ ab hoſte auferuntur, recte dicere; iuxta illud Maronis, egregiam laudem, & ſpolia ampla refertis, modo non addant, ſola ea ſic appellari, quoniam & veſtes, exuuiæ, & alia bona quibus nudamur, vel exuimur, etiam ſponte, ſic appellantur, per prædicta. Secundo infertur, bona illa quæ clerici morientes relinquunt inconſumpta, proprie dici poſſe ſpolia, ſiue quòd ſponte ſe illis exuunt, ſiue quòd vi quadam, mors exuit eos illis, qua ſignificatione generali, etiam bona patrimonialia clericorum mortuorum, poſſent appellari ſpolia eorum, partim violenta, partim voluntaria.

Secundò dico, quòd ſtrictius communiter accipitur ab his qui de illis ſcribunt, videlicet, pro ijs bonis morientis, in quæ nemo ſuccedit ex teſtamento, neque ab inteſtato, communi via, ſed alia quadam particulari ratione, de quibus agit textus ſingula-

ris in l.diuus.ff.de bon. damn. quatenus habet, Pannicularia, ideſt, veſtes viles quas reus attulit in carcerem, & nummos inueterales, cuius nominis ſignificationem dicit ibi ſe ignorare Budæus, per quos tamen Iuriſconſultus intelligit eſſe illos, quos invictum quotidianum reus affert, & gloſſa non inepte declarat, pertinere ad optiones, ſiue cuſtodes aut cuſtodum adiutores, & ſpiculatorem, reo affecto ſupplicio: alia verò pretioſiora, & annulos quinque aureis valentes, ad præſidem in vſus ibi deſignatos. Quod ipſum colligitur ex extrauag. Pauli tertij, Iulij tertii, & Pij quarti, & Pij quinti, quarum partes propoſito noſtro neceſſariæ, infra trãſcribentur: ſecundum quarum autorum
2 mentem, ſic poſſunt definiri. Spolia ſunt bona Eccleſiaſticæ perſonæ, quæſita immediate vel mediate ex bonis Eccleſiaſticis, vel reditus eorum debiti, quæ non fuerunt ante mortem eius iuſte impenſa, nec facta iure patrimonialia, nec quæſita alij irreuocabiliter, vel quæ ſunt ex illicita negotiatione cõparata. Dixi bona, pro genere, quo omnis bona definitio debet conſtare, Arg.l.1.ff. de teſtam. vbi Bart. ab omnibus receptus, & l.1. ff. de dolo. & late tradidimus in rubric. de præb. & in rubr. de probat. poſt Decium ibidem,

dem: omnia enim ſpolia clericorum ſunt bona, non contra, omnia bona clericorum, ſunt ſpolia. Dixi item generaliter, bona, vt comprehenderem tam mobilia, & ſe mouentia, quàm immobilia, iura, & actiones, quocumque nomine cenſeantur, quæ omnia appellatione generali bonorum continentur, l. bonorum. ff. de verborum ſignificatione, cum ei annotatis per eruditiſſimum Alciatum. Dixi, Eccleſiaſticæ perſonæ, & non clerici, vt comprehenderem bona Deo donatorum, conuerſorum, vel monachorum, & aliorum qui ſunt fori Eccleſiaſtici, hi enim omnes etiamſi clerici non ſint; dicuntur Eccleſiaſticæ perſonæ, vt probat textus iuncta gloſſa in c. duo ſunt, q. 1. ſuprà ead. cauſ. & tradit poſt alios Decius, in c. Eccleſia, de conſtitut. num. 7. & probatur in c. alia. & c. legi. 16. q. 1. & c. non dubium, & c. de monialibus, de ſent. excomm. & latius tradidimus in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 55. qui poſt profeſſionem regularem, poſſunt, & ſolent habere beneficia regularia in titulum iure communi, & ſecularia in commendam per diſpenſationem Apoſtolicam, iuxta c. cum ſingula. §. prohibemus, de præb. lib. 6. & c. poſſeſſiones, de reb. Eccleſ. non alien. & iuxta latius tradita in Apolog. præfata q. 1. Mon. 53. Di-

xi, quæsita ex bonis Ecclesiasticis, quia patrimonialia, vel quæsita ex eis, vel per industriam, contractus, aut vltimas voluntates, non dicuntur spolia secundum hanc significationem, neque etiam quæsita ratione clericalis dignitatis, & officij, aliunde quàm ex reditibus beneficiarijs, quia illa inter patrimonialia collocantur, vt probauimus in dicta Apolog. q. 1. Mon. 21. Dixi, mediate vel immediate, vt comprehenderem, non solum fructus ex eis collectos extantes, & pensiones ob ea solutas, & pecunias ex locatione, seu arrendatione, vel venditione illorum acceptas. Sed & alia bona, & actiones, & iura qualiacumque per emptionem vel alios contractus ex eis quæsita: vt clare probant extrauagantes Iulij tertij, Pauli quarti, & Pij quarti, infrà §. 6. relatæ, vt in extrauag. Iulij
3 tertij insinuabimus. Dixi, vel reditus eorum ei debiti, vt comprehenderem bona debita mortuo non ab eo apprehensa, eo quòd nondum essent soluta, vel diuisa inter eum, & alios, ad quos eorum pars pertinebat, sed iam erant in horreum, vel cellarium importata, vel saltem à solo separata, & ita iã debita ei, per adducta in Apolog. præfata. q. 2. Mon. 14. vel quia post mortem erãt quærenda, iuxta consuetudines, vel gratias, & priuilegia

uilegia Papæ, quibus fructus primi, vel secundi anni post mortem pertinere possunt ad defunctum, iuxta c. si propter, de rescript. lib. 6. & extrauag. suscepti, ne sede vacante, quàmuis dici posset, hæc satis comprehendi sub verbo illo, bona, quatenus comprehēdit actiones, vt prædictum est: clarius tamen sic dicitur, & quæ repetitio claritatem auget, nō dicitur superflua, iuxta gloss. c. 1. de summa Trinitate, & fid. cath. lib. 6. in verbo, & filio, tradit Fel. in c. solitæ, de maioritate. colum. 3. Dixi, nondum ante mortem iuste impensa, quia quæ viuus iuste impendit, non appellantur spolia, illa enim non exuit per mortem, nec mors eum priuat illis. Dixi, iuste, quia si profane, vel male illa donauit concubinæ, sicario, vel histrionibus, & alijs id genus hominibus, vel in fraudem Ecclesiæ vel Cameræ Apostolicæ, vel Episcopalis, quibus iure communi, priuilegio vel consuetudine, spolia eius deberentur, merito dicuntur spolia, per ea quæ dicta sunt in Apolog. memorata q. 2. Mon. 7. & probatur per extrauag. Pauli tertij, Iulij tertij, Pauli quarti, Pij quarti, & Pij quinti, quarum partes huc pertinentes infra à §. 5. vt dixi, transcribentur. Dixi, & non facta iure quasi patrimonialia, ad excludendum à nomine spoliorum, illa quæ

bene

beneficiarius reliquat ex his, quæ in ſuos vſus decentes inſumere poterat, quæ facit ſibi quaſi patrimonialia, per tradita in Apolo. præfata q.1.Mon. 30.& duobus ſequētibus: quod paulo poſt in illatione ſexta iterum comprobo per extrauag. nouam ſanctiſſimi D. N. Pij v. Dixi (nec quæſita alij irreuocabiliter) propter ea quæ beneficiarij regulares relinquunt inconſumpta, quæ licet quærantur Eccleſijs eorum, non tamen quæruntur irreuocabiliter, iuxta ea quæ infra, §.5. num. 2. dicemus. Dixi tandem (vel quæ ſunt ex illicita negotiatione quæſita) ad comprehendendum illa, quæ beneficiarius ſiue regularis, ſiue ſecularis, quærit, negotiando contra canones negotiationem ei vetantes, etiam aliunde quàm ex reditibus Eccleſiaſticis, quæ videtur ampliatio noua, introducta iure nouo extrauagantium Pij quarti, & Pij quinti, infra relatarum. §.6.7.& 8. Ex qua definitione, palam eſt primo, non pertinere ad ſpolia, bona vlla patrimonialia, vel quaſi patrimonialia clerici, de quibus pro libito in pauperes, & diuites, in pios & profanos vſus, licite, ſicut laicus, poterat in vita diſponere: quoniam omnia illa ex teſtamento vel ab inteſtato debentur hæredibus, iuxta tradita in Apolog. prædicta. q.1.Mon. 21.& ſeq.

Secundò

Secundò noto, quòd non pertinent etiam ad ſpolia, bona Eccleſiæ, ex quibus beneficiarius recipit reditus ad ſui ſuſtentationē, neq; illa quæ beneficiarius emit dũ viueret ex reditibus pro ſua Eccleſia, vel tradidit ei ſine fraude, quia non exuitur eis per mortem, imò eum reperit exutum ipſa mors, quoniã tempore mortis eccleſia eſt eorum domina, argum. l. fin. C. de ſact. ſanct. Eccleſ. & l. traditionibus, C. de pact. & §. item per traditionem, Inſtit. de rerum diuiſio.

Tertiò, quòd bona empta ex reditibus Eccleſiaſticis à beneficiario ſibi, & in vſus ſuos, non pro Eccleſia, quæ non fiunt ipſo iure Eccleſiæ, iuxta tradita in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. ſiue ſint mobilia, ſiue immobilia, pertinent ad ſpolia: quod clare probatur per extrauagantes præfatas.

Quartò, quòd aliqua debebant inter ſpolia computari ante extrauagantem S. D. N. Pij v. infrà §. 8. referendam, quæ poſt eam non ſunt illis annumeranda, puta ornamenta, paramenta, vaſa ſacra auri, & argenti, & cuiuſcumque alius materiæ, miſſalia, gradualia, libri muſicales, cantus firmi, &c. ad cultum diuinum parata, etiam ſi nondum ſint Eccleſijs tradita, vt latius in eius principio continetur. Quæ tamen, vt non ſunt,

nec dicuntur ſpolia, ita minus dicuntur patrimonialia, vel quaſi, quia non poſſunt diſponere de illis beneficiarij, ſed debent applicari Eccleſijs eorum, vt ibidem diſponitur.

Quintò, quòd per eandē extrauag. §. Et inſuper, non debent annumerari ſpolijs, quædam quæ ante illam annumerabantur; videlicet: ſcamna: arcæ, menſæ, dolia vacua, etiā ex Eccleſiæ reditibus comparata, vt latius in illo §. declaratur. Hæc autem alio fine eximuntur à numero ſpoliorum, quàm prædicta, quia hæc ita eximuntur, vt de illis perinde poſſint clerici ſeculares teſtari, ac de patrimonialibus, illa vero, ita vt iure ſpoliorum capi non poſſint, ſed debeant remanere ipſis Eccleſijs.

Sextò, quòd iuridica, ſanctiſſima & vtiliſſima fuit declaratio illa ſanctiſſimi D. N. Pij. V. qua in præfata extrauag. §. præterea, declarauit, nulla bona clericorum, qui dum viuerent, non habuerunt beneficia, vel pēſiones, excedentes, valorem 30. ducatorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, debent dici ſpolia, ſi ab illicita negotiatione abſtinuerunt, quoniam illa iuſta ratione fundari poteſt, quòd quum quilibet clericus, quàmlibet ſimplex, honeſte

poſſit

possit impendere suis vsibus 30. ducatos annuos, id quod ex eis reliquat, efficit sibi quasi patrimoniale, per prædicta monita, quod etiam infra super dicta extrauagante notabimus.

SVMMARIVM.

Intellectus cap. non liceat Papæ, 12.q.2. nu. 1.

Papæ nomen, & si Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis conueniat, antonomasice tamen soli Romano Pōtifici attribuitur. nu. 1.

Papa non est verus, & absolutus bonorum Ecclesiasticorum dominus. nu. 2.

Bonorum Ecclesiasticorum verus, & absolutus dominus, est CHRISTVS: & qua ratione. nu. 2.

Papa eo temporis momento, quo electus est, accipit à Deo potestatem super totum corpus CHRISTI mysticum. nu. 2.

Papa nulla lege humana ligatur, saltem quò ad vim coactiuam. nu. 2.

Papa lege naturali prohibetur alienare bona Ecclesiastica sine iusta causa. nu. 2.

Lex naturalis, qua bonorum Ecclesiæ alienatio prohibetur, quæ sit. nu. 3.

Præcepta Decalogi, omnia sunt naturalia. nu. 3.

Dominus rei, in dubio, non præsumitur velle,

vt

vt res eius alteri tradatur. nu. 3.

Beneficiarius rebus Ecclesiasticis in vsus profanos vtens, violat præceptum de non furando. nu. 4.

Episcopus rem Ecclesiæ, iusta de causa alienare potest, & à fortiori Papa. nu. 5.

Alienandi rẽ Ecclesiæ causa iusta triplex nu. 5.

Ecclesiæ res uẽdere licet, pro soluendis illius debitis, non tamen pro debitis Rectoris. nu. 5.

Alienandi res Ecclesiæ facultas quam habet Papa diuersa est à facultate inferiorum Prælatorum. nu. 6.

Electus electione valida iure naturali, licèt inualida iure humano, tuta conscientia dignitatem retinet. nu 7.

Præsumendum non est iustam causam interuenisse in alienatione rei Ecclesiæ, etiam per Papam facta, nisi de illa constet. nu. 8.

Probanda causa est sine qua iuste aliquid fieri nequit. nu. 8.

Intellectus Clem. 1. de probatio. nu. 9.

SYMMACHVS PAPA.

§.2. NON liceat Papæ, prædium Ecclesiæ alienare, aliquo modo pro aliqua necessitate: nec in vsumfructum rura dare, nisi tãtummodo domos, quæ

quæ in quibuslibet vrbibus non modica im pensa sustentantur: qua lege omnes custodes adstringantur, vt donator, accensator, venditor, honorem perdat: & qui subscripserit, anathema sit, cum eo qui dedit, vel qui recepit, nisi restituatur. Liceat etiam quibuslibet Ecclesiasticis personis contradicere, & cũ fructibus alienata reposcere, quod non solummodo in Apostolica conseruandum est Ecclesia: Verum etiam vniuersis Ecclesijs per prouincias quidem dicitur id conuenire.

1 Multa notabilia ex hoc canone colligi possent, sed ipse non tangam alia quàm quæ proposito nostro de spolijs conuenient: & primo quidem, ex eo colligitur ampliatio vel declaratio illius conclusionis quæ habet nõ licere alicui, res Ecclesiæ pro suo libito alienare c. nulli, de reb. Eccles. non alien. ampliatur enim, vel declaratur per hunc canonem, vt comprehendat etiam Pontificem Romanum summum Prochristum, siue CHRISTI Vicarium, quem appellamus Papam, habet enim, non liceat Papæ prædium Ecclesiæ alienare. Nec obstat dicere, quòd omnes Episcopi appellantur Papæ, quia de summo Papa intelligendus est eius contextus secundum Archidiaconum communiter receptũ

& merito; quia licet Patriarchæ, Archiepiscopi, & etiam Episcopi, aliquando appellentur Papæ, vt colligitur ex suprascriptione, c. absit, l. distinct. & cap. vlt. §. fin. 24. q. 2. & tradunt late citati per glossam. prag. sanct. Gallic. tit. de elect. §. præmissis, verbo Papali, & Sarnen. in cap. 1. de constitut. lib. 6. Cuius parum circumspectis deriuationibus huius nominis omissis, illud certissimum desumimus, quòd communiter solus Pont. Romanus Maximus, appellatur, & debet appellari Papa, quia plus ei conuenit hoc nomen quàm alijs, siue dicamus hoc nomen deriuari, ab illo Græco πάππας quod patrem significat, estque nomen venerationis, vt vero propius videtur, siue dicamus esse cōpositum ex illis verbis, pater & patria, vt significet idem quod pater patriæ, siue ex illis, pater patrum, siue deriuetur ab illa interiectione Papæ admirantis, ita quod sonet admirabilis, vt dicit glossa sing. in procemio clementinarum verb. Papa. Quia licet quilibet aliorum recte dicatur pater patriæ suæ particularis Diœcesis, & quilibet admirabilis, ob illam potestatem admirabilem quam habet super corpus CHRISTI verum & mysticum particularem in vtroque foro, & Archiepiscopi appellari possint patres

aliquorum

aliquorum patrum, etiam Episcoporũ suæ prouinciæ, ipse tamen solus summus Pontifex Romanus est omniũ patrum, & vniuersalis Christiani orbis, ac totius gregis dominici pater, c. Cũcta per mũdum, 9. q. 3 c. 1. de constit. & pater omnium patrum, & maxime omnium admirabilis; iuxta illud Poetæ à præfata gloss. citati, Papa stupor mundi, & tandem qui maxima rerum, nec Deus es, nec homo, quasi neuter es inter vtrumque. Propter illam admirabilem potestatem quã immediate in ipso temporis momento quo est electus canonice, accipit a Deo Optimo Maximo, super totum corpus CHRISTI mysticum, iuxta c. licet, & ei annotata de elect. ex qua, veluti fonte perenni, omnium aliorum patrum potestas manat, c. in nouo, 21. distinct. & c. 1. 22. distinct. & ita per Antonomasiam, meritò appellatione simplici Papæ, ipse solus intelligitur, sicut appellatione simplici Apostoli, intelligimus Paulum, & sapientis, Salomonem, & Poetæ Homerum, & Virgilium, & Iuris ciuilis, Romanum, vt habetur in §. sed ius quidem ciuile, adiuncta glo. Instit. de iur. nat. gent. & ciuil. Dixi superius (supra totum corpus CHRISTI mysticum) quia super corpus CHRISTI verum, recipit mediante consecratio-

ne, siue sacramento ordinis, ab alio Episcopo ei ministrato, vt singulariter determinat Card. de Tur.Crema.in lib. 2. cap. 43. de potestat. Eccles. Alia item ratione comprehendit hic text. summum Pontificem, quia cum negatio præponatur verbo Papæ, perinde sonat, ac si diceret, nulli Papæ, iuxta gloss. singul. cap. cum dilectus, de consuetud. quæ habet negationem præpositam, contradictorium omnium quæ sequuntur importare: & ita, licet omnes Episcopi appellarentur ex æquo Papæ, comprehenderetur summus, quia esset vnus ex eis.

2 Noto secundo, ex hoc cap. adiunctis prædictis, Papam, qui Pontifex summus est, non esse verum & absolutum dominum bonorũ Ecclesiasticorum, sicut Laici communiter sunt suorum, & sicut ipsemet est suorum patrimonialium, si alioqui non est religiosus: quia qui verus & absolutus est Dominus alicuius rei, potest eam alienare, & donare, & ea vti pro libito, l. sed & si §. Consuluit, ff. de petit. hæred. l. in remandata C. de mandat. At Papa non potest id facere de bonis Ecclesiasticis, per hunc Canonem. Ergo &c. Confirmatur hoc, eo quod omnium bonorum Ecclesiasticorum verus & absolutus dominus est IESVS CHRISTVS D. N. non

solum ea ratione generali qua Domini est terra, & plenitudo eius, Psal. 23. & c. Quo iure 8. dist. sed etiam ex speciali dispositione, censuraq; humana, sicut quilibet alius homo, est rei suæ dominus, vt late simul & efficaciter authoritate concilij Trident. & aliorum multorum, & multis rationibus efficacibus monstrauimus, in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 24. Vltra vbi dicta est illud S. Thomæ 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. Res Ecclesiæ, licet sint Papæ, vt dispensatoris, Non tamen sunt eius vt domini, & possessoris; quod intelligendum est, de possessione nomine sui ipsius: Nam nomine CHRISTI, & tanquam summus eius Vicarius, & Procurator, ita est possessor eorum, ac dispensator.

Tertio, noto ex eodem canone adiunctis prædictis, prohiberi Papæ alienationem bonorum Ecclesiæ sine iusta causa, iure diuino vel naturali, quod est immutabile. 5. dist. in principio, & §. sed Naturalia, inst. de iure nat. gent. & ci. Nam cum Papa sit summus Monarcha, & Princeps c. Cuncta per mundum, 9. q. 3. & consequenter nulla lege humana ligetur l. Princeps, ff. de leg. & c. Proposuit, de concess. Præb. saltem quoad vim coactiuã, vt declarat Th. receptus in 1. 2. q. 96. art. 5.

& cum ligetur hac lege de non alienanda Ecclesiæ te sine iusta causa, vt hic canō. probat; consequitur, prædictam legem esse naturalem, vel diuinam, quod etiam sentit Archid. in præsenti cum communi, præsertim Bellamera qui hoc expressit nu. 12. 13. & 14. quæ tamen sit illa lex diuina, vel naturalis, qua hæc alienatio prohibetur, a paucis exerte declaratur. Et quidem Bellamera hic ait esse illam legem de qua in principio huius libri? Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris; & quod tibi vis, alteri facias. Quæ licet vtcunque applicari possit proposito, tamen non videtur satisfacere, quia vagum, & nimium generale principium videtur, & longe aptius dici potest esse præceptū septimum Decalogi de non furando: omnia enim præcepta Decalogi, sunt Iura naturalia, vt asserit Thōm. receptus 1. sec. q. 94. art. 1. & q. 99. art. 2. & sec. 2. q. 122. Art. 1. & ipsemet cum alijs omnibus in 3. sent. dist. 37. q. 1. artic. 4. Præceptum autem de non furando, est præceptum Decalogi, vt patet exod. 20. & glos. in c. Quid in omnibus, 32. q. 7. quod non solum prohibet, ne quis rem alienam sibi appropriet, sed etiam ne quis rem alienam alteri tradat, vel ea vtatur contra voluntatem Dñi, §. Furtum, & §. Placuit, inst. de obligat.

quæ ex delict. naſcuntur. Cum ergo, vt ſupra dictum eſt, bona Eccleſiæ ſint bona CHRISTI, qui tollit ea CHRISTO, & tradit alteri contra eius mentem & voluntatem, hoc præceptum tranſgreditur: Contra mentem autem & voluntatem CHRISTI eſt, vt bona eius tollantur ei, & tradātur alteri ſine iuſta cauſa. Quia Dominus rei in dubio non præſumitur velle, vt res eius alteri tradatur. l. inter omnes, §. recte, iuncta glo. magna per Bar. & communem recepta. ff. de furt. iuxta. l. Qui vas. §. vetare, eodem tit. Et ita qui rem Eccleſiaſticam, quæ CHRISTI eſt, ſibi appropriat, vel alij tradit ſine iuſta cauſa, contra voluntatem CHRISTI, ſaltem præſumptam, re eius vtitur, & cōſequenter tranſgreditur, præceptū legis naturæ, de non furando, a qua nec Papa eſt ſolutus: ſicut & legem hanc tranſgrederetur Procurator Cæſaris, qui eſt quidam Vicarius eius, velut Papa CHRISTI, ſi rem Cæſaris aliter quàm de ipſius mēte & voluntate alienaret. l. 2. ff. de off. procu. Cæſaris. Qua ratione pulchre Guilielmus a monte, Laud. probatus ibi per Card. ait in clem. Quia contingit, de Relig. domib. præſato præcepto contraire beneficiariū rebus Eccleſiaſticis in vſus profanos vtentem; quod nos late confirmamus in

Apologia prædicta, q.1. Mon. 27. 38. & 39.

Noto quartò, ex prædictis, Canoné hũc, non continere legem purè humanam quoad prædictas tres conclusiones, nec Symmachum eius authorem eo animo illum constituisse, vt sua lege ligaret successorem suũ sibi parem, cum par in parem non habeat imperium, c. Innotuit, de elect. l. penult. ff. de arbit. l. Ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad Trebel. Sed videri habuisse animum declarandi legem antiquã, & naturalem, & per illa verba, Non liceat Papæ, idem significasse, ac si dixisset, intelligat, & considet Papa, non licere sibi prædiũ Ecclesiæ alienare, aut quod in simili dixit Bonifacius in c. fin. de rescrip. lib. 6. quod non patimur nobis licere, successoribus nostris indicamus. Dixi, quoad tres prædictas conclusiones, quoniã quoad pœnam spiritualem, anathematis quam statuit, ius humanum continet: quandoquidẽ nullo iure diuino, vel naturali eiusmodi censura fertur, & ita neutri eorum est attribuenda, arg. c. legatur, 24. q. 2. & §. consideremus, Auth. de Trient. & Sem. coll. 3.

Noto quinto, ex prædictis, licere Papæ alienare iusta de causa rem Ecclesiæ, quia secundum omnes hic tex. est intelligendus de alienatione sine iusta causa, & non de illa quæ

cum illa fieret, nam intelligendus est de illa quæ fit contra mentem, & voluntatē CHRISTI, vt supra insinuatū est, & interuenien te illa, præsumitur CHRISTVS id velle, sicut & cum intercedit iusta causa credendi quòd Dominus alicuius rei velle debeat, vt eam alius capiat, vel ea in aliquem vsum vtatur, eo quòd est cognatus, amicus, vel de ipso benemeritus, vel ob alias circumstantias præsu mitur in dubio velle illud: vt colligitur ex
5 Bar. & alijs, in d.l. inter omnes, §. Recte. Qua eadem ratione, etiam quilibet Episcopus, potest alienare rem Ecclesiæ iusta de causa, per c. sine exceptione, infra ead. cau. & q. vbi gl. & in summa supra ead. q. & in d.c. Nulli, de reb. Eccles. non alienan. id annotauit, ergo a fortiori Papa, quia constat per infra dicenda, & dicta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 24. Episcopos, hanc potestatē cum omni alia facultate administrandi bona Ecclesiastica ab ipso Papa accepisse, & ita penes eum eandē, imo maiorem potestatem residere, vt dicitur in simili, in c. dudum, in 2. de præb. lib. 6.
Nec obstat, ꝙ prædictæ glo. receptæ, tenent iustam causam alienandi, esse triplicem, necessitatem, pietatem, & vtilitatem, & ꝙ hic canon, habet, non licere Papæ alienare pro quacumque necessitate, quia glossæ ille lo-

quuntur de necessitate Ecclesiæ, canon autem hic, de necessitate personæ; quamuis enim liceat rem Ecclesiæ vendere pro soluẽdis eius debitis, non tamen licet idem facere pro soluendis debitis, quæ Rector eius contraxit pro sua persona, aut pro cognatis, vel amicis suis, vt recte Bellam. hic tetigit, nu. 14. quod ipsum, omnes sentiunt, & infra tangetur; & ita intelligendus est hic textus de necessitate personæ Papæ, quam haberet ad soluenda debita, quæ in minoribus existens, bene vel male contraxit, vel ad locandas cognatas aliquas, promisit, vel mutuo accepit, & non soluit, non autem est intelligẽdus, de necessitate ipsiusmet Ecclesiæ Romanæ, quam haberet Papa ad eam defendẽdam, uel alendam, uel sustentandam. In quo fundatur extrauagans S. D. N. Pij V. super affrancatione bonorum Ecclesiasticorũ nunc nunc edita, quæ infra. §. antepen. refertur, & defenditur.

6 Inter facultatem vero alienandi, quã habet Papa, & inter eam, quam habent eo inferiores, illud distat, quod inferioris alienatio requirit causam, & solemnitatẽ a iure humano saltem põtificio statutam, vt habet cõmunis resolutio in d. c. fine exceptione, & in d. c. Nulli. & in c. 1. de reb. Eccl. lib. 6. Ad hoc

autem

autem vt valeat alienatio a Papa facta, sufficit interuentio iustæ causæ, sine prædicta solemnitate. Quia cum illa inducta sit lege humana, & nulla tali lege obligetur Papa, vt supra dictum est, non tenetur ipse ad eam seruandam, saltem ad hoc vt alienatio valeat: quàmuis etiam dici possit, alienationem ab inferiore iusta de causa, sine solemnitate humana factam, teneri posse pro valida, quoad forum conscientiæ tantum, argu. eorũ quæ ait Inno. in c. Quia plerique, de Imm. Eccl. & in c. Quod sicut, de elect. vbi nu. 8. ait, quòd electus tali electione, quæ iure naturali tenet, eo ꝙ consensus legitimus eligentium interuenit, licet ob defectum solemnitatis iuris humani cassari possit, bona conscientia retinet dignitatem, donec illa cassetur, eo quòd solemnitates illæ ad præsumẽdam iustam causam inductæ, non habent locum in eo foro, in quo est standum veritati, quæ Deo patet, iuxta notata in c. Is qui, & c. tua, de sponsal. Id autem quod supra proxime dixi, non posse iuste alienare Papam bona Ecclesiæ ad soluenda debita quæ in minoribus contraxit, intelligendum est, de bonis stabilibus, vel de mobilibus, quæ illis in hoc æquantur, non autem, de fructibus, & reditibus qui ex eis percipiuntur, quoniam hos iu-

ste

ste in eiusmodi solutionem alienare potest quum etiam alij beneficiarij licite id facere possint, per c. peruenit, de fideius. & ea quæ super illius intellectu in Apol. prædicta. q. 1. Mon. 44. tradidimus.

Noto sexto, ex eod. c. adiunctis prædictis, non esse præsumendum iustam causam interuenisse in eiusmodi alienatione per Papam facta, nisi aliter de illa constet: contextus enim habet, alienationem eiusmodi non valere, & adiectum est, intelligendum esse id de illa, quæ sine iusta causa fit, eo quòd facta cum ea, valet, & consequenter, si iusta causa præsumeretur inesse, semper censenda esset valere, quod est contra verba, & mentem huius canonis, pro quo facit fundamentum irrefragabile cõmuniter receptum, Bart. per illum text. in l. si forte, ff. de Castren. pe
8 cul, & l. si donatione. C. de collat. quod quã do aliquid non potest fieri sine iusta causa, debet illa probari. Non obstat, quod Panor. in c. Quæ in Ecclesiarum, de const. & alijs locis, & multi alij, quos ibi sel. nu. 60. uers. quinta conclusio, & Decius nu. 27. referunt, tenent contrariam partem. Tum quia ipsemet Panor. affirmat, non esse presumendam causam iustam in principe suo contractui cõ traueniente, quia sine tali causa, ei contraue nire

nite non potest, c. 1 de probat. Cum ei adnot, per ipsummet Panor. & alios. & eadem ratio idem Ius persuadet in omnibus alijs, quæ sine iusta causa facere nequit. Tum quia prædictus fel. ibidem cum fulgos. consi. 61, iustius tenet, id quod diximus, & Dec. sequutus ipsos respondet ibidem fundamentis cõtrarium tenentium. tum quia non satis considerant, vanũ fore, dicere, Papã non posse illud aut illud facere, sine iusta causa, si factũ fuerit, quoniam semper dicetur interfuisse iusta causa, vera, vel præsumpta. Sed quia exiliter Dec. satisfacit Clemen. 1. de probat. efficacius responderi potest, quòd illa non prodest eis, primo quia conclusio comprehendit etiam casus in quibus Papa & alius Princeps facit aliquid, quod sine iusta causa facere nequit, non exprimendo, se ad id ex iusta, cau
9 sa moueri: generaliter enim asserunt præsumendam esse causam in Principe faciente id, quod sine causa facere non potest. secundo ꝙ non est locus ei, nisi in casibus in ea expressis & similibus, quia est exorbitans a Iure communi, de quo in c, Cum à nobis, de testib. & de quo per Paul. Castr, col. 46. pa. 2. & de ijs solum loquitur: At alienatio rei Ecclesiæ non est de contentis in illa, neque de similibus eis, vt palam est. Tertio quòd illi Clem.

non est locus nisi in ijs quæ de facto suo proprio narrat Papa, vt latè concludit glos. ait rep. eiusdem. At causa alienandi rem Ecclesiæ, vt plurimum nõ est factum eius proprium. Quartò quia illi Clemẽ. non est locus in narratis per Papam contra Ius, iuxta c. si Papa, in princ. iuncta glos. de Priuilleg. lib. 6. Imo neque in eis quæ præiudicant tertio secundum Anchar. cons. 398. Præmitto, quem sequitur Dec. vbi supra, quod satis planum videtur in eiusmodi præiudicijs, cuiusmodi est alienatio rei & sublatio iuris alterius iam quæsiti, de quo loquimur. Tum quia nõ satis perpendũt, quod c. in præsentia, de renũ. quatenus habet pro iudice præsumendum, solum habet locũ in illis, in quibus datur ei potestas faciendi ea absque necessitate interuentionis iustæ causæ.

SVMMARIVM.

Papa sine iusta causa rem Ecclesiæ etiam inferioris alienare iuste nequit. nu. 1.

Alienatio rei vnius Ecclesiæ in aliam, vel in ecclesiasticos vsus, an Papæ licita? nu. 1.

Papæ, aut Monarchæ, voluntates donantium sine iusta causa mutare non licet. nu. 2.

Intelle-

Intellectus illius dicti, Papæ in beneficialibus: est pro ratione voluntas nu. 3.

Beneficiorum liberam & plenariam dispositionē, pertinere ad Papam, quomodo intelligendum. nu. 4.

Beneficiarium inter, & beneficium seu Ecclesiā, quidam contractus matrimonij est. nu. 5.

Papa cum causa rationabili, diuidere, & vnire, Ecclesias cōferre & auferre beneficia potest, etiam sine beneficiariorum culpa nu. 6.

Roncæuallis Prioratus quare etiam cum causa non fuit a domino Francisco a Nauarro ablatus nu. 7.

Alienatio Papæ, quæ iusta, & valida, quæ nec iusta, nec valida; & quæ valida, & non iusta. nu. 8.

Beneficia Ecclesiastica in quo sensu manualia Papæ, & quę ablatio eorum valida, & non iusta, licet non obliget ad restituendum nu. 9.

§. 3. NOTO septimo, non posse Papam alienare sine iusta causa, etiam rem Ecclesiæ inferioris. Tum quia hic canon in principio generaliter loquitur de prædio Ecclesiæ, non distinguendo inter prædium Ecclesiæ Romanæ, & aliarum inferiorū & ita generaliter est intelligendus, c. solitæ de Maioritate, & l. de pretio, ff. de public.

in rem

in rem actio. Tum quia hicmet canon in fine ait, dispositionem illius non solum esse seruandam in Ecclesia Romana, sed & in alijs vniuersis. Tum quia liberiorem facultatem habet super prædijs Ecclesiæ Romanæ, quorum fructus ipse solus percipit, quàm super rebus inferiorum Ecclesiarum, quarum fructibus ipse non fruitur; cum liberius quis sibi, quam alteri præiudicare possit, arg. l. in re mandata. C. de mandat. & eorum quæ late notantur in glos. magna. c. si diligenti, de foro competenti, & in l. si quis in conscribendo, C. de pactis, super valore renunciationis, quoad præiudicium renunciatis tantum, & non quoad præiudicium alterius. Et quidem, non videtur dubium, de alienatione in laicum, vel laicos vsus, sed magis dubium est de alienatione rei vnius Ecclesiæ in aliam, vel alios Ecclesiasticos vsus, & pro parte quidem affirmatiua, Primo est, quod frequenter id facit Papa, applicando rem vnius Ecclesiæ, alteri, imò & totam vnã Ecclesiam cum suis bonis per vnionem & diuisionem, quod fecit Ioannes. 22. qui ex episcopatu Tholosano, fecit quatuor Episcopatus, & ipsum erexit in Archiepiscopatum, vt patet ex extrauag. eius Saluator, tit. de præb. inter cõmunes, & extrauag. penul. & vlt. in eo. tit. inter extrauag.

eiusdem

eiusdem: & nuper Pius Quartus tantam partem ademit Episcopatui Leodien. quanta suffecit tribus Episcopatibus de nouo erigẽdis. Quod iure facere potuerint, patet, per c. sicut, vnire, de excess. prælat. & c. Constitutus, de relig. dom. Secundo, quod omnium bonorũ Ecclesiasticorum dominium est penes CHRISTVM, vt efficaciter probatum fuit, in Apol. prædicta. q. 1. Monit. 24. & probat extrauaga. prædicta Saluator, & Papa habet omniũ bonorum Ecclesiæ administrationem immediate sibi ab ipsomet CHRISTO concessam, tanquam suo summo Vicario, & procuratori, c. Quanto, de transl. præla. & c. 1. de homi. lib. 6. ita ꝙ ipse solus recipit immediate à CHRISTO potestatem administrandi ea omnia, & alij omnes prælati, & Ecclesiæ inferiores mediate per ipsum, vt in prædicto Mon. 24. latius declaratur, & in c. 1. & 2. 22. distin. explanatur; adeò quidem, quòd præest immediate omnibus Ecclesiis & Christianis, vt probat Thom. in summa contra errores græcorum. q. 66. dicens, contrarium esse hæresim, & tradit Fel. in c. 1. de consti. col. 2. licet aliqui recẽtiores habentes forte codices viciatos, dixerint, eum non immediate, sed mediate præesse Ecclesijs inferioribus, male allegãtes ad hoc Fel. vbi supra, & ita quæcumque res inferiores

feriores Ecclesiæ habent, acceperunt vel accipiunt immediate, vel mediate ab ipso Papa, qui ab initio potuit eas applicare alijs, sicut ipsis applicauit: ergo & nunc potest idem facere, cum non sit ei abbreuiata manus, & potestas. Cumque par in parem non habeat imperium, c. innotuit, de elect. consequenter applicatio facta per anteriorem, non præiudicauit posterioribus. Tertio quod glos. 2. c. si gratiose de rescript. lib. 6, recepta, dicit quòd in beneficialibus est Papæ pro ratione voluntas; & ante illam alia glos. quæ in hoc putatur singularis in c. per principalem, 9. q. 3. dixit, posse Papam auferre Episcopatū vni vel alteri Episcopo, licet nō omnibus simul. Quarto quod Dominicus, a multis receptus, dixit in fine d. c. si gratiosè, per eius gl. præfatā omnia beneficia esse ei manualia, in hoc quòd potest auferre, & conferre titulos beneficiales pro libito, per c. 2. de præb. lib. 6. & Clem. 1. vt lite pendente; vt est videre latius apud Fel. & citatos ab eo in c. Quæ in Ecclesiarū, col. 15. de const. & Dec. ibidem a nu. 26. At bona Ecclesiastica fere omnia pertinent ad beneficia, ergo etiam illa erunt ei manualia, & ad libitum reuocabilia, & ijs, vel alijs, applicabilia. Sed pro contraria parte quam videtur tenere Fel. vbi supra col. 17. & seruare

sancta

sancta sedes Apostolica, facit primo, hoc c. quatenus generaliter habet, nō licere Papæ, alienare prædium Ecclesiæ, & certum est, quòd licet maior alienatio fiat, cum alienatur in laicum vel laicos vsus, quàm cum in Ecclesiam, tamē etiam cum fit in Ecclesiam alienatio est, cap. sine exceptione, infra, ead. q. & c. nulli, de reb. eccl. non alienandis, qua tenus sentiunt omnes pro illa prohiberi alienationem rei vnius Ecclesiæ in aliam sine iusta causa, & solemnitate debita: & est casus in specie, in cap. Dudum, de reb. eccl. lib. 6. Deinde, quòd non solum contra legē naturalem, & diuinam Decalogi, scilicet præceptum septimum de non furando, & decimum de non cōcupiscendo rem alienā, est, auferre alicuius dominium ab aliquo eo inuito, sed etiam auferre vsumfructum, vsum vel administrationem quam habet in ea. l. 1. ff. de furtis, & constat Ecclesiam particularē cui est applicata iuste res aliqua per Papam, vel alium prælatū in dotem, vel in dotis augmentum ad sui sustentationem necessariā vel decoram, habere vsumfructū, vsum vel administrationem eius in suam vtilitatem, licet verū dominium quod penes CHRISTVM est, non habeat: ergo auferre illud ei & conferre alteri etiā Ecclesiæ sine iusta

causa, est cõtra præfatam legem naturalem & diuinam Decalogi.

2 Tertiò, quòd non licet absque iusta causa vlli Monarchæ & Papæ mutare voluntates eorum qui aliqua in certum vsum donarunt & reliquerunt.l. 1.& l Legatam.ff. de administratione rerum ad ciuit.pert.quia id esset in effectu priuare quem re sua & facultate sibi lege naturali & diuina concessa: quòd facere sine causa non possunt Monarchæ,c. 1.de probat.c. 1 §.notandum, iuncta glos.qui feudum dare possunt, & l. id quod nostrum,ff.de reg.iur.at omnia fere prædia ecclesiarum particularium, sunt donata vel relicta eis a CHRISTI fidelibus ad earũ necessitatem & decorem: ergo non licet Papæ dare alijs etiam Ecclesijs illa sine iusta causa.

Quartò, quòd glos.ibi recepta communiter in c. 1. 10.dist. super verbo,diuisionem, dixit Papam non debere Episcopatum diuidere inuito Episcopo, nec Episcopum parochiam, inuito rectore,& alia glo.communiter ibi recepta in c. 1. 22.dist.verbo, in iustitium, sic ait, Papa nõ debet vni Ecclesiæ detrahere, & dare alteri.99.dist.c. Ecce, & c.nullus,& 25.q. 2.De ecclesiasticis,nisi sub sit causa,vt 9.q.3.Conquesti,& c. nunc vero,&

ro, &c.per principalẽ, ead.causa, & quæst.

Quinto, quòd non videntur obstare cita ta pro parte contraria. Non primum, quoniam Ioannes.22.diuisionem præfatam præ fati Episcopatus Tholosani non fecit pro libito voluntatis sine causa, sed ob magnas causas quæ exprimuntur in d.extrauag. Saluator, & prædictum cap.sicut vnire, nõ probat Papam posse iuste diuidere, & vnire Episcopatus sine causa, sed solùm causa rationabili id suadente.

Ad secundum respondetur, quòd concesso quòd Papa, recipiat immediate potestatem administrãdi omnią bona Ecclesiastica, & immediate præsit omnibus ecclesijs, & Christianis, non consequitur eum posse iuste auferre illis pro libito voluntatis, sine vlla causa, ea bona quæ iam illis iuste applicauit per seipsum, vel præcessores eius immediate, vel per alios prælatos eis præfectos mediate, Non enim accepit (vt Apostolus ait) potestatem in destructionem, sed in ædificationẽ, ad vtendum ea secundum rectam rationem, 2.Corint.5.

3 Ad tertium respondeo, quòd glo.prædicti.c.si gratiose, quatenus habet, quòd Papæ in beneficialibus, est pro ratione voluntas, habet locum quoad ea quæ sunt iuris

positiui, & fieri possunt non contrauenien do vlli legi naturali, aut diuinæ, non autem in alijs per.c.Sũt quidam, 25.q.1. & c.1.de probat. Et ita quando fieri possunt sine præiudicio tertii, quod lege naturali fieri vetatur, per ea quæ proxime in confirmatione nostræ cõclusionis citata sunt, & per ea quæ in responsione ad quartum dicentur, & consequenter nec dicit, nec sentire præsumenda est, quòd liceat Papæ sine vlla causa, priuare quem beneficio canonice obtento, per proxime dicenda.

Ad quartum respondeo, quòd glo.illa c. per principalem.9.q.3.a multis parum considerate citata, non ait id quod imponunt ei, videlicet Papã posse sine causa Episcopũ deponere, sed tantum simpliciter deponere, quod intelligendum est, cum causa, quia author ipsiusmet glossæ.in c.1.10.dist.& in c.1.21.dist.se declarat, dicendo quòd id potest facere cum causa, sed non sine illa, vt supra pro hac parte induximus, & generale dictum vnius authoris, debet intelligi secundum quod ipsemet alibi specialius dixit.l. hæredes palam.§ sed & si notam.ff.de testa. arg.c.Generi per speciem derogatur, de reg. iur.lib.6.& l.In toto.ff.eod.cum additis, ibi per Dec.

Nec

Nec obstat Clem.2.sub finem vt lit.penden' in argumento citata, licet eam in hoc pluri mi faciat Ant.Burgensis in rubrica de empt. col. 2.appellando eam in hoc singularem, vt eam meliorẽ iuris dixit Selua de beneficio.
4 2 parte.q.5.quatenus habet, liberam dispò sitionem beneficiorum, pertinere ad papã, quia verbum (libere) licet significet sine licentia, & consensu, & non obstante contradictione alterius, iuxta gl.celebrem in Clemen.Dudum, verbo, libere, de sepulturis, recipit tamẽ interpretationem, & restrictionem per alia iura, vt colligitur ex glo.c. cum nobis, de elect. verb. liberam, vt latius tradit Decius in ca.Quæ in Ecclesiarũ, n.3. de con sti. & debet intelligi sine præiudicio tertii, vt colligit Decius, ex.c. Directe, ibi, de appel. nu. 2.& significat libertatem ab impedimen to, de quo tractatur, & non ab alio, vt colligitur ex c. De multa, de præb. & l.si quando.C.de inoffi test.& l.1.C.de sacrosanct. eccle.& ideò Clem. illa quæ dat liberam beneficiorum dispositionem Papæ, debet restrin gi secundum alia iura, & intelligi sine præiudicio tertii, & de libertate ab impedimen to disponendi quod nascitur ex pendentia li tis de quo loquitur prædicta clem. quæ est aptissima responsio.

Non obſtat etiam.c.2.de præb.lib.6.in argumento citatũ, quatenus habet, plenariam diſpoſitionem beneficiorũ pertinere ad Papam, quia debet interpretari, & exponi, ſicut diximus exponendum verbum; libere, licet enim Papa habeat plenariã adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt, non tamen licet de illis pro libito diſponere, vt probat hoc c. & ſecundum notabile ſupra poſitum.

Ad quintum, negamus plane id quod ait Dominicus, cum Barbar. & alijs multis ſuis ſequacibus in d. c. ſi gratioſe, ſcilicet, poſſe Papam licite ſine cauſa conferre & auferre pro libito ſuæ voluntatis beneficia clericis, Tum quia gloſ. ex qua id infertur, non dicit nec ſentit illud, vt proxime monſtraui. Tum quia id eſſe falſum efficaciter probat Cardinalis cõſilio 141. ſanctiſſimus, quẽ ſequitur Fel. vbi ſupra col. 16. Tum quia quod dicimus, optime fundatur per cap. Niſi cum pridem, §. Verum, de renunciat. quatenus ſingulariter probat inter beneficiarium & beneficium, & Eccleſiam, contractum matrimonij ſpiritualis fieri, ratione cuius non poteſt beneficiarius eam relinquere ſine ſuperioris authoritate, c. quod in dubijs, & c. admonet, de renunciat. contractum autem non

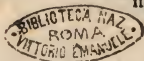
poſſe

posse tolli sine causa per Papam, aut per aliũ Principem, receptum est per c. 1. de proba. & c. 1 §. Notandum, qui feud. dare possunt, quia lege naturali, qua ipsi ligantur, debet seruari l. 1. ff. de pact. Cum ergo inter beneficiarium & beneficium cum ei confertur, & ab eo acceptatur, contrahatur matrimoniũ quoddam spirituale cum interueniente consensu ad id Papæ mediate vel immediate, vt habet illud cap. Nisi cum pridem, & c. 2. de translat. Episcop. non potest dissolui sine causa, & sine vtriusque consensu. Quæ omnia quia parum perpensa fuerunt a multis Neotericis Iurisconsultis, contraria opinio cœpit nostra ætate nimium valere: alijs docentibus illam, vt sibi, & alijs ambientibus habere multa beneficia, placerent, alijs acceptantibus illam, tamquam suæ ambitioni & auaritiæ commodantem, adeo quidẽ vt duo viri doctissimi, egregia virtute alioqui præditi, alter Theologus, alter canonista, quorum nomina causa honoris taceo, publice docuerunt eam, dicentes se acceptaturos libenter omnia beneficia Regni, si ea Papa cõferret. Quod forte vel alia similia, fuerunt in causa quod S. D. N. Pius V. mihi semel dixerit, Iurisconsultos solitos esse plus satis potestatis tribuere Papæ, cui humiliter respon-

di, non omnes id facere, imo aliquos nimiū detrahere, Sed media eademque recta via iura naturalia & diuina cum humanis conciliando, esse incedendum, quod omnibus iuris vtriusq; professoribus persuasum iri quā maxime cupio: ne dum sola iura humana cū deductis ex eis a Neotericis diuina ignorantibus magnificant, multa contra Naturalia, & diuina respondeant. Et quidem Sacrosā ctum Concilium Tridētinum per ea quæ de necessitate residendi in c. 1. sess. 25. & de vnico tantum beneficio sufficienti habendo & de multis parochialibus & impatibilibus non habendis, etiam si vnum non sufficiat. sess. 24. cap. 17. & alia deducta a iure naturali & diuino statuit, satis superq; videtur præfatam Dominici, & quàm plurimorū qui eum magno Reip. damno sequuti sunt, opinionem tacite reprobasse. Concludendum ergo est, posteaquam Papa per seipsum immediate, vel per inferiores suos, qui sūt quidam procuratores Christi, & eius mediate, contulerit alicui Ecclesiæ in dotem pro eius sustentatione, aliqua bona, iuxta c. Nemo, de consec. dist. 1. c. cum sicut, de consecrat. Eccles. quatenus cum suis glos. habent, Ecclesiam non esse fundandam neque consecrā dam sine dote, non debet sine causa ipsi ea tollere

tollere, Quare quoquomodo multorum iurium, rationum & authorum maxime recentiorum allegatione, res hæc ab aliquibus cõ
6 fundatur, veritas est, quod Papa iuste quidẽ potest cum causa rationabili etiam sine beneficiariorum culpa, diuidere, & vnire Ecclesias, cõferre, & auferre beneficia Ecclesiastica eis, & bona ecclesiastica ecclesijs, sed non pro solo voluntatis libito, nec solet id facere, Imò quando subeit aliqua causa rationabilis auferendi alicui beneficiario suum beneficium, si alicquin ipse non peccauit, non aufert ei nisi cum iusta compensatione, siue cambio, iuxta dictum singulare Innoc. recepti in d. c. Nisi cum pridem, quod vidimus ad vnguẽ seruatum a fœlicis recordationis Adriano sexto, qui rogatus à bo. me. Carolo Quinto, & a bona parte magnatum Hispaniæ, cum adhuc ageret in Hispania, & nondum ad vrbem venisset, vt a D. Francisco a
7 Nauarra priore illustris monasterij Roncæuallis auferret prioratum suum, & cõferret illum cuidam admodum nobili, eo quod esset situs in confinio Galliæ, & frater eius Illustrissimus Mariscalus Nauarræ in Gallijs degeret, numquam voluit annuere, nisi æqualis ei dignitas intra Hispaniam, interius conferretur: quæ quia non fuit oblata, per-

manfit

mansit prior, donec post multos annos ab ipsomet Carolo Quinto præsentaretur ad Episcopatus, ex quibus ad Archiepiscopatum Valentinum translatus fuit. Adrianus enim prædictus vt vir iuris diuini, & humani callentissimus, & iustissimus, constantissime respondebat, nullatenus se posse id aliter iuste facere. Considero autem circa hæc quiddam a nemine, quod sciã, hactenus ita exertum, nempe quod magna est differẽtia inter alienationẽ Papæ, qua sine iusta causa rem vnius Ecclesiæ stabilem alienat in aliam Ecclesiam vel alios pios vsus, & inter eam qua alienat in laicos, vel profanos vsus. Illa enim videtur valida, licet non sit iusta, hæc autẽ neque valida, neq; iusta: quia hæc videtur facta contra legem diuinã, & naturalem, illa vero contra legem tantum humanam, contra legem enim naturalem, & diuinam est, quod res auferatur a Domino contra voluntatem eius l. 1. ff. de furt. l. Id quod nostrum est, ff. de reg. iur. & late tradunt omnes post Panor. in c. Quæ in Ecclesiarum, de constitutionibus, & qui Papa alienat rem Ecclesiasticam sine iusta causa in laicos, & profanos vsus, aufert rem alteri, videlicet CHRISTO, sine consensu eius, & dat eam alteri, per ea multa quæ adduximus in Apolog. prædicta

q. 1. mon. 24. 27. 38. & 39. per quæ proba
uimus efficaciter, verum dominium rerum
Ecclesiasticarum esse penes CHRISTVM
& earum in laicos, & vsus profanos transla
tionem, & applicationem sine iusta causa es
se contra eius voluntatem. Illa vero aliena-
tio qua res vnius Ecclesiæ alienatur in aliã,
vel in alios pios vsus, est tantum contra le-
gem, & dispositionem humanam, nam per
eam non aufertur res CHRISTO, eius ve
ro Domino, & datur alteri, sed solum effici-
tur vt manente vtrobique dominio penes ip
sum, inseruiat ei, alio in loco, vel in alios v-
sus, quàm ante seruiebat, quum data alteri
Ecclesiæ, vel alijs pijs locis, perinde maneat
in Dominio CHRISTI, sicut antea, quũ
ipse sit adeo verus Dominus bonorum Ec-
clesiæ in quam transfertur, sicut bonorum
Ecclesiæ ex qua transfertur, & dispositione
humana tantum sui summi Vicarij, vel habẽ
tis ab eo potestatem sui summi Vicarij, &
procuratoris, vel habẽtis ab illo potestatem,
seruit potius vni Ecclesiæ, quàm alij. Ex quo
infertur primo, quòd aliqua alienatio rei Ec-
8 clesiæ per Papam facta est iusta, & valida, ali-
qua valida, sed non iusta, aliqua vero nec iu-
sta, nec valida. Iusta & valida est, quæ fit iu-
sta de causa, valida sed non iusta est, qua sine
iusta

iusta causa res vnius Ecclesiæ in aliam, vel alios pios vsus transfertur. Illa vero neque iusta, neque valida, qua Papa sine iusta causa rem Ecclesiæ stabilem in laicos, & profanos vsus alienat.

Secundo infertur, quod licet ablatio beneficij Ecclesiastici a Papa sine iusta causa facta sit iniusta, & eam faciendo Papa peccet contra vim suæ legis directiuam, vt sentit lex digna vox. C. de leg. & c. Cum omnes, de cōst. & fortius c. iustum 9. dist. & late tradit vterque Thomas prima. 2. q. 96. art. 5. ad 3. est tamen ualida, ita quod per eam perdit uerum titulum is cui aufertur, & eum quærit is cui confertur quoniam id non facit contra legem naturalem uel diuinam, quum dominium omnium bonorum Ecclesiasticorum sit penes CHRISTVM, & Papa sit eius summus Vicarius, & procurator & per eius dispositionem humanam immediatam, uel mediatam sint constituta omnia beneficia pro Ecclesiasticis personis CHRISTO seruiētibus, auferendo beneficium ab una eiusmodi persona, & conferendo illud alij simili, nō uidetur facere contra legem, & dispositionē diuinam, sed tantum cōtra suam uel præcessorum, quæ humana est; & non ligat eum quoad uim coactiuam, qua fit, ut actus

factus

factus contra eam ualeat, licet Princeps eum faciendo, malefaciat, & peccet, l. Princeps ff. de leg. & c. Proposuit, de concess. præb. & uterq; Thomas ubi supra. Pro quibus facit illud simile quod, aliqua Papæ dispensatio est iusta & ualida, aliqua, nec iusta nec ualida, aliqua ualida, sed non iusta, Dispẽsatio enim Papæ qua iusta de causa dispẽsat circa legem diuinam, & naturalem, ut in uoto. uel iuramento, est ualida, & iusta c. 1. & c. Magnæ, & c. ex multa, de uot. & c. 1. & c. uerum, de iureiur. & etiam illa qua dispensat circa suam legem, cum causa iusta, 1. q. 7. c. Requiritis, cum glos. magna in §. Nisi rigor, sub eo posito, c. necessaria, & alijs cc. seq. circa legem diuinam, uel naturalem nec est ualida, nec iusta c. Non est, iuncta glos. de uot. c. Quanto, iuncta glos. de Iureiur. Illa uero qua dispensat circa suam legem, ut super impedimẽtis matrimonij, quæ sunt hodie fere omnia legis cononicę, sine causa, ualet quidem, sed non est iusta, quia licet lege sua, uel præcessorum suorum non ligetur quoad uim coactiuam, quæ eum faciat, dignum pœna humana, & quæ actum eius infirmet, iuxta prædictam legem Princeps, ff. de leg. c. Proposuit, de concess. præb. ligatur tamẽ quoad uim directiuam quæ facit eum

cit eum dignum aliqua pœna apud deum, & actum eius minus rectum, iuxta præfatam l. Digna uox, C. de leg. & alia præcitata, ubi Caiet. declarãdo profunde prædicta, conclu dit, legislatorem ligari sua lege quoad forũ cõscientiæ, & quoad hoc ut dicatur male fa cere, ac peccare.

Tertio infertur, quòd Ecclesia cui applica tur, uel unitur per Papã, res alterius Ecclesiæ, uel altera ecclesia sine iusta causa, salua cõscientia, & sine peccato eã retinere potest, licet Papa in uniẽdo & applicãdo peccasset, quia ualuit unio, & applicatio, licet esset iniusta per prædicta, & per l. iuste possidet qui authore Prætore possidet. ff. de acq. pos.

Quarto infertur, quòd laici etiam si sint Comites, & maiores eis, quibus per Papam cõferuntur aliqua bona ecclesiastica sine, iu sta causa non possunt ea bona cõscientia retinere, quia concessio illa non fuit iusta, neque valida, quia contra legem naturalem vel diuinam sine causa facta, vt prædictũ est. Quinto. quòd is cui collatum est beneficiũ ecclesiasticum ablatum alicui per Papã sine culpa, & sine causa iusta, absque tamen surreptione, vel obreptione, bona cõscientia potest illud retinere, quia ablatio illa valuit, licet fuisset iniusta, & ita non deest ei canoni-

ca.

ca institutio, sine qua beneficiũ obtinere nõ potest, c. 1. de reg. iur. lib. 6. & c. 1. de eo qui mit. in poss. causa rei seruan. eod. lib. Contra tamen hoc, est argumẽtum fortissimum supra tactum, quod Papa non potest tollere contractum, qui iure naturæ seruandus est. l. 1. ff. de pact. sine iusta causa, c. 1 de probat. & c. 1. §. notandum, Qui feud. dar. pos. adeo quod sublatio eius est iniusta, & inualida secundum omnes, & inter beneficiariũ, & ecclesiam vel beneficium, contrahitur quoddam matrimonium spirituale, c. nisi, §. intueri, de renũt. & c. Quanto, & c. inter corporalia, de transla. prælat. & consequenter non valet ablatio beneficii sine culpa, & sine iusta causa facta, sed respondetur, quòd licet collatio, & acceptatio beneficii, habeat quãdam speciem contractus, non tamen est verus contractus, sed est potius institutio, & deputatio cuiusdã personæ ecclesiasticæ ad seruiẽdum Deo in illo vel illo loco pro tempore quo illos, vel illos reditus percipiet, & quàmuis malefaciat Papa reuocando illam deputationem sine aliqua causa, valet tamẽ reuocatio, sicut & multi qui constituunt procuratores ad contrahenda matrimonia, frequenter reuocando sine causa mandata, malefaciunt, valet tamen reuocatio, c. fi. de

procu.

procu. lib. 6. quod ad alia, late declarat inter alios Fel. in c. ex parte Decani, de rescript. & sicut Rex deputans auditores in suis prætoriis, quæ cancellarias, parlamenta, vel Rotas vocant, & præsides ciuitatum, & Gubernatores prouinciarum aliquãdo male reuocet, propter falsas informationes, vel malos fines, reuocatio tamen tenet, & perdunt suos titulos, & qui eis substituuntur, veros titulos accipiunt, & iuste possunt eis vti, donec reuocentur, secundum omnes. Sicut item papa & alii principes passim cõstituũt Iudices, & cõmissarios delegatos, & aliquãdo sine vlla causa & non sine aliqua eorum iniuria reuocant, peccant quidem, & male faciunt, arg. c. vt debitus honor, de appella. nemo tamen dicet reuocationem non valere, iuxta l. iudicium soluitur, ff. de iudic.

Sexto infertur, opinionem supradictam Dom. in d. c. si gratiosè, de rescrip. lib. 6. & plurimorum eius sequacium, nempe quod
9 omnia beneficia ecclesiastica sunt manualia Papæ, & quòd potest auferre, & cõferre illa pro libito suo, partim falsam esse, partim verá. falsam quidẽ, intelligendo quòd iuste ac sine peccato, potest id facere. Verá tamen intelligendo quod factum tenet, si fecerit. Quæ est noua & vera resolutio, & doctorũ

omnium

omnium concordia.

Septimo infertur, quod de rigore iuris, papa qui pro libito suo sine culpa, & causa tollit beneficium alicui, & Rex qui sine culpa, & causa tollit officia prædicta, non videntur teneri ad restituendum damnum quod ob id patiuntur ij quibus illa sic tollunt, licet in eo peccent, quia non peccant contra leges veræ iustitiæ, cuius soli violatio obligat, ad restituendum, vt efficaciter probauimus in Apolog. prædicta. q. 2. Mon. 2. & 3. quoniam non tollunt eis ea quæ verè sunt eorum, sed potius ea quæ sunt sua, vel quorum liberam administrationem habent, neque in eiusmodi ablatione violant ius naturale, vel diuinum, sed tãtum sua iura humana, quibus statutum est eiusmodi collationes esse debere perpetuas, & irreuocabiles, nisi culpa, vel causa intercedat, c. præcepta, 56. dist. & c. satis peruersum, 66. dist. & c. inuentum, 16. q. 7. Dixi, de rigore, nã de æquitate, & tanquam peccãtes contra leges charitatis, quibus tenemur diligere proximos, sicut nos, & non facere alteri, quod nolumus nobis fieri, 1. dist. in princ. & c. Charitas, 2. §. fin. de pœni. dist. 2. aliquam compensationem deberent facere. Per quod videtur satis responderi posse replicationibus quæ

D con-

contra prædicta fieri poterant, quas breuitatis gratia non explico, simul differo in finem huius commentarii rationem qua iustificatur Bulla S. D. N. Pii V. nunc hoc cómentario ad finem perducto, edita, super vẽditione censuum, & pensionum debitarum ecclesiis sine prælatorum earum consensu, seu super affrancatione bonorum ecclesiasticorum.

SUMMARIUM.

Papa non solum non potest iuste sine causa alienare prædia Ecclesiæ Romanæ, sed neq; vsum fructum eorum, nu. 1.

Ecclesiasticum prædium in emphyteosim perpetuam dari non potest, neque in vsumfructum ad longum tempus, nu. 1.

Papa & alii beneficiarii quomodo possunt alienare iuste fructus beneficiorum collectos, & colligendos sine iusta causa, & solemnitate. num. 2.

Papa sicut non potest bona ecclesiarum inferiorum iuste alienare sine iusta causa, & consensu beneficiariorum, ita nec reditus eorum, nume. 3.

Noto

§.4. OTO octauo, Papam non solum non posse sine iusta causa alienare prædia Ecclesiæ Romanæ, &
1 aliarum pro libito, sed neque etiam vsumfructum eorum, per quod ampliari videtur prædictum, cap. Nulli, de reb. eccl. non alienan. vt non solum non possit prædium ecclesiasticum dari in emphyteosim perpetuam, vt ibi dicitur, sed neque vsumfructũ, quod est intelligendum, cum vsusfructus conceditur ad vitam, vel ad longum tempus, iuxta clem. 1. de reb. eccl. non alien. & extrauag. 2. eod. tit. per quas vetatur locatio, vel venditio vltra triennium, sed conceditur vt possit fieri ad triennium, & eadem ratione videtur concedendum, posse ad tantumdẽ tempus dari vsumfructum pretio vel gratuito.
2 Nonò noto ex eodem canone, a contrario sensu, & ex proximo notabili, posse Papam, & alios beneficiarios alienare, fructus suorum beneficiorum iam collectos, & etiã colligendos, vsque ad modicum tempus, iuxta prædictam clem. 1. de reb. eccle. non alienan. & extrauag. secundam eod tit. sine iusta causa, & solemnitate per præfata. cc. vestra, de locato, & cap. Querelam, ne præl. vic. su. & d. clem. 1. de reb. eccl. non alie. & prædictã extrauag. eod. tit. Tum quia simile facere pos-

ſunt tutores de fructibus rerum pupillariũ, qui ſeruando, ſeruari non poſſunt. l. lex quæ tutores, C. de adminiſtr. tut. Tum quia iura requirentia iuſtam cauſam, & ſolemnitatem in alienandis bonis eccleſiaſticis, loquuntur de bonis ſtabilibus, ſiue immobilibus, & pretioſis mobilibus, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, vt videre eſt, in hoc. c. & in cap. ſine exceptione, infra eadem q. & per totam hãc quæſt. & in prædicto ca. Nulli, & per totum tit. de reb. eccl. non alienan. & conſequenter a contrario ſenſu, tacite ſignificant, requiri talem cauſam & ſolemnitatem in fructibus eorum: quod argumentum valet, l. 1. ff. de officio eius. cui. man. eſt iuri. & cap. cũ Apoſtolica, de his quæ fiunt a præl. Quæ omnia vera quidem ſunt, & recepta, indubieq; procedunt quoad cauſam & ſolemnitatẽ quas iura requirunt ad hoc vt alienatio rerum eccleſiæ valeat, ad hoc tamen vt etiam illa alienatio fructuum ſine peccato fiat, ſi res altius perpẽdatur, requiritur vt ipſa actualiter vel virtualiter referatur in cauſam ſeſe honeſte ſuſtentandi, vel faciendi opera pia, præſentia, vel futura. Nam ratio qua nititur hoc cap. cum alijs præcitatis, illa eſt, quòd bona deputata in ſuſtentationem neceſſariam vel decoram, alicuius eccleſiæ, & beneficiariorum

riorum eius, non debent cōuerti in vſus pro ſanos. At conſtat quòd fructus eccleſiaſticorum bonorum ſunt eccleſiaſtica bona, & ſacra quartæ ſpeciei ſacrorum, vt poſt Thom. 2. 2. q. 99. artic. 3. late probauimus in Apolo. præfata. q. 1. Mon. 23. & 24. ergo eadem ratione non debent alienari fructus prædiorū eccleſiaſticorum ſine relatione actuali vel virtuali ad ſuſtentationem honeſtam, vel opera pia, præſentia, vel futura. Dixi, virtuali, quia non oportet, licet eſſet melius, quod beneficiarius actualiter referat pretium fructuum ſuorum cum eos vendit in præfatam ſuſtentationem, & pia opera, ſed ſatis eſt, ꝙ ea mente id faciat, vt ſi interrogaretur, cur eos vendit, verè reſpondere poſſit, quòd ad ſuam ſuſtentationem, vel ad alia opera pia, id facit, iuxta ea quæ de relatione actuali & virtuali, clarius aliis nuper ſcripſimus, in commentario ca. cum miniſter. 23. quæſt. 5. num. 18.

2 Non obſtat, quòd iura diuina & humana permittunt venditionem, permutationem, & quamlibet aliam alienationem præfatorū redituum, ſine vllius cauſæ requiſitione, vt ſupra eſt probatum, cum tamen eadem omnia iura vetēt alienari bona ſtabilia eccleſiaſtica ſine cauſa, vt etiam ſupra eſt probatum,

Non, inquã, hoc obstat, quia id procedit quo ad hoc vt valeat vel non valeat alienatio, sed nõ ad hoc vt sit iusta & sine peccato, quia sicut ad hoc vt aliẽatio bonorũ stabiliũ valeat, & sit iusta, requiritur causa necessitatis, pietatis vel, vtilitatis vt, habetur in gloss. summæ huius quæstionis. Ita & in alienandis fructibus ad hoc vt iusta sit alienatio, requiritur, vt actualiter, vel virtualiter fiat causa sustentationis honestæ, vel alia pia, licet etiã aliter facta, valeret, peccaret enim cũ obligatione restituendi, qui venderet illos ad reponendum pretium, & reponeret in thesauro, uel impendendũ, & impenderet in alios malos, uel profanos usus, ut late probatum est in Apolog. prædicta quo ad peccatum quidem. q. 1. Mon. 38. & quo ad restitutionem, q. 2. Mon 7. Ex quibus colligitur, quod sicut datur alienatio rei ecclesiasticæ, immobilis Papæ ualida, & non iusta, ut in septimo notab. dictum est, ita frequenter alienatio fructuum rei ecclesiasticæ, etiã ab inferioribus facta inuenitur ualida, & non iusta.

Noto decimo, quòd ex hoc canone, & proximo notabili, & aliis præcedentibus, colligitur radix, ex qua, deducenda est de-
3 cisio quatuor dubiorũ infra de prædictis spoliis proponendorum, uidelicet ꝙ sicut Papa non

non potest bona Ecclesiarum inferiorum iuste alienare sine iusta causa, in usus profanos, neque in pios alios ab eis in quos eis, & beneficiariis earum sunt concessa, sine illorum consensu, ita non potest etiã reditus eorũ. Tum quia in proximo, & septimo notabili cõclusũ est, præfatos reditus esse bona Ecclesiastica & sacra, & deputata mediate, uel immediate ab ipso Papa per quosdã quasi contractus sustentationi decenti illarum, & earundem beneficiariorum. Tum quia antiquissima Ecclesiæ Romanæ consuetudo habet, ne Papa accipiat aut impendat reditus inferiorum ecclesiarum, & earum beneficiariorum in alios usus, etiam pios, sine causa, pro libito absque illorum, ad quos pertinent, consensu.

SVMMARIVM.

Bona quæ prælati & beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, spolia sunt. nu. 2

Forsan, dictio casualiter iuxta materiam subiectam significat certitudinem, licet proprie dubitationem importet. num. 3.

Verba proprie intelligi debent nisi aliud constet de mente disponentis. nu. 4.

Papæ semper ea mente fuerunt, vt spolia cede-

 rent

rent Cam. Apost. & non alijs, nu. 4.
Spolia Ecclesiarum non solum Italiæ, sed & aliarum prouinciarum Papæ reseruata, nu. 5.
Papa immediatius a Deo suam potestatem accipit, quàm Principes seculares. nu. 5.

§. 5. is igitur annotatis, quatuor dubia proponam,

Dubium primum,

An iure antiquo aliqua spolia pertineant ad Papam summum Christi Vicarium?

Secundum.

An papa potuit illa sibi reseruare?

Tertium.

An de facto reseruauerit? & quæ sint illa.

Quartum.

An consuetudo contraria excuset aliquos ab eis Cameræ Papæ non soluendis?

Ad horum dubiorum resolutionem, præ-
1 mitto primo, partes aliquas extrauagantium fœl. recor. Pauli III. Iulij III. Pauli IIII. Pij IIII. & S. D. N. Pij Quinti pijssime in præsentia regnantis. Pars extrauagantis Pauli Tertij, datæ Romæ 1541. tertio non. Ian. Pontific. anno 8. huc pertinens est hæc. Cum itaque, sicut accepimus, a nonnullis nimium curiosis, qui iura Cameræ Apost. vsurpare, ac Cameram præfatam illis defraudare vellent in dubium

dubium redigatur, an res & bona, ſpolia nũcupata prælatorum, etiam pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cæterarum quę perſonarum Eccleſiaſticarum, ſæculariũ & regularium, tempore obitus ipſarum remanentia, ex eo quod Rom. Pont. pro tempore exi[illegible]ti, & Cameræ præfatæ reſeruata fore, aliqua generali Apoſtolica conſtitutione, forſan non caueatur, ad Cameram prædictam, iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos & ſi ſatis euidenter conſtet, & appareat, prædeceſſorum noſtrorũ Rom. Pont. & noſtram indubiam intentionem, & voluntatem, ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi, ad dictam Cameram, & non ad alios ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadẽ Camera exigerentur, & recuperarentur cum prædeceſſores præfati, diuerſos dictorũ ſpoliorum, vt ad Cameram prædictam ſpect. & pertinentium, collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint & cõſtituerint, & nos deputauerimus, & conſtituerimus, variæq; literæ ab eisdem prædeceſſoribus, & a nobis ſuper exactione, aliquorum eorundem ſpoliorum, in quibus ſpolia huiuſmodi, ad præfatam Cameram ſpectare expreſſe cõtinebatur, emanauerint, ac ſemper de illis dicti prædeceſſores, per

pleraſ-

plerasq; alias literas, tamquam de rebus, ad Cameram prædictam pertinentibus, donando, vel transigendo, aut aliàs diuersimode disposuerint, & nos disposuerimus, necnon ea ab antiquissimo tempore citra, dictæ Cameræ nostræ nomine exacta, & inter iura ipsius Cameræ connumerata fuerint. Ne tamen præmissorum veritas deprimi, & mendacium desuper in præfatæ Cameræ præiudicium locum sibi vendicare valeant, Attendentes quod iniquum esset, si ex Apostolicæ sedis benignitate, vel alia rationabili causa, ad singula quæque loca, collectores non destinantur, iura ipsius Cameræ propterea depereant, dubium huiusmodi enucleare, ac in præmissis opportune prouidere volētes: motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, declaramus, res & bona huiusmodi, spolia, vt præfertur, nūcupata, in quibuscumque regnis, ac dominijs, tam citra, quàm vltra montes, & maria consistentia, quæ pro tempore, post obitus prælatorum, & personarum prædictarū quantumcūq; etiam vt præfertur, vel aliàs quomodolibet qualificatarum, etiam Cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo cōdito testamento, vel absque sufficienti facultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatē habue-

habuerint, condito, decesserunt, & decedēt, remanserunt, remanent, & remanebunt, etiam quod ad illa recuperandum, aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apostolicam, & non ad alios, etiam in quibusuis cathedralibus, etiam Metropo. & collegiatis ac alijs Ecclesijs, Monasterijs, cæterisque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura, secularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercumque qualificatis, successores, illa in titulum, commendam, administrationem, & aliàs quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi, seu accedendi, vel ingrediendi, concessum fuerit, spectasse, & spectare, illaque tanquam ad ipsam Cameram spectantia, perpetuo colligi & recuperari potuisse, & posse, atque debere, ac ita, vt præfertur, eorum prædecessorum, & nostram intentionem & voluntatē, semper fuisse, fidem facimus, & attestamur per præsentes, decernentes, sic & non aliter per quoscumque tam ordinaria, quàm delegata, & mixta authoritatibus fungentes iudices & personas, vbique in quacumque instantia, iudicari, diffiniri, & decidi debere, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facul

tate.

tate. Necnon irritum, & inane, quicquid secus super his, a quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attetari. Quocirca, dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ, S. Eustachij Diacono, Cardinali, & in Camerariatus officio successoribus, committimus, & mandamus, quatenus exactioni, & recuperationi spoliorum huiusmodi incumbant, & illa ad Cameram Apostolicam peruenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciant, nec permittant Cameram ipsam, vel eius agentes desuper modo aliquo molestari, impediri, vel inquietari. Contradictores. &c.

2 Noto primo, in hac Extrauag. illa verba, (Regularium. &c.) & inferius (Quorumuis ordinum regularibus) per quæ probatur, quòd etiam bona quæ prælati, & alij beneficiarij regulares relinquunt inconsumpta, connumerantur spolijs. Idem probat breue Pij Quarti, datum anno 1560. infra §. 7. relatum ibi, Quarumcumque personarum Ecclesiasticarum Secularium & quorũuis ordinum regularium. &c. Idem probat bulla eiusdem Pij Quarti, data eodẽ anno, ibi. Et quorumuis ordinum regularium, &c. Idem probat bulla eiusdem, data eodem anno, dum quæsita a religiosis per negotiationem

tionem illicitam inter ſpolia computat, & paulo infra ibi. Quorumuis ordinum regularium. Idem probat extrauagans S. D. N. Pii Quinti, §. 8. data anno 1567. ibi, Quorumuis ordinum regularium. Contra hoc notabile vrget, quod omnia quæ acquirit prælatus, vel alius beneficiarius regularis, acquirit Monaſterio, vel Eccleſiæ, cuius eſt beneficiarius, quũ nõ poſſit ſuæ pſonæ quicquam quærere, c. Cum olim 2. de priuileg. vbi late Innoc. receptus ab omnibus, c. In præſentia, de probat. Auth. Ingreſſi, C. de ſacro. Eccleſ. c. Non dicatis, 12. q. 1. vbi glo. celeberrima, & receptiſſima habet, regularem non eſſe dominum ueſtis quotidianæ qua ueſtitur, nec eam poſſidere nomine ſuo, inſtar ſerui, l. Id ueſtimentum, ff. de peculi. & l. quod ſeruus, ff. de acq. poſſ. & latius tradidimus in Apolog. prædicta, q. 1. Mon. 9. uſque ad 18. & conſequenter omnia uidentur eſſe impenſa, et inſumpta ante mortem illorum, tanquam quæ ſunt quæſita Monaſteriis, et Eccleſiis eorum, ergo non poſſunt dici ſpolia, per definitionem ſupra dictam. Item ea quæ prælatus ſecularis donat Eccleſiæ in ſua uita eo mortuo non cenſentur ſpolia, quia eo viuẽte iam fuerunt alij quæſita, et ea quæ beneficiarii regulares quærunt,

quæ-

quæruntur Monaſteriis, Eccleſiis, vel beneficiis eorum ante mortem illorum,ut dictũ eſt, ergo non poſſunt dici ſpolia,quæ dicuntur, ſola illa quæ non fuerunt impenſa, & quæſita aliis, uiuentibus ipſis beneficiariis.

Tertio quod etiã in Eccleſiis ſecularibus in quibus prælatus & capitulum omnia habent communia, & nullam menſam ſeparatam,& omnia regunt, & diſpendunt ſimul, ita quòd ſolus prælatus ſine capitulo, uel aliquibus deputatis ab eo, quos alibi diſcretos, alibi conſiliarios appellant, nihil inſumit, præterquam duo, uel tria, uel quinque ſcuta, quæ poteſt dare ſingulis menſibus pauperibus, ut ſeruatur in omnibus Monaſteriis S. Hieronymi in Hiſpania, et etiam in Dominicanis habentibus bona ſtabilia,qualia multa habent Salmãticæ in Monaſterio S. Stephani, et Pinciæ. S. Pauli, et collegio S. Gregorii mortuis prælatis, nulla uidentur remanere ſpolia: licet multa ſuper eſſent reliqua ſuſtẽtatis conuentibus,et aliis omnibus oneribus, eo quod omnia illa iudicantur acquiſita talibus Ecllẽſiis uiuentibus adhuc prælatis, ergo a fortiori quæſita per prælatos et alios beneficiarios regulares, non cenſebuntur ſpolia, cum ipſo iure ante mortem illorum ſint quæſita Monaſteriis,et Eccle-

Ecclesijs uel beneficiarijs eorum. Postremo quòd nemo audiuit priores regulares Charthusianorum, nec Hieronymianorum, nec Dominicanorum, nec aliorum similium qui una cum capitulis suis bona omnia Monasteriorum eo modo quo dictũ est administrãt, censeri relinquere aliqua spolia, etiamsi tempore mortis eorum multa inueniantur in arcis trinarum clauium reliquata.

Ad hæc argumẽta uisum fuit primo aspectu responderi posse, quòd extrauagans hæc solum habeat locum in beneficiariis regularibus habentibus mensas separatas, & reditus separatos a mensis, & reditibus Monasteriorum & conuentuum, & ecclesiarum suarum, & non in alijs, quæ tamen responsio, non uidetur firma, tum quia eadem ratio idem uidetur concludere in istis, sicut in illis, quia etiam in istis habentibus mensas separatas, & reditus separatos, omnia quæ illi quærunt, quæruntur Monasteriis, uel ecclesiis per prædicta. Tum quia consequeretur nulla spolia, relinquere prælatum regularem, qui solus administraret aliquam abbatiam amplissimam, & tempore mortis suæ sustentato conuentu suo, & omnibus oneribus, relinqueret decem millia scutorum reliquata.

Conse-

Consequeretur item, quòd cõmendatarius cui commẽdata esset huiusmodi Abbatia quam ipse solus gubernaret, nulla posset relinquere spolia, quia nullam mensam, nec reditus separatos a mensa, uel reditibus cõuentus & Ecclesiæ haberet, quod uidetur contraire menti huius extrauag. Quare uidetur dicendum, hanc extrauagantem intelligendam esse de omnibus prælatis, et beneficiariis regularibus, tam non habẽtibus mensas separatas, quàm habentibus, qui soli sine capitulis, et discretis uel deputatis ab eis in consiliarios, seu discretos eorum possunt dispendere reditus suos absque limitatione. Et potest assignari illa ratio diuersitatis, ꝙ licet quæsita per hos, quærantur Monasteriis, et ecclesiis, sicut quæsita per illos, hi tamẽ possunt in uita pauperibus, et operibus piis impendere illa soli, sine ullius alius consensu, et ita sunt reuocabiliter quæsita. Alii uero non possunt dispendere illa iam quæsita, quod facit ut non censeantur spolia, sicut in simili, bona stabilia, siue immobilia quæsita per beneficiarium secularem, & donata ecclesiæ in vita eius non censentur spolia, licet quæsita & nondum donata ecclesiis, vt late conclusimus in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. Et ratio huius rationis est, quòd libertas illa

illa quã habet beneficiarius regularis dispendendi quæsita ex reditibus suis dum viuit, sine vllius alterius cõsensu, facit, vt quadamtenus non videantur quæsita suis Monasterijs, & Ecclesijs, quàmuis re vera sint quæsita, sicut & res legata nondũ acceptata, quæritur quidem legatario ipso iure, a morte testatoris, sequuta hæreditatis aditione, l. A Titio. ff. de furt. sed reuocabiliter ante acceptationem, post eam vero, irreuocabiliter.
Noto secundo illa verba (forsan non cacaueatur) per quæ significatur, non esse certum, quòd per aliquam cõstitutionem Apostolicam ad Paulum usque 3. editam, clare
3 Sedes Apost. reseruauerit sibi, & suæ Cameræ prædicta spolia, quia verbum, forsan, significat dubitationẽ l. 1. §. 1. ff. de rei vẽd. adiuncta glosa, & quàmuis responderi possit, quòd casualiter iuxta materiam subiectã significat certitudinem, vt resoluit Fel. in c. Accedens, 1. col. 5. Vt lite non contest. & quòd ita capitur hic iuxta illud, Sub dubio forte respondent sæpe periti, citatum a glosa l. si duo, ff. de arbit. non tamen videtur occurrere hic talis materia subiecta, ratione cuius verbum prædictum, quod proprie dubitationem significat, debeat impropriari,
4 quum verba proprie debeant intelligi, nisi
E quan-

quando constat aliud de mente disponentis, l. Non aliter, ff. de leg. 3. & cap. fin. de verb. signi.

Noto tertio, verba illa. (Euidenter appareat) & (illã nostram indubiam intentionẽ. &c.) per quæ significatur, omnes Romanos Pontifices semper fuisse ea mente, & intentione, vt præfata spolia cederent Cameræ Apostol.

Noto quarto, illa verba, & non ad alios, per quæ significatur, prædicta spolia ita pertinere ad Cameram Apost. vt ad alios nõ pertineant, & consequenter in eis non esse locũ cap. Quia sæpe, de elect. lib. 6. quatenus per verbum (dimissa) significat illa esse reseruanda futuro successori, de quo infra pauca.

5 Noto quinto, illa verba, (Varijs Prouincijs, & locis,) p quæ docetur, nõ solũ spolia Ecclesiasticorum Italię, sed etiam aliarum prouinciarum, fuisse, ac esse reseruata Papæ, quod confirmatur, eo quòd eadem ratio, idem iuris in omnibus suadet, l. Illud. ff. ad legẽ aqui. c. 2. de transl. præl. Clarius hoc exprimitur paulo pòst ibi, in quibuscumque Regnis, & Dominijs, tam citra, quã vltra montes, & maria, &c.

Noto sexto, illa verba, (Variæq; literæ, & &c. per quæ apparet, quòd licet Romani

mani Pontifices per constitutionem generalem expressam non reseruauerint sibi spolia, per alias tamen literas declararunt illa ad se pertinere, quod sufficere videtur, argu. cap. si Romanorum. 19. distinct. & § sed & quod Principi placuit, legis habet vigorem. instit. de iure natu. gent. & ciuil. Qui. §. tanto magis locum habet in Papa totius Ecclesiæ Romanæ Principe, quàm in aliis secularibus Principibus, quãto immediatius accipit ipse suam potestatem a Deo, quàm illi, & quanto liberiorem, quàm illi, c. Quodcumque, 24. q. 1. c. In nouo. 21. distin. & c. cuncta per mundum. 9. q. 3. cum notatis in capit. 1. de constitu.

Noto septimo, illa verba, (Declaram' &c.) vsque in finem, per quæ, palam edicitur, ꝙ nõ solum statuit, sed statutum esse declarat, omnia spolia ecclesiasticorum non solum secularium, sed etiam regularium, non solum minorum & maiorum, sed etiam maximorum etiam patriarcharum, & Cardinalium, non solum in Italia, sed etiam vbique gentiũ, citra & vltra montes, & maria etiam si relinquunt successores per regressum & coadiutorias, spolia inquam, non solum futura, sed etiam præterita & præsentia, spectare, ac semper spectasse ad S. Sedẽ Apost. & ita spectare,

vt non spectent ad alios An tamen aliqua ratione defendi possit illud quod contra hoc seruari videmus in Hispania in spoliis aliorum quàm Episcoporum, & in Lusitania, & Gallia, etiam in spoliis Episcoporum, in decisione, 4. dubij dicemus.

Noto octauo, illa verba, (Irritum & inane;) per quæ constat, præfatam extrauagãtem munitã esse decreto irritante, cuius magna est virtus, vt traditur, in c. 1. de concess. præb. lib. 6. & in c. Cum accessissent, de constitu. & in c. Dilecto, de præb. & in eis declarant Doctores. Quæ an impediat consuetudinem contrariam, dicetur in prædicto quarto dubio.

SVMMARIVM.

Bona immobilia ex reditibus Ecclesiæ comparata, manent eiusdem naturæ, cuius sunt reditus. nu. 2.

Bona Ecclesiæ incorporata, non computantur inter spolia, nec alia iustè donata. nu. 2.

Testari duabus rationibus impeditur Religiosus, nu. 3.

Bona immobilia de reditibus Ecclesiasticis per beneficiarios empta, non omnia ipso iure fiunt Ecclesiarum. nu. 4.

Testari

Testari iure nequit beneficiarius de reditibus Ecclesiasticis, siue simplicis, siue curati beneficij: neque ad pia, neque ad profana, nu. 5.

Lex maiore cum deliberatione conditur, quàm fiat commissio. nu. 5.

Cõsuetudinem vbique gentiũ esse, vt beneficiarij pro libito de suis reditibus donent, vel relinquant in vita, et in morte, vt quidam asserũt, verum non esse. nu. 7.

Papæ debentur fructus Ecclesiarum mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, &c. a die vacationis, vsq; ad diem prouisionis. nu. 7.

Verba (volumus) & (decernimus) ius nouum important, nu. 9.

Spoliorum nomine quæ veniant, nu. 10.

5, 6, 1 IULII vero Tertij, Extrauagantis pars huc pertinens, datæ anno 1549. sexto Idus Martij; Pontif. anno 1. est hæc. Cupientes vt alma vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps sibi, & suis in Christi vicariatum successoribus sedem constituit, & ad quam, veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Romanam curiam sequuntur, tam in his quæ ad victũ

pertinent, quam in suorum dispositione bonorum, & post eorum obitum hæredes sui, in eorundem bonorum assecutione plena libertate fruantur, & vrbis decori, ac curiæ prædictarum frequentia, necnon vrbem incolentium, & curiam huiusmodi insequẽtium indemnitati consulatur, Motu proprio &c. Et insuper auctoritate, & tenore prædictis, statuimus & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli vrbis incolæ, seu curiam huiusmodi insequentes cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminẽtiæ, vel cõditionis existant, etiamsi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica seu mũdana dignitate præfulgeant, si eos in dicta curia, seu eius districtu, decedere contigerit, de omnibus, & singulis eorum Immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, reditibus, & prouentibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercunque qua-

qualificatorum, per eos etiam quibuſuis cõ
ceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis
in titulum, vel commendam, adminiſtra-
tionem ſeu aliàs quomodolibet obtentorũ,
aut aliàs, licite tamen acquiſitis cuiuſcumq;
quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris &
pretij, ſeu conditionis exiſtant, etiam ſi ta-
lia ſint, quæ ſub generali verborũ expreſſio-
ne non comprehendantur, ſed ſpeciali nota
digna ſint, tam donatione inter viuos, &
cauſa mortis, quàm teſtamento, codicillis,
fideicõmiſſis, legatis, quauis alia vltima vo-
luntate in fauorem conſanguineorum, & af-
finium ſuorum, & quarumuis aliarũ perſo
narum, etiam penitus extranearum, ac de
iure incapacium, ſeu aliàs prohibitarũ, etiã
diuitum, & potentium, ac natorum ſuorũ
illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac collegiorũ,
vniuerſitatum, Eccleſiarum, & locorũ pio-
rum, & non piorum diſponere, illaque eis
donare, concedere, relinquere, & erogare,
ac in eis conſanguineos, affines, & quaſuis
alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur,
procreatos, necnon collegia, vniuerſitates, ec
cleſias, & loca, hæredes particulares, & vni-
uerſales pro libito eorum voluntatis, inſti-
tuere libere, & licite, valeant. Quodquè ſi
vrbis incolæ, aut curiam huiuſmodi ſequen

 tes

res, ab intestato, decesserint, corū bona, pecunia, localia, iura, actiones. & res hmōi nō ad nos, & pro tempore existentem Rom. Pont. aut Camerā Apost. sed ad ipsorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios, qui eis nisi beneficiati essent, de iure succedere deberent, aliàs iuxta iuris cōmunis dispositionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prædictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hæredes præfati, in curia non existant, aut quod aliqui eisdē defunctis sanguine coniuncti, in eadem Vrbe non reperiantur, vel aliàs timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiusmodi occupari, aut inuentariari possint, sed si hæredes præfati in Curia nō fuerint, aut aliqui eisdem pro defunctis, sanguine coniuncti in Vrbe, non reperiantur, tunc & eo casu, bona, & pecuniæ, ac alia huiusmodi, per ad id ꝑ tempore deputatos singularum nationum, quarum ipsi defuncti, apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & sub fideli custodia, & eisdem hæredibus cōseruētur. Districtius. &c.

Noto primo, in hac extrauag. verba principij, per quæ significātur rōnes ob quas magnæ curæ esse debet Pontificibus Romanis, eisdemq; maximis, Roma, & eius decor, ac fre-

frequētia, cōcordat c. fundamēta, de ele. li. 6.

Noto secundo, illa verba (immobilibus, mobilibus, & se mouentibus,) per quæ probatur, quòd bona immobilia empta ex reditibus beneficiorum a beneficiarijs nomine proprio, & non nomine Ecclesiæ, non fiunt,
2 ita ipso iure Ecclesiæ, vt non possint alienari aliter per beneficiarios quàm alia bona Ecclesiæ antea incorporata: imo manent eiusdem naturæ, cuius sunt reditus ex quibus comparantur: ita quod perinde disponere potest, de illis beneficiarius ac potuisset de illis reditibus: quòd in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 37. contra N. tenuimus. Vides enim quòd summus Pontifex computat illa inter spolia, inter quæ tamen non computantur bona Ecclesiæ incorporata. Concordant in hoc literæ aliæ Pauli IIII. datæ anno. 1556. 8. Februarij infra relatæ, vt ibidem insinuamus, & etiā literæ Pij IIII. datæ anno 1560. trigesima Iulij, quibus declaratur, idem esse dicendum de reædificatis, refectis, & restauratis, quod intelligendum videtur, de pretio in reædificatione, & refectione insumpto. Nam non potest intelligi de re principali refecta, quū potius refectio debeat cedere refecto, quàm econtrario refectum refectioni, argumento. §. Cum in suo, & §. Cum ex

aliena

quibus, Philip.Dec.defendit quoddam pri-mogenium siue maioratum,in quo illud institués,posuit clausulam,vt deficientibus legitimis, succederet in eo illegitimus,& successionis alioquin incapax, de Regis licētia, & facultate succedendi facta instituenti, vt eam apponert posset, in consi.271.col.pen. & quibus statutum simile defendit Calder. consi.4.de consti.quē sequitur Nic. de Vbal. in tract.de success.ab intest.col.11.num. 41. Nam licet per responsionem eorum, tollantur ea quæ vbi supra Felin. citauit quoad primogenia laicorum, tamen quoad hoc satis concludunt debere adimi talem facultaté ecclesiasticis in bonis ecclesiasticis, licet quoadusque tollatur, seruanda erit, per rationes Decii vbi supra redditas. Quàm tamen sublatá esse a S. D. N. Pio V. vidi post hæc scripta in bulla eius, super reuocatione facultatum relinquendi illegitimis de bonis ecclesiasticis,hoc eodem anno. 1571. edita. Cuius tenorem infra, §.vltimo,cum aliquot adnotationibus de verbo ad verbū inseram.

Quarto Noto illa verba (Quorumcumque ordinum regularium) & moneo, quod non significant, vt quidam putant, quod regularis moriens in curia, testari possit: sed solum quòd prædictæ personæ possunt testari

de

de reditibus beneficiorum etiam regulariũ, & ex eis quæsitis, sublato enim impedimento vno, non tollitur aliud, cap. ex tuarum, de Auth. & vsu pall. l. si domus, ff. de seruit. Vrban. præd. At religiosus duobus impedimentis arcetur a testando de reditibus Ecclesiasticis, videlicet religionis, & naturæ redituum Ecclesiasticorum, per hanc autem extrauagantem, tollitur quidem posterius, quod ex natura redituum nascitur, non autẽ
3 prius, quod inest religioni. Vnde alia extrauag. Pauli Quarti, paulo post relata, expresse restringit hoc ad clericos seculares.

Quinto Noto, quod hæc extrauagans videtur probare quod Papa potest iuste facere facultatem testandi pro libito beneficiarijs, de suis spolijs, & reditibus Ecclesiasticis, etiã in diuites, & potentes, cognatos, & extraneos sine vllo pietatis vel paupertatis intuitu. Cuius contrarium probauimus nos in Apolog. prædicta q. 3, mon. 6. nu. 8. vbi & in ead. q. mon. 3. respondimus extrauag. Pij Quarti, idipsum quod hæc formaliter cõtinenti, quam infra § 7. refero, omissa parte quæ id continet. Quo eodem modo respondendum est huic, nempe, quod ea facultas intelligenda est, quo ad forum exterius tantum: quoniam facta fuit, ad tollendum

grauissimas illas molestias, quæ fiebant per ministros a Camera deputatos, omnibus clericis ægrotis: annotando, etiam antequã morerentur, bona quæ habebant, vndecumque quæsita: ne morientibus illis, cognati, hæredes, & famuli absconderent, vel amouerent à domibus eorum, ea spolia, quæ, post mortem eorum, Cameræ Apost. debebantur. sicut diximus in q. 3. mon. 3. nu. 61 quòd lex Regia Hispaniæ, iubet seruari consuetudinem testandi clericorum, non quidem, quoad forum conscientiæ, quod facere nequit, sed duntaxat quoad forum exterius: ne Remp. innumeræ lites, quæ alioquin nascerentur, leui cum vtilitate, grauiter inquietarẽt, quod paulo latius repetitur infra §. 11. nu. 3.

Eiusdem Iulij Tertij extrauagans data anno 1553. 10. Ianuarij, pontificatus anno 3. per quam cognitionẽm causarum quæ super spolijs vertebantur, auocauit, & thesaurario generali commisit, quatenus huc pertinet, sic habet. Ad futuram rei memoriam vt exactio spoliorum, tam status sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quàm aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec ministrorum multitudine cõfundatur. Motu ꝓprio &c. Nota quod hæ literæ probant declarationẽ

præfa-

præfatam Pauli tertij, quoad ſpolia Italiæ, non quoad aliarum gentium.

Pauli autem Quarti cuiuſdam commiſſionis datæ anno 1556. 8. Febr. Pontific. anno 1. pars huc pertinens ſic habet. Cum (ſicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiaſticorum acquiſita, per obitum prælatorum & aliarum quarumcumque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Rom. curiam deceſſerunt, remanentia & relicta, quæ tanquam ſpolia, aliàs Fel. recor. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & ſpolijs huiuſmodi Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ non modicum præiudiciū. Nos pro noſtri officij paſtoralis debito, volentes temerarios talium perſonarum auſus comprimere, & ne in futurum ſpolia prædicta diſſipentur opportune prouidere. Motu proprio, &c. Et inferius, dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, & auctoritatem, omnia & ſingula, res, bona quæcumque mobilia, & immobilia, ac ſe mouẽ-

tia, per obitum quarumcumque perſonarũ
Eccleſiaſticarum, ſecularium, beneficia nõ
ſimplicia ſed adminiſtrationem habentia ob
tinentium, & quoad beneficia ſimplicia, ni-
ſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu
ex cõſuetudine legitime pſcripta, in loco vi
genti teſtari valentium, & quorumuis ordi-
num regularium, quauis etiam Pontificali
dignitate fulgentium, in vniuerſa Italia, ex-
tra tamen hanc almam vrbem, pro tempore
decedentium remanentia, & relicta, cuiuſ-
cumq; qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint
etiam gemmas, & pretioſa ornamenta, ac
pecuniarum ſummas, noſtro & prædictæ Ca
meræ Apoſtolicæ nomine colligendi, & re-
cuperandi. &c.

Noto primo illa verba (& immobilia)
quæ etiam ſupra in exrauag. Iulij tertij nota
ui, ad probandum clare id quod contra N.
in Apolog. prædicta Mon. 37. diximus vide
licet, quòd nõ omnia immobilia quæſita ex
reditibus Eccleſiaſticis empta per beneficia-
rios, ipſo iure fiunt eorũ Eccleſiarum, quia
4 illa ſola fiunt earum quæ nomine ipſarum
emunt, aut nomine ſuo empta, ipſis dono
vel alio ad transferendum Dominium ido-
neo titulo, tradunt, vt ibi latius eſt dictum,
& ſupra in extrauag. Iulij, §. 6. nu. 4. tactum
fuit,

fuit, cum ampliatione ibi addita.

Noto secundo illa verba (Extra Romanã curiam decesserunt) per quæ, ponitur differentia inter beneficiarios decedentes in curia, & decedentes extra eam, quæ non est vera iure communi solo attento, sed attenta extrauag. prædicta Iulij Tertij, quæ tale priuilegium concessit Romæ decedentibus.

Noto tertio, illa verba (beneficia non simplicia, sed administrationem habentia &c.) per quæ videtur sibi ipsi contradicere, nam primo videtur significari esse quoad facultatem testandi magnam differentiam inter reditus beneficij simplicis, & beneficij administrationem habentis, quã significat glos. in c. Præsenti, verbo (Reseruari) de off. ord. lib. 6. quæ post Hostien. in c. fin. de pecul. cler. habet simplex beneficium habentem posse testari de reditibus eius, habentem autem beneficium, cui administratio inest, minime, & ita videtur facere contra communẽ & nostram opinionem, quæ habet, neutrum illorum posse iure testari: quam late probauimus in Apolog. prædicta q. 3. Mon. 2. & postea oppositum significat, quatenus ait, habentes simplicia, non posse testari, nisi facultatem specialem habeant ad hoc a sede Apostolica, vel a consuetudine, clare insi-

nuando

nuando, non posse id de iure facere. Quod item ait, de priuilegio, alicui videri posset parum caute dictum, cum negari non possit, vtrosque illorum priuilegio Papæ posse testari ad pia, vt probauimus, vbi supra Mon. 2. & 7. sed quicquid significet hæc bulla, quæ non continet legem, sed quandam commissionem, quæ nō solet cum tanta deliberatione componi, cum quanta solet lex, l. Humanum C. de leg. c. erit autem lex, 4. distin. intelligi debet secundum illam iuris veritatem quæ habet, vtrosque posse testari ad pia priuilegio Papæ & ex consuetudine prædicta, neutros autem sine tali priuilegio, vel cōsuetudine, etiā ad pia, ad profana verò, & in diuites, neque cum priuilegio, neq; cum consuetudine, vt probauimus in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 50. & 51. & q. 3. Mon. 2. Pius verò. 4. in quadā bulla motus proprij, data anno 1550. 26. Maii. Pont. anno primo, quo ad nostrum propositum scribit. Cum itaque (sicut ex proborum, & fide dignorū hominū relatione nuper accepimus) quàmplures, prælati, presbyteri, & aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum, locorum, & dominiorum, & præsertim Regni Neapolis, nulla a nobis, seu sede Apostolica, facultate testandi suffulti, vel muniti,

sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunā suggestionem impulsi, in eorum vltimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neque debeāt, disponere audeant ipsaque bona sub diuersis confictis, prætextibus & coloribus, hospitalibus ac piis locis, & forsan cum promissionibus clandestinis, quo eorum consanguineis, vel affinibus, aut alijs personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorū obitum ab ipsis hospitalibus, & locis de certa seu quota portione bonorum huiusmodi subueniatur, testari, relinquere, legare, codicillare non erubescant, in dictæ Cameræ nostræ graue damnum, & præiudicium maximum, dictæ Cameræ indemnitati opportune consulere, & inconuenientibus huiusmodi pro officij nostri debito, cōgruum, remedium adhibere volentes, Motu proprio &c.

Noto primo, illud verbum (donationes) per quod videtur significare beneficiarios non posse donare magis quā legare, cuius cōtrarium latè probauimus in Apolog. prædicta, q. 1. Mon. 81. num. 1. Sed vt iura iuribus concordem, iuxta c. cum expediat, de elect. lib. 6.

lib.6.intelligendus est hic text.de donatione causa mortis, vel inter uiuos ad profana, & quæ nullatenus fiũt intuitu paupertatis, aut pietatis aut fiunt simulatè sub specie illarũ ad profana, illa verò, quæ in Mon.81.addũcuntur, intelligenda sunt de donationibus inter uiuos irreuocabilibus, & veris quæ vere intuitu earum fiunt, quod etiam satis declaratum fuit in prædicto, Mon.& seq.

6 Noto secundo, clare hinc intelligi, non esse uerum id quod. N.contra quem prædictam Apolog.scripsimus, dixit, nempe vbique gentium esse consuetudinem, vt beneficiarij pro libito de reditibus suis donent vel relinquant in vita, & in morte cũ hic Pius Quartus asserat vtrũque illorum male fieri, & esse peccatum, & ita confirmat quæ nos contra ipsum late diximus in prædicta Apolog.q.1.Mon.50.& seq.& in quæst.3.Mon.2.& 7.

Idem Pius quartus in quodam breui commissionis dat.1560. 30.Iulij Pont.anno. 1. sic ait. Cum sicut accepimus, nonnulli res & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum acquisita per obitum prælatorum, & aliarum quarumcunque personarum, ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordi-

num regularium, quæ extra hanc almam Vrbem decesserunt, remanētia, & relicta, quæ tanquam spolia aliàs, fel. recor. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnon fructus, reditus, & prouentus mensarum patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium ecclesiarū, & monasteriorum in tota Italia, consistentium, & per obitum prælatorum illorum vacantium, indebite occupare, & spoliis, ac fructibus, & prouētibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officii debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia ac fructus huiusmodi in posterum dissipētur, opportune prouidere volentes, ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & quoscunque dictorum spoliorum, & fructuum, per totam Italiam ad hunc vsque diem, quomodolibet etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos, collectores, & subcollectores, etiam si S. R. E. Cardinales & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper attributam

auctoritatem, & potestatem abdicantes, te, qui coniugatus exiſtis, & de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ, in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, necnon fructuum, reditu um, & prouentuum menſarum huiuſmodi collectorem generalem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium quoad vixeris, & quandiu Theſaurariatus noſtri generalis officium obtinueris, conſtituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam & omnimodá potestatem, & auctoritatem omnes & ſingulas res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, ſpolia nuncupata huiuſmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus prouentibus, & reditibus eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu aliàs ex eiſdem fructibus, reditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum, ſecularium beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia, obtinētium, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigente teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontifica

 li di-

li dignitate fulgẽtium, in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium remansura, & relicta, cuiuscunq; qualitatis, & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum summas, nec non etiam fructus, reditus, & prouentus mẽsarum huiusmodi, a die Ecclesiarum & Monasteriorum vacatiõis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ, quos omnes & singulos fructus, reditus, & prouentus ad dictam Cameram spectare, et pertinere volumus, et decernimus ac eidem Cameræ applicamus, et appropriamus, nostro et præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, et recuperandi, ac tam super illis, quàm aliis, quibuscunque spoliis, quæ hactenus in ipsa Italia, per similium personarum obitum, aut aliàs remanserunt, et inde bite vsurpantur, omnibus viis et modis inquirendi, et inuestigandi, &c.

Noto primo, illa verba. (In tota Italia quæ possent significare alicui solum in Italia deberi huiusmodi spolia Papæ, quod tamen nõ faciunt, nec limitant extrauagantẽ Pauli Tertii, quoniam hic nõ agitur deferenda vel declaranda lege, qua debentur spolia Papæ, sed de commissione facta Commissario, et collectori

ctori spoliorum Italiæ, quod est longe diuersum vt palam est, et a diuersis non fit illatio, l. Papinianus exuli. ff. de minor. et l. Naturaliter. § nihil commune. ff. de acqui poss.

Noto secundo, illa verba (beneficia non simplicia sed administrationẽ &c.) per quæ videtnr, quoad testandum significari differentia inter beneficia simplicia, et ea quibus inest administratio, de quo dicendum est idẽ quod supra diximus de similibus verbis in literis commissionis Pauli Quarti supra relatis.

7 Tertio, noto illa verba (necnon fructus, reditus, & prouentus mensarum huiusmodi a die Ecclesiarum & Monasteriorum vacationis huiusmodi vsque ad diem præfectionis &c. quod saltem in Italia non solum debentur spolia beneficiariorum Papæ, sed etiam omnes fructus mensarum Ecclesiarum Patriarchalium Metropolitanarum, Cathedralium, & Monasteriorum, qui obueniunt a die vacationis illorum, vsque ad prouisionem eorundem: quod videtur esse ius nouũ, tum quia supra relata extrauagans Pauli Tertij nil tale habet, tum quia c. Quia sæpe, de elect. lib. 6. & c. Præsenti, de off. ord. eod. lib. Imo & c. Cum vos, de off. ord. in decretalib. statuitur illa esse conuertenda in vtili-

tatem Ecclesiarum vel reseruanda futuro suc cessori. Tum quia hæ literæ vtuntur verbo (volumus) & verbo (decernimus) per quæ introducitur ius nouum, vt de verbo (volumus) ait glos. in Clem. prima de off. vic. & Clem. 1. de rerum permutatione. De verbo vero (decernimus) glos. Clem. per litteras, de præb. & aliæ 3. quas citat Fel. in c. decernimus, nu. 10. de Iudic.

Noto quarto, illa verba, (etiam gemmas &c.) quod appellatione spoliorum, veniūt non solum immobilia, & mobilia vulgaria, sed etiam pecunia numerata, gemmæ, & alia pretiosa, & recte quidem, quia omnibus illis conuenit definitio spoliorum supra in principio posita, & declarata.

SUMMARIUM.

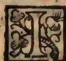
Verbum statuimus, ius nouum inducit. nu. 2.

Beneficiorum reseruatorum et non reseruatorum vna differentia, nu. 3.

Possessio beneficiorum reseruatorum in Regno Neapolitano capta plumbeis bullis non expeditus perimit ius quæsitum per simplicem signaturam. nu. 3.

Possessionem capiens per solam signaturam, non est regulariter iudicandus intrusus, vt asse- ruit

ruit Fel. nu. 3.
Bona clericorũ per negotiationẽ illicitam quæsita, spectant ad sedem Apostolicam. nu. 4.
Bona clericorum quæsita per modos a canonibus prohibitos, sunt reseruata Papæ. nu. 5.
Testandi facultas non prodest, nisi testetur is cui illa facta est. nu. 6.
Paulus odescalcus laudatus, nu. 7.

§.7. DEM Pius Quartus, in alia bulla dat. anno 1560. 7. Decembris Pon
1 tific. anno 1. sic ait, Cupientes malitijs nonnullorum, qui fructus Monasteriorum & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, dispositioni Apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati, quantum cum Deo possumus, consulere. Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulos fructus, reditus, & prouentus, ac iura obuentiones, & emolumenta quæcumque, quomodolibet & qualitercumque nuncupata omnium, & singulorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, & Monasteriorum, etiam consistorialium nobis, & sedi Apostolicæ,

licæ, tam per constitutiones Apostolicas, quàm cancellariæ Apostolicæ regulas æditas & ædendas, seu alias quomodolibet, & ex quauis causa generaliter, vel specialiter, reseruatorum, seu affectorum in Regno Neopolis, & quibusuis prouinciis, ciuitatibus, terris, oppidis & locis consistentium per obitum & aliàs quouis modo, præterquàm per cessum, illa obtinētium pro tempore vacantium, a die ipsorum beneficiorum, & Monasteriorium vacationis, pro rata temporis, vsque ad diem quo prouisi per nos, de eisdem beneficijs, & Monasterijs vigore litterarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionem de manu dilecti fil.j Magistri Pauli Odescalchi notarij, & in dicto Regno dicti nuntij, & collectoris nostri, quem per alias nostras litteras commissarium ad capiendum possessionem beneficiorum, & Monasteriorum, huiusmodi deputauimus, habuerint, & acceperint, & aliter capta possessio, nullius sit roboris, vel momenti, ac prouisis ipsis nullum jus per eā acquiri, neque eis vllatenus suffragari possit, eidem Cameræ Apostolicæ, authoritate Apostolica tenore præsentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, appropriata, & incorporata, esse & fore, & ad

ad illum ſpectare & pertinere, null umque præter nos & dictam Cameram, aut ipſum Paulum nuntium, & collectorem, aut ab ipſo deputatos ſubcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe aut debere, ſtatuimus, & ordinamus, &c.

Noto primo, ex hac bulla, fructus & alia omnia emolumenta beneficiorum quomodocumque reſeruatorum ſedi Apoſtolicæ vacantium aliter quàm perceſſum in toto Regno Neapolitano tempore vacationis obuenientia, ſoli ſedi Apoſtolicæ deberi, & eſſe ei reſeruata, quod videtur eſſe nouum. Tum per ea quæ ſupra citauimus ſuper breui commiſſionis eiuſdem Pii Quarti, paulo ante relato, tum quia nuſquam alibi hoc videtur
2 fuiſſe ſtatutum, tum quia vtitur verbo (ſtatuimus) quod inducit ius nouũ, iuxta gloſ. notab. & receptum c. vt Litigantes, de off. ord. lib. 6. & in Clem. literas, de reſcriptis quas inter alios approbat Fel. in c. decernimus, de iudic. nu. 10. & ne putes hoc ipſum contineri in prædicto breui, conſidera quod illud ſolú ſtatuit de fructibus, & emolumentis patriarchaſium & aliarum Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorum, hæ autem litteræ ſtatuunt de fructibus omnium beneficiorum quomodocumq; ſedis

Apo-

Apostolicæ prouisioni reseruatorum, aliter quam per cessum vacantium in toto Regno
3 Neapolitano. Ex quo rursus noto nouam differentiam, inter beneficia reseruata, & nõ reseruata in Regno Neapolitano, nẽpe quòd illorum fructus tempore vacationis obueniẽtes, sunt reseruati Papæ, horum autem non item, nisi essent Ecclesiæ patriarchales, vel Cathedrales, & Monasteria.

Noto secundo, quod possessio præfatorũ beneficiorum reseruatorum præfati Regni, accepta per alias litteras, quam plumbeis munitas bullis, nil valet, nec prodest, Imo nocet, quia perimit ius per signaturam quæsitum, & ita hoc casu esset locus opinioni Fel. affirmantis in c. Veniens, de accusa. iudicandum illum esse intrusum, qui per solã 4
signaturam capit possessionem, contra tamẽ cuius opinionem esse tenendum regulariter, monstrauimus in repetitione c. Accepta, de rest. spol. oppos. 8. quod etiam per locũ a speciali, quod est bonum argumentum, c. Præsenti. §. loco, de præb. lib. 6. satis hic probatur. Admoneo tamen lectorem, quòd relegenti mihi hunc Commentarium, quo extremam ei manum imponerem, casu occurrit quædam Extrauagans bonæ me. Iulij Tertij anno 1553. edita per quam extendit ex-

trauag. Iniunctæ, de Elect. ad omnia etiam minora beneficia quam in dicta oppos. 8. declarando, diximus esse ius exorbitans, et nõ extendendum vltra maiora beneficia, in ea contenta. Extendit, inquam, et addit ne possessio eorum, virtute solius signaturæ accepta quicquam prosit, eam accipienti. Imo adeo ei noceat, vt perimat ius quod ei quæritur per signaturam, iuxta c. Institutionis, cum glos. 25. q. 2. et Clem. dudum, de sepult. cum glos. verb. sepultura, et faciat eũ inhabilem super quo dicam plura in commentario c. fraternitas, 12. q. 2. quem de lege pœnali, nunc vtiliter, ni fallor, compono.

2 Item Pius Quartus in alia bulla dat. anno 1560. nonis Februarij Pontific. anno 2. confirmat facultatem testandi, quam Iulius Tertius per extrauagantem suam supra relatam dederat omnibus incolis vrbis, et alijs clericis curiam sequentibus, et decernit omnia quæsita a clericis, vel religiosis per negotiationem illicitam, quæ post morte eorum remanent vel quibus in vita priuantur, vbiq; gentium pertinere ad Cameram Apostolicã, etiam si cum facultate testandi, de illis testati fuerint, in hæc verba. Nos ex certis tunc expressis causis motu simili, et ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis ple-

nitudine

nitudine, per alias nostras literas, sub dat. non. Nouembris Pontific. nostri anno 1. decernimus, et declaramus, omnia et singula, res et bona cuiuscunque qualitatis, et quantitatis existētia, ac in quibusuis rebus, ac regnis, et dominiis, tam vltra, quam citra montes, et maria cōsistentia, per quosuis clericos, tam seculares, quam regulares, etiam si Episcopali, Archiepiscopali vel ea maiori, dignitate præfulgerent, ex negotiatione illicita, aut aliàs cōtra sacros canones, quomodolibet acquisita, quæ pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerant testandi, condito testamento vbiuis locorum decederent, aut quibus etiam illos viuētes priuari, et eis destitui cōtingeret, eatenus remanserant, et in posterũ remanerent ad eandem Cameram et nō alios spectasse, et spectare, ac sub nomine spoliorum venire, illaque tanquam spolia ad eandem Cameràm pertinentia perpetuo colligi, et recuperari potuisse, ac posse, et debere, prout in singulis literis prædictis plenius continetur &c. et mox limitat hanc ampliationem in hunc modum. Literas nostras prædictas, ad S R. E. Cardinales etiã ubiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique existentia nullo pacto, ac Vrbem, et

Curiam

Curiam præfatas, nec non prælatos, officia les, ac alios seculares, et cuiusuis ordinis regulares clericos, cæterosque tam in Vrbe, et curia præfatis pro tempore existentes, et in ea, seu eius districtu decedentes, quàm alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria existentes, testandi tamen codicillandi, et aliàs de bonis suis quibuscunq; quomodolibet disponēdi facultatem, seu etiam, ꝙ eis ab intestato decedentibus, eorum bona ad ipsorum proximiores, et qui, nisi beneficiati essent, succedere deberent, deuoluātur, et debeant specialem ab Apostolica sede, vel officiorum suorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo, pro tempore habentes cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis et præeminentiæ personas, minime se extendere, neque illos aut eorum aliquem comprehendere &c.

Noto primo, et admoneo lectorem, quod in Apolog. prædicta q. 3. Mon 6. sub finem citaui hanc Extrauag. quo ad partem decisā, qua facit facultatem testandi ecclesiasticis personis residentibus in vrbe etiam quoad profana, quæ non fuit hic reperenda, quia continebat idem pænitus quod extrauagans Iulij Tertij. §. 6. relata, super qua notaui, quæ super hac me notaturum cōdixi in prædicto

dicto Mon. 6.

4 Noto secundo, illa verba (de negotiatione illicita) omnia quæsita per negotiationē illicitam clericorum, et religiosorum, quæ tempore mortis eorum manserint incōsumpta, vel quibus in vita priuantur, pertinere ad S. S. Apostol. quod etiam videtur ius nouum, tum quia nusquam ali..i hoc videtur inueniri statutum, tum quia vtitur verbo (decernimus) quod inducere ius nouum supra diximus, post glos. receptam Clem. per literas, de præbe. et alias tres citatas a Fel. in c. Decernimus, de Iud. nu 10. quo fit, vt non sit adeo firmum, id quod quidam respōderūt de bonis cuiusdam religiosi Apostatæ qui nulla necessitate in id pressus, apud Indos ad 20. millia scutorum negotiando quæsiuit, responderunt enim, illa omnia pertinere ad Monasterium, vnde iam professus sine licentia exiuit, et in Indiā se contulit. Nā licet secundum antiqua iura recte respondissent, iuxta, c. Cum olim, secundum, et ibi notata per Innocen. ab omnibus receptum de priuileg. et Auth Ingressi, C. de sacros. Eccle. et c. Non dicatis, cum glos. 12. q. 1. tamen in hac bulla, quam ipsi non viderunt, contrarium statuitur, quod tamquam quotidianum valde videtur notandum, et cōlulendum

lendum

lendum eſſe Monaſteriis, quorũ religioſi talia taliter quæſierunt, vt ſe componerent cũ Camera ſed. Apoſt. quæ in illa ius ſuũ transferret, quò talia bona iure firmo petere poſſent.

5 Noto ſecundo, illa verba (vel alias cõtra ſacros canones) per quæ probatur, ꝙ quæſita per perſonas eccleſiaſticas per modos eis a canonibus prohibitos, etiam aliter quam per negotiationem illicitam, ſunt reſeruata Papæ, ſi morientes illa inconſumpta relinquant, vel viuentes eis priuentur: quæ profecto magna ampliatio eſt. Nam eam conſequitur quod quæſita per quaſcunque perſonas eccleſiaſticas ex beneficijs contra iura retentis, ex officijs ſecularibus contra iura exercitis, ex arte medica & Chirurgica, vel alia eis prohibita, ex obſequiis item indecẽter Regibus, & alijs ſecularibus perſonis cõtra ſtatuta canonum exhibitis, ſunt reſeruata Papæ arg. c. Præterea, & c. Cum iam dudum, & c. de multa. de præb. quæ de iniuſta retentione beneficiorum loquuntur, & c. 1. & 2. & c. ſed nec procuratores villarũ, & c. Sententiam ſanguinis, & c. ſecundum, ne clerici, vel mona. per quæ complura officia & contractus, & obſequia erga laicos clericis & monachis prohibentur, argumento

item c. tua, de homici. per quod & notata ibi vetantur eisdem ars Chirurgiæ, & medicinæ; & c. 1. & 2. de postul. per quæ vetantur esse aduocati coram iudicibus secularibus, & aliorum, de quibus est armata militia c. clerici arma portantes, cum ei annotatis de vit. & hone. cler. & tradita Thom. 2. 2. q. 40. art. 2. quæ omnia videntur limitanda, ne procedant in clericis secularibus in minoribus tantum ordinibus constitutis, & carentibus beneficiis ecclesiasticis saltem sibi ad victum sufficientibus, ij enim videntur posse iuste exercere officia, & artes, præstare obsequia Regibus, & aliis secularibus. Conducere itē prædia, & villas, sicut & alij laici arg. c. 1. de postul. quod a contrario sensu probat secundum glo. eius receptam postulare posse corā iudicibus secularibus, etiam in causis profanis, licet id prohibeatur constitutis in sacris, etiamsi non habeant beneficia, & constitutis in minoribus, si habeant illa sufficiētia, eademque ratione videntur limitanda ne procedant in constitutis in sacris non habentibus vnde viuant, neque in habentibus beneficia tenuia victui suo imparia, quoniam etiam isti possunt eiusmodi officijs, & artibus, victum sibi quærere. arg. glo. c. clericus victum. 91. distin. & glo. c. canonum, 14. q. 4.

iuxta

iuxta doctrinam Panor. in d. c. 1. de postula. An autem prædicta limitatio habeat locum in foro conscientiæ, dicemus in Commentario cap. fraternitas. 12. q. 2. quem nunc cōponimus, tanquam appendicem prædictæ Apologiæ, & huius commentarij.

Noto tertio, illa verba (literas nostras prædictas ad S. R. E. Cardinales &c.) quod ea quæ in præcedente notabili collegimus, non habent locum in tribus generibus personarum videlicet Cardinalium, & decedentium in Curia & eorum qui priuilegio, speciali, vel generali testandi ratione suorum officiorum, vel aliàs, haberent, etiamsi extra curiam decederēt: quorum tertium intelligendum videretur, dūmodo testati decederent, vel haberēt clausulam qua fieret facultas cognatis eorum succedendi eis ab intestato, fa-
6 cultas enim testandi nil potest prodesse, nisi testetur cui facta est, illa, vt palam est, argu. l. ex imperfecto. & l. Hac consultissima, C. Qui testa. fac. poss.

Eiusdem item Pij Quarti breue quoddam Reuerendissimo Francisco Odeschalcho directum dat. anno 1560. 6. Martii Pontific. anno primo. Sic habet: Cum sicut accepimus, nōnulli, res, & bona mobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasti

sticorũ, acquisita p obitũ prælatorũ, & aliarũ, quarũcunq; personarum ecclesiasticarũ, secularium, et quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam Vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia aliàs fel.rec. Paulus Papa Tertius prædecessor noster, ad Cameram Apostolicã spectare, & ptinere decreuit, ac declarauit: necnon fructus, reditus, & prouentus mensarũ Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum cathedralium ecclesiarum, & monasteriorum in tota Italia consistentium, per obitum illorum prælatorum vacantium, indebite occupare, & spolijs, ac fructibus reditibus, & prouentibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium nõ paruum. Nos pro nostri pastoralis officii debito, talium personarũ abusus temerarios reprimere, & ne spolia, ac fructus, huiusmodi in posterum dissipentur, opportune prouidere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quoscũque dictorum spoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet, etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos collectores, &

ſubcollectores, etiam S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primũ & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper tributam auctoritatem, et poteſtatem adimentes: te, de cuius fide, & integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrũ & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentiũ, nec non fructuum, redituum, & prouentuum menſarum huiuſmodi collectorem generalem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium ad noſtrum & ſedis Apoſtolicæ beneplacitum, cõſtituimus, et deputamus, Dantes tibi plenam & omnimodam poteſtatem, ac authoritatem omnes, & ſingulas, res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, & etiam illa, quæ ex fructibus, prouentibus, & reditibus eccleſiaſticis empta, ædificata, refecta, & reſtituta fuerint, ſeu aliàs ex eiſdem fructibus, reditibus, & prouentibus, quomodolibet, prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia nõ ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia, ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigente, teſtari valentium, ac quorumuis ordinum re-

gulariuṁ, quāuis, etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remansura, & relicta cuiuscūque qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, ac pretiosa, & pecuniarum summas, necnon etiam fructus, reditus, & prouentus, huiusmodi mensarum a die ecclesiarum & Monasteriorum vacationis huiusmodi, vsq; ad diem præfectionis, & prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ, quos omnes, & singulos fructus, reditus, & prouentus, ad dictam Cameram spectare, & pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ nomine, colligendi, percipiendi, exigendi, & recuperandi, &c.

7 Noto primo illa verba (de cuius fide integritate, & diligentia, &c.) ex quibus gaudens colligo, iudicio bo. me. Pij Quarti ꝙ de Reuerendissimo, ac Amplissimo D. Paulo Odeschalcho, posteaquam eum accurate cognouerat, respondisse meum, quod de eius Reuerendissima Dominat. in Hispania antequam huc venirem, & antequam ad præsulatum eueheretur, concepi, simul ac eum de facie noui, ac fide digna eius in Curia Regis Catholici gestorum relatione mihi persuasi, non solum eum laude dignum, ob fidē integritatem,

tegritatem, et diligētiā quas prædictus Pius hoc in loco ei tribuit, sed etiam ob multas alias corporis et animi dotes, ob ingenium acre, ac ad omnia versatile, ob egregiam, eandemque variam eruditionem, ob euoluendi, & resoluendi, confusa solertiam, et experientiam, ob dicendi facundiam, et energiā, & libertatem cum animi magnitudine, coniunctam explicandi commissa etiā apud summos Monarchas, cuius virtus in exequēdis nuper S.D.N. Pii Quinti, apud D. Ioannē Austriacum gloriosissimum sacris fœderis exercitus Imperatorem, mandatis, maxime enituit, et è re christiana fuit.

Noto secundo, illa verba (ædificata, refecta &c.) per quæ cōfirmatur id quod supra ex literis eiusdem Pii Quarti collegimus, nēpe non solum cedere spoliis ea, quæ beneficiarii relinquunt separatim empta, sed etiam refectionē aliorum prædiorum rusticorum, et Vrbanorum, sui uel aliorum patrimonii, quod intelligendum est vtsibi.

Noto tertio, illa verba. (Nō simplicia &c.) per quæ significatur aliqua differentia beneficiorum simplicium & aliorum, de qua dicendum vt supra in literis eiusdem Pii IIII. dat. anno 1563. 3. Ianuarii.

Noto quarto, illa verba. (Necnō etiā fru-

ctus, &c.) per quæ confirmatur id quod ſupra in breui eiuſdē cōmiſſionis anno. 1560. cōtinetur, fructus nimirum dignitatum de quibus fit hic mentio, tempore vacationis obuenientes. S. S. Apoſt. reſeruari.

SVMMARIVM.

Bona aliqua empta ex reditibus eccleſiaſticis beneficiarijs morientibus non connumerantur ſpolijs, neque bonis eorum patrimonialibus aut quaſi, & quæ ſint illa. nu. 2.

Verba (ſtatuimus) & (decernimus) ius nouum important: nu. 3.

Sacræ res & religioſę, etſi nullius hominis ſint, quoad verum dominium, vſus tamen earum honeſtus, penes aliquem, etiam laicum eſſe poteſt. nu. 4.

Bonorum quorundam dominium, ipſo iure tranſit in Eccleſiam beneficiarij ſimulac ille vita perfunctus eſt. nu. 5.

Permittuntur multa ad ſedandas diſcordias exteriores, quæ non ſedant interiores. nu. 6.

Beneficiarius nullus, aut penſionarius qui dum viueret non habuit in beneficijs, vel penſionibus reditum excedentem ſummā 30. ducatorū de Came. cenſetur relinquere ſpolia. nu. 7.

Bene-

Beneficia & pensiones quoad materiam spoliorum, & onus distribuendi reditus, æquiparantur. nu. 8.

§. 8. Anctissimus autem. D. N. Pius V. in quadam constitutione digna sua summa religione, iustitia, prudentia, et liberalitate condita e super spoliis anno 1567. 3. Calen Septemb. Ponti. ann.

1 1. Sic statuit. Romani Pontificis prouidentia circunspecta, ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum conuertit, per quæ singulis ecclesiis debita obsequia, et opportuna subuentionis auxilia, minime subtrahantur. Cum itaque sicut accepimus nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, et Abbates, seu commendatarii, ac beneficia ecclesiastica obtinentes, proprii honoris, et salutis immemores, etiam prætextu facultatum testandi, eis per sedem Apostolicã cõcessarum, in eorũ vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, ac paramenta, ecclesiastica aliaque cultui diuino dicata, quãdoque ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, non ecclesiis et Monasteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, seu a quibus prouentus ecclesiasticos, et stipendia acceperunt, prout rationi, et honestati consentaneum

neum foret, sed aliis locis, etiam non piis, ac interdum eorum consanguineis, et affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolicæ collectores prætextu, quod illa sub appellatione spoliorum veniant, tamquam eiusdem Cameræ spolia exigere, et percipere non erubescant, in maximum religionis dedecus, ac Ecclesiarum Monasteriorum, & beneficiorum eorumdẽ detrimẽtum, ac relinquẽtium animarum periculum scandalumque plurimorum, nos abusibus, scandalisque huiusmodi prouidere, ac singularum Ecclesiarum & Monasteriorum, et beneficiorum indemnitati, animarumq; quorumlibet saluti consulere volentes. Motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, nec non missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicæ, alijque quomodolibet nũcupati libri, & aliæ res sacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona, per quoscumque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, seu commendatarios, & alios quoscumque quæcumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica cum cura, &

sine

sine cura secularia & quorumuis ordinum regularia in titulum, vel cõmẽdam, aut aliàs quomodolibet obtinentes, quocumque nomine vel titulo censeantur, etiam si de illis, & eorum qualitatibus specialis, & expressa mentio habenda foret, ad vsum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel Oratorijs destinata, tempore eorum obitus ex testamento, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & aliàs disponendi de bonis, per eos ex altari, vel aliàs quomodolibet acquisitis, per quoscumque Romanos Pontific. prædecessores, & successores nostros, ac nos sub quibusuis tenoribus, & formis, & cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, & aliàs quomodolibet concessis, & cõcedendis minime compræhendãtur, nec sub appellatione spoliorum veniant, sed ad singulas Ecclesias Monasteria, etiam conuentu carentia, & beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus præfuerint, seu aliàs quæ obtinuerint, omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere, illaq; post eorum obitum eisdem Ecclesijs Monasterijs & beneficijs, etiamsi in Romana Curia, & procul ab illis decesserint, vel ad illa numquam accesserint, etiamsi antea Eccle-

siarum

ſtituendum, & conſignandum quibuſuis diſpoſitionibus, de illis in contrarium quomodolibet factis, minime attentis, omnino teneantur, & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti, & ſacrilegij, ac aliàs iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli poſſint, & debeant, Et inſuper ne deinceps cõtingat, inſolentia Cameræ Apoſtolicæ, collectorum, vel ſubcollectorum, aliquas Eccleſias aut hominum quemquam damno, & iniuria aſſici, nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod quæcumque ſcamna, Cathedræ, arcæ; & etiam ligneæ, vel lapideæ etiam marmoreæ, menſæ, & tabulæ, ac quæcumque dolia, ſeu vaſa vinaria, vacua, & alia ſimilia ſupellectilia domeſtica, per quoſuis præſbyteros, ſeu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorũ obitus in Eccleſiaſticis ſeu eorum domibus, Eccleſiarum earumdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam ſi ex reditibus, & prouentibus, & fructibus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum appellatione minime veniãt, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint. Præterea quod nullũ ſpolium Cameræ præ-

ſatæ

fatæ fieri, nec quicquam a quibusuis, spoliorum Cameræ huiusmodi collectoribus, vel subcollectoribus, exigi possit, per obitũ illius qui dum viueret vnum, vel plura beneficia Ecclesiastica obtinuerit cuius, vel quorum simul fructus, reditus, & prouentus, 30. ducatorum auri de Cam. secundum communem æstimationem, valorem annuũ non excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus Ecclesiasticis vsq; ad dictum valorem annuatim perceperit, dũ modo tamen is se ab omni negotiatione illicita, & a sacris canonibus prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorum collectorum, aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut contra præsentes nostras literas attentare præsũpserint, ad totalem bonorum per eum perceptorum, restitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam per similes censuras, & pœnas, cogi, & compelli possint, & debeant, districtius inhibẽtes quibusuis Cameræ præfatæ spoliorum collectoribus, nunc & pro tempore existentibus ne sub indignationis nostræ, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac vasis;

& libris, præfato cultui dicatis, ac alijs rebus sacris, nec non supellectilibus præfatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorũ inuentarijs tanquam spolia redigant, seu describant, sed ornamenta, & paramenta, nec nõ vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata, huiusmodi Ecclesijs, Monasterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiusmodi, eorumq; Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittãt & consignent ac consignari faciant cum effectu, ac supellectilia prædicta in locis vbi cõstiterint relinquant, decernentes: &c.

Noto primo, illa verba posita in procemio primum, deinde in dispositione (res sacras, vasa, ornamenta, &c.) Ex quibus colligitur aliqua bona esse Ecclesiastica empta de reditibus Ecclesiasticis, ac relicta beneficiarijs morientibus, quæ non sunt hodie adnumeranda spoliis, nec bonis eorum patrimonialibus, nec quasi patrimonialibus. Nam bona illa de quibus hæc extrauag. loquitur sũt huiusmodi, quia non sunt nec erunt posthac spolia, neque Camera Apostolica, neq; collectores eius possunt ea sibi vendicare, nec beneficiarij ex testamento, vel ab intestato cuipiam illa donare, vel relinquere. Illa vero sunt omnia, & singula ornamenta, & paramenta, & vasa, necnon missalia, & gradualia,

sitas in Apologia prædicta, q.1.Mon.21. &
3 22. Tum quia vtitur verbo (statuimus) &
verbo (decernimus) quæ significant ius no
uum, per prædictas gl.c.vt litigantes, de of
fic.ord.lib.6.clem. Per literas, de præb. Nec
obstat etiam quod vtitur verbo (declaramus)
quod significat ius antiquum, iuxta glos. re-
ceptam in clem.literas, de rescrip. quia po-
test verificari quoad aliqua, puta res conse-
cratas aliqua benedictione, quæ etiam iure
antiquo videbantur deberi ecclesiis saltē eā
quæ seruabātur in eis, quasi tacite post mor-
tem donata, nam ea quæ beneficiarii tenent
empta de suis reditibus patrimoniorum,
& seruant in domibus suis, vt quum volue
rint celebrent, vel celebrari faciant missas,
iure antiquo inter quasi patrimonialia nu-
merari poterant, cum etiam laici talia soleāt
habere, & in hæredes transmittere. Nā li-
cet res sacræ nullius hominis sint quoad ve
4 rum dominium, iuxta.§.Nullius,&.§.sacræ,
insti.de re.diuis.vsus tamen illarū honestus,
& religiosus potest esse etiam apud laicos, si-
cut & religiosa in nullius quidē bonis sunt,
d.§.Nullius, & tamen vsus sepulchri, quod
est religiosum, ita est penes vnum, quod non
sit penes alium.§.Religiosum, eod.titu. Ad-
uertendum autem, quod hæc noua disposi-

tio comprehendit præfata bona etiam si nõ essent aliqua benedictione consecrata, cõprehendit enim paramenta & missalia, & libros cantus firmi, & musici, quæ nusquam vt plurimum benedicuntur, comprehendit item illa quæ ad agendum officia diuina etiam extra ecclesias in oratorijs priuatis habentur, vt patet ex litera; comprehendit etiam quæ beneficiarii relinquũt in morte postea quam beneficia ex quorum reditibus, illa comparata fuerant, ante renunciauerunt, vt patet ex littera. Comprehendũtur item illa, de quibus beneficiarii testati fuerunt, etiam cum legitima testandi facultate, non autem comprehendit illa quæ beneficiarii habẽt empta ad donandum alicui Ecclesiæ diuersæ a sua, vel ad permutandum cum aliquibus eiusdẽ generis, vel aliis sibi necessariis, quoniam a iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus iura noua exprimunt. l. præcipimus. C. de app. At ius hoc nouum solum excipit ab antiquo ea quæ sunt ad vsum ecclesiasticum deputata, qua ratione etiam non comprehẽduntur in prædictis aulæa, & tapetes, quæ beneficiarius habet principaliter ad domum suam ornandam, licet nonnunquam ea commodet Ecclesiæ vel alii ad agendum festiuiores dies sacros, neque comprehendit ea quæ

in vita post, vel ante renunciatum beneficiũ commutauit, vel donauit, quæ extrauagãs nullum impedimentum adiicit ei quominus in vita eis pro suo arbitrio aliàs canonice vti possit, & vt dictum est, a iure antiquo non recedimus, nisi quatenus in nouo exprimitur, ex quibus infertur illum beneficiarium qui in nũdinis Legiõis emisset multos calices sacros, & multa ornamenta ad celebrandas missas idonea, multa item missalia, & libros musicos, & Metinam Hispaniarum emporium traduxisset, quò aliis & aliis ea venderet, non teneri ad relinquendum illa Ecclesiæ sui beneficii, si morte præuentus, non potuit illa vendere.

§ Noto secundo, quod præfatorum bonorum dominium ipso iure transit in Ecclesiã beneficiarii, simul ac ille mortuus fuerit. Tum per illa verba (eo ipso applicata, & incorporata sint, & esse censeantur) quæ significant sententiam iuris, glo. in c. In pœnis, de reg. iur. lib. 6. & tradit Fel. post alios in c. Rodulphus, nu. 28. de rescript. Tum per illa verba (furti, & sacrilegii) quæ significant eum qui talia bona occuparet, vel occupata teneret, esse sacrilegum & furem, qualis iure nõ esset nisi prædicta bona ipso iure pertinerent ad Ecclesiam, arg. l. 1. de furt. c. Quisquis. §.

ſacrilegium, & canon. ſacrilegium. 17. q. 4. Tum per illa verba (nec per ea eiſdem perſonis &c.) per quæ inducitur impotētia quærendi dominium illorum, aliis quibuſcunque perſonis, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato beneficiario mortuo ſucceſſerint, & ita præſupponit dominium quæri Eccleſiæ, cum alioqui vacarent, & dominia eorum in incerto eſſent, contra. l. primam. ff. de vſuca. Aduertendum item, quod per hanc extrauagantem limitatur extrauagans Iulii Tertii, ſupra relata, per quam fit pleniſſima libertas teſtandi beneficiariis moriētibus, in curia, hæc enim ſtatuit ne habeat locum in præfatis bonis vt patet in ea, nec refert in loco eccleſiarū vel procul ab eis decedāt, nec an reſederit, vel nunq̄ ad eas acceſſerint, nec an Eccleſiæ ſint collegiatæ, vel ſimplices, vt ī ea exprimit.

Noto ſecundo, ex §. inſuper, quod etiam ſcamna, Cathedræ, arcæ, & cætera bona quæ hic nominantur, eximuntur a numero ſpoliorum, cum tamen iure antiquo, debuiſſent eis annumerari, ſi fuerūt quæſita ex reditibus eccleſiaſticis, & ita quoad hoc ius nouum inducitur, licet quoad ea quæ conſtaret eſſe comparata ex bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus ius antiquū contineat, & ita vtitur verbo (decernimus)

&

& (declaramus) quorum prius, tanquã iuris noui signum, refertur ad illa, posterius, vero scilicet (declaramus) quod est, signum iuris antiqui, vt supra dictum est, refertur ad posteriora, quæ declaratio æqua quidem est ac S. D. N. æqtate digna, ac tollẽdis mutmutationibus, & molestiis hæredum, & cognatorum beneficiariorum tam apta, quod eorum sublatio iusta causa videri possit, vt huiusmodi supellectilia, quæ vt plurimum non sunt magni valoris, permittãtur prædictis hæredibus, etiamsi alioqui diuites sint. Quibus sine iusta causa non posse donari aliqua ex reditibus ecclesiasticis quæsita, sine intuitu paupertatis, definiuit concil. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. vt late probauimus in Apolog. prædicta Mon 27. 38. & 39. quãuis meo consilio prædicti hæredes diuites impenderent in opera pia tantum, quãtum prædicta supellectilia valerent, si cõstaret eis ea fuisse quæsita ex superfluis quæ debebantur pauperibus, quoniam licet per hanc extrauag. sint securi quoad forum exterius, nõ tamen videntur esse quoad interius, cum nulla contineat verba quæ id efficaciter probent, & multa permittuntur ad sedãdas exteriores discordias, quæ non sedant interio-
6 res, qualis est male res sed rite iudicata. l. 1.
 ff. de

ff. de re iud. & l. res iudicata, ff. de reg. iu. vna cum singulari dicto Innoc. communiter recepti in c. quia plerique. de imm. eccl.

7 Noto quarto, ex. §. præterea, conclusioné S. D. N. Pii Quinti, liberalitate dignissimá: videlicet quòd nullus beneficiarius, vel pensionarius, qui dum viueret, nó habuit in beneficiis vel pensionibus ecclesiasticis maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, non censeatur in morte relinquere aliqua spolia. cuius ratio firma est, cóclusio illa nostra quam in Apolog. præfata q. 1. Mon. 31. contra N. aduersarium, late defendimus, videlicet illa quæ beneficiarius facit reliqua ex reditib' ecclesiasticis parce viuēdo, & se mortificando, fieri ei patrimonialia, adeo vt de illis perinde in vita, & morte disponere possit, ac de patrimonialibus, ex ea enim efficaciter colligit ꝙ qui beneficiarius nó habet maiorem reditum quam 30. ducat. auri de Camera, nó potest relinquere spolia, quia eget illis ad se honeste sustentandum, & ita quicquid reliquauerit, ex eis parce viuendo, fit patrimoniale, vel quasi patrimoniale ipsius, quod non cedit spoliis, nec iure spoliorum capi debet, & quia collectores Cameræ Apostol. & aliorum qui sibi ius spoliorum prætendunt multos beneficiarios sine causa ve-

xabant,

zabant, rem se dignã, & multis miseris clericis commodam præfatus sanctissimus per hanc declarationem fecit.

Noto quinto, in eodem. §. esse textum clare probantem beneficia, & pensiones, in hac materia spoliorum, & per consequutionem oneris distribuendi reditus, æquiparari, si enim de pensionibus pro libito quis posset disponere sicut & patrimonialibus, in vita, & morte, vt aliqui dicunt, non posset Camera Apostolica capere spolia pensionariorum per dicta in Apolog. præfata. q. 1. Mon. 21. & 22. cuius contrarium hic clare insinuatur, dum non obscure significat, iuri spoliorum esse locum in pensionariis pensionum excedentiũ summã 30. ducat, auri de Cam. cũ cõsequẽs est, ea nõ exæquari pr̃imonialib' nec quasi pr̃imonialib' in quibus nõ habet locũ ius spolii, & cũ nequeant disponere amplius quàm de reditibus beneficiorum, consequitur eos in hoc beneficiariis æquiparari, quæ est conclusio a nobis asserta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 80. nu. 3. vbi citauimus hãc extrauagantem quæ singulariter id probat.

Noto sexto, quantopere indignentur maximi Pontifices in illicite negotiantes iuxta illud Hieronymi, negotiatorem clericũ tanquam pestem fuge, c. negotiatorem, 88. dist.

quũ hic excludat. Pius Quintus a beneficio declarationis prædictæ illos, & cum per aliã extrauag. ſupra relatam Pius Quartus reſeruauerit Cam. Apoſtol. omnia per religioſos illicite contra iura canonica negotiantes quæſita.

SVMMARIVM.

Dubij primi hoc commentario principaliter propoſiti ampla in partem vtranque diſcuſſio, & eiuſdem reſolutio, nu. 1. ac ſequent. & toto. §. 9. & 10.

Papa etſi non ſit bonorum eccleſiaſticorum dominus, eſt tamen ſummus eorum adminiſtrator, num. 2.

Eccleſiaſticorum fructuum plenaria adminiſtratio ad Rom. ſpectat Pont. & res omnes eccleſiæ ipſius ſunt quoad adminiſtrationem, nu. 2.

Priuilegio diuino ad Papam pertinet ordinatio, & iudicium de rebus ſpiritualibus, & eccleſiaſticis, nu. 2.

Papa non raro beneficiorum vacantium fructus vnius aut alterius anni, cõcedit nonnullis Epiſcopis debitis oneratis, num. 2

Papa paſſim concedit clericis teſtandi facultatẽ de ſuperfluis redituum beneficiorum ſuorum

que

quæ intestatis eis morientibus spolia remanent. num. 3.

Bonorum Ecclesiasticorum dominium esse domini nostri IESV CHRISTI, de fide esse, num. 4.

Papæ & ecclesiæ vniuersali immediate a Deo commissa bonorum ecclesiasticorum administratio, num. 4.

Bonorum Ecclesiasticorum administrationem nemo habet nisi eam immediate, vel mediate, acceperit a Papa, vel ecclesia vniuersali, num. 4.

Spolia Episcoporum Hispaniæ soluuntur sedi Apostolicæ, num. 4.

Patrum sanctorum decretis quod non est constitutum, superstitiosis inuentionibus affirmandum non est, nu. 5.

Consuetudo in multis Episcopatibus Hispaniæ inualuit, vt Episcopus mortuo beneficiario, optet speciem vnam rerum mobilium, nu. 6.

§. 9. IS extrauagantium præfatarum tenoris partibus præmissis, ad primum prædictorum quatuor dubiorum, videlicet, An iure antiquo aliqua spolia pertineant ad Papam, summũ CHRISTI vicarium? respondeo, quòd pro eius parte affirmatiua, videlicet, spolia præfata

1

iure

iure antiquo esse Romano Pontifici reseruata: facit primo, & plurimum extrauagans Pauli tertij relata supra §.5. Quatenus reprehẽdit eos qui cõtrarium dixerunt, quatenus item ait, ab antiquissimo tempore prædicta spolia pertinuisse pertinereque ad sanctam Sedem Apostolicã, quantenus item declarat, non solum spolia beneficiariorum Italiæ sed etiam omnium aliorum Regnorum citra & ultra montes, & maria consistentia, pertinere ad eandem, etiamsi ad ea loca non consueuerit, mittere; collectores eorum, & aliorum redituum ad eam pertinentium; quantenus, etiã asserit, hanc esse fuisseq; sẽper Rom. Pont. voluntatem, & intentionem etiã si forsan constitutione aliqua id non fuerit ab eis expressum. Secũdo facit ꝙ præfatã extrauagan. Pauli. 3. confirmant Iulius. 3. Paulus. 4. Pius. 4. & S. D. N. Pius V. vt per eorum extrauagantium supra relatarum tenorẽ constat. Tertio ꝙ idem videtur præsupponere multi doctores antiqui, & moderni in quibus sunt Dom. Rotæ Decis. 41. de proba. in antiq. quæ pro re confessa præsupponit, eiusmodi spolia per specialem dispositionem esse Papæ reseruata, Calder. Consil. 1. de pecul. cler. Guid. Pap. decis. 110. Nicol. Boer. decis. 224. & Card. in c. Nisi quum

pri-

pride. §. Intueri, de Renūc. & alij alibi, e qui bus est Gomes. in suo tract. breuiū, a nu. 16.

Quarto facit quòd licet Papa non sit Do-
2 minus bonorum Ecclesiæ, est tamen summus eorum administrator, vt ait Bernardus in fine lib. 4. de consid. quem refert Arch. in c. Non decet. 12. dist. quem rursus refert & sequitur Panor. in c. Constitus, col. 3. de relig. domi. cōiter in hoc receptus. Imò & concil. Lateranen. sub Leone x. habitum sess. 9. §. & cum fructuum, de reform. habet, quod fructuum beneficiorum Ecclesiasticorum administratio plenaria pertinet ad Romanum Pontific. & Thom. sec. 2. q. 100. articu. 1. ad 3. receptus ab omnibus, ait res omnes Ecclesiæ esse Papæ quoad administrationem, & Inn. receptus etiam ab omnibus dixit in c. nouerint, de sententia excommunicationis, quòd priuilegio ipsiusmet Dei pertinet ad Papam ordinatio, & Iudicium de rebus spiritualibus & Ecclesiasticis. Quod ea ratione irrefragabili probatur, ꝙ omnia illa sunt solius Dei, ut efficaciter probauimus in Apolog. prædicta q. 1. Mon. 24. & quod eius diuina maiestas solum Papam fecit suū Vicarium vniuersalem, & vnicum c. 1. de homicid. lib. 6 & quod illi tantum, & non alij eorum administrationem, & iudicium

con-

Papa nō est dn̄s bo[nor.] Ecclesiæ

concessit. Quinto quod frequenter fructus beneficiorum vacantium, vnius, vel alterius anni concedit aliquibus Episcopis debitis oneratis c. Tua, de verb. sign. c. si propter tua 2
debita, de rescript. lib. 6. & quòd passim Papa solet concedere clericis maioribus, &
3 minoribus, testandi facultatem, de superfluis redituum suorum beneficiorum quæ morientibus ijs ab intestato manerent spolia & legibus de illis loquentibus subiecta, id quod ab antiquissimo tempore facere consueuit, vt constat ex licentia testandi concessa Episcopo Portuensi ab Innoc. 2. qui fuit electus anno Domini. 1198. quod ex eius regestis constat, At id non videtur posse facere, nisi spolia eorum essent futura sua.

Sexto facit, quòd eiusmodi spolia morientibus beneficiarijs restantia ad aliquē pertinent de Iure, & non videtur designari posse aliquis alius quā Papa ad quē pertineant, non enim pertinent ad hæredes, quos ipsi ordinant, quoniam deest eis ius de illis testandi. c. Ad hæc, & c. Relatum. 2. de testam. Non item ad cognatos ab intestato, quia illi non succedunt in eis c. fixum; 12. q. 5. neq; ad Ecclesiam vel beneficium de cuius fructibus illa quæsita sunt, quia possunt seruari futuro successori, c. Cum vos, de off. ord. & c.

Præsen-

Præſenti, eo. tit. lib. 6.& c. Generali, eo. lib. de elect. Neque etiam videntur deberi futuro ſucceſſori, quia poſſunt impendi in Eccleſiæ vtilitatem, per eadem iura, ergo pertinent ad Papam, tanquam ad ſummum adminiſtratorem, & diſpenſatorem.

4 Septimo facit, quòd in Apolog. præfata q. 1. Mon. 24. concluſum fuit efficaciter, eſſe certum, Imo & de fide, Dominium bonorum eccleſiaſticorum eſſe, D. N. IESV CHRISTI. non ſolum ea ratione generali qua domini eſt terra, & plenitudo eius, ſed etiam ſpeciali cenſura & diſpoſitione hominis, vel hominum, vt ſupra eod. cap. eſt repetitum, & adminiſtrationem eorum omnium conceſſam eſſe ab eo immediate Vicario eius ſummo, qui eſt Papa, & eius Eccleſiæ vt in præfato Mon. 24. conſtitutum eſt, & conſequenter neminem habere ullam præfatorum bonorum adminiſtrationem, niſi eã immediate vel mediate acceperit a Papa, vel Eccleſia vniuerſali, quibus eſt immediate conceſſa. At conſtat ſpolia prædicta eſſe bona Eccleſiaſtica & non conſtat eorum adminiſtrationem eſſe vlli alij per S. S. Apoſt. conceſſam, ergo penes eam illa manet, & ſubinde poterit de illis Papa diſponere, ſicut de alijs bonis eccleſiaſticis quorum adminiſtratio

ſtratio nemini alij eſt applicata.

Octauo facit, quod Epiſcoporum Hiſpaniæ ſpolia ſoluuntur ſedi Apoſt. iam inde ab antiquiſſimo tempore, quamuis nulla conſtitutione antiquorum canonũ id caueatur, facit item quod ipſa ſedes Apoſtolica indies mandat capi poſſeſſionem beneficiorum vacantium in curia, & ſuis mẽſibus velut ſibi reſeruatorum, nomine Cameræ eius: & adminiſtrare fructus tempore vacationis obuenientes: & non videtur habere maiorem poteſtatem in illis quam in præfatis ſpolijs.

Pro contraria tamen parte facit, Primo, quod nulla conſtitutio, neque vllus canon inuenitur in libris canonum authenticis, videlicet in decreto, decretalibus, ſexto, & Clementinis, qui ſtatuat, decernat, vel declaret
5 ſpolia prædicta pertinere ad S.S. Apoſtolicã, & quod ſanctorum Patrum decretis non eſt conſtitutum, non debet ſuperſtitioſis inuẽtionibus affirmari, 2. q. 4. c. Conſuluiſti, & arg. §. Conſideremus, in auth. de Trien. & ſemiſſ. coll. 3.

Secundo, quod id ſatis ſignificat præfatus Paulus Tertius in ſua prædicta extrauag. quatenus ait, (In nulla conſtitutione forſan id inueniatur ſtatutũ.)

Tertio facit, quod c. Cum vos, de off. ord.

ſigni-

significare videtur, spolia esse reseruanda futuro successori, aut in vtilitatem Ecclesiæ cõuertenda.

Quarto, quod supra eod. notab. 7. collegimus Papam non posse iuste, sine iusta causa, reditus, & bona, quæ vni Ecclesiæ iam applicauit, auferre, & applicare alij: At spolia quæ beneficiarius relinquit, sunt collecta, ex bonis Ecclesiæ suæ, vel beneficio iam applicatis ergo non poterit ea Papa sine iusta causa sibi, vel alij quàm futuro successori accipere, nec consequenter dici potest, ea ei esse reseruata.

Quinto vrget c. 1. de successioη. ab intest. quatenus iuncta glos. & communi doctrina doctorum, habet, bona etiam patrimonialia vel quasi patrimonialia beneficiarij morietis ab intestato, sine legitimis hæredibus, deberi Ecclesiæ suæ, ergo a fortiori spolia ipsius quæ sunt bona Ecclesiastica eius Ecclesiæ debebuntur ei, si non supersint cognati, Imo etsi supersint, quoniam illi non succedunt in eis ipsi, c. 1. de testam.

Sexto facit, quod in bona parte totius orbis Christiani, exceptis Episcopis Hispaniæ, & Episcopis & alijs clericis Italiæ, omnium aliorum beneficiariorum spolia capiunt vel Episcopi, vel alij prælati inferiores, vel suc-

cessore-

cessores eorum, si nullos hæredes legitimos relinquunt, nec collectores sed. Apost. videntur se collectioni ipsorum immiscere.

7 Septimo, quod consuetudo habet, in multis Episcopatibus Hispaniæ, vt Episcopus optet vnam speciem rerum mobilium, vel se mouentium, quas beneficiarius mortuus relinquit, quam vulgus Hispaniæ vocat luctuosam, quasi quæ cedat Episcopo, in consolationem pro luctu qui obuenit ei ex morte sui beneficiarij: quod etiam fit in multis Belgij locis, vbi illa species mortmain vocatur, eo quod ob mortem subditi manu superioris capiatur. Et Guido Papæ in decis. 110. meminit cuiusdam concordiæ factæ inter Priores, & Vicarios perpetuos Episcopatus Gratiónopol.

Postremo, grauissime, vrget, quòd multis canonibus antiquis decretum est, huiusmodi spolia pertinere ad ecclesiam illam quam rexit beneficiarius defunctus: habet enim cap. Placuit, desumptum ex Concilio Cartag. & relatum, 12.q.3. Ea omnia quæ acquirit Episcopus post ordinationem suam, intuitu Ecclesiæ suæ pertinere ad ipsam, quod antea constituerat Iustinianus Imp. in ea Nouella quæ incipit. Nos semper, inter constitutiones græcas noue in latinum versas. Cui conse-

consequiens est eo mortuo non pertinere ad solum Papam, & ő Pontifices, eadem causa & quæstione desumptum ex Cõcilio Toletano probat ea quæ donantur Episcopo intuitu Ecclesiæ pertinere ad ipsam Ecclesiam eo mortuo, & c. 1. ead. cau. q. 4. desumptum ex eodem Concil. Tolet. habet, defuncto Episcopo, qui habuerit bona Patrimonialia, & ex eis & Episcopalibus acquisierit aliqua, debere succedere ipsam Ecclesiam pro rata in illis quæsitis. Cum ergo illa sint spolia relicta a defuncto quoad partem quæsitã ex bonis Episcopalibus, & pertineant per illũ canonem ad Ecclesiã, consequitur præfata spolia iure canonum non esse Papæ reseruata. Ad quod Grego. relatus in c. 1. eadem causa. q. 5. significat, ea quæ quidam Episcopus cuidam Luminosæ ancillæ reliquit, esse adiudicanda Ecclesiæ, si ea de bonis eius fuerint quæsita. Pondera, quod Grego. qui ea scribit, Papa erat, & non ait, sibi debitum illud spolium Episcopi defuncti, sed tantum Ecclesiæ ipsi, vt & in Concilio Hispal. relato in c. fixum, eadem causa, & q. In hæc verba fuit statutum. Fixum ab hinc & perpetuo mãsurum decernimus, vt Episcopus res sui iuris, quas ante Episcopatum, aut certe in episcopatu hæreditaria successione acquisiuit,

uit, secundum authoritatem canonicã, cui vult conferat, & quicquid vult de eis faciat. Postquam autem Episcopus factus est, quascũque res de facultatibus Ecclesiæ, aut suo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non in propinquorũ suorum, Sed Ecclesiæ cui præest iura deueniant, pondera, verba (Ecclesiæ cui præest) ergo non Romanæ, & ita palam constituit ecclesiam succedere debere suo Rectori in ei' spoliis, quin & Gregor. 3 in c. 1. & c. quicunque, de testamentis, idem omnino statuit, Imò & Concilium Latera. relatum in c. Cum in officijs, eodem titulo, continet antiquis canonibus idem contineri, & recentiore iure id tenendum per hæc verba statuit. Cum in officijs charitatis primo loco teneamur ijs obnoxij a quibus beneficium nos cognoscimus recepisse: econtra quidam clerici cum ab ecclesiis suis multa beneficia perceperint, bona per eas acquisita in alios transferre præsumant. Hoc igitur quia antiquis canonibus constat inhibitum, nos indemnitati ecclesiarum prouidere volentes, siue intestati decesserint, siue alijs conferre voluerint penes ecclesias eadem bona præcipimus remanere. Hæc ibi. Per quæ omnia, constat, antiquis, & nouis canonibus statutũ, ea quæ de redi-

tibus ecclesiasticis quæ ita relinquit beneficiarius, quæ appellamus spolia non reseruatio Sedi Apostolicæ, sed fieri Ecclesiæ beneficiarii defuncti.

SVMMARIVM.

Intellectus c. Cum uos, de offi. ord. nu. 1.

Clausula posita in aliqua dispositione, siue in principio, siue in fine, regulariter ad omnia refertur, num. 2. Et quando fallat hæc regula, num. 3.

Intellectus c. Quia sæpe, de elect. lib. 6. & c. præsenti, de offi. ord. eod. lib. num.

Diuersum est frequenter id quod fit, & quod fieri debet, num. 4.

Bona ecclesiastica destituta catholicis administratoribus, spectant ad Sed. Apost. nu. 5.

Beneficiarii successor, an teneatur ad soluenda debita contracta per prædecessorem, num. 6.

Beneficiarius prius est sustentandus, quàm Ecclesia ipsa, nu. 7.

10 His præconsideratis, uidetur resoluendum, Primo, quòd nulla inuenitur constitutio antiqua, per quam expresse spolia beneficiariorum sint S. S. Apost. reseruata, quod efficaciter probat

inspectio iurium antiquorum, & prædicta extrauag. Pauli Tertij supra §. 5. relata.

Secundo, potest dici, esse tacite, & implicite id constitutum, tum quod, vt paulo ante dictum est, Concilium Lateranen. sub Leone Decimo declarauit administrationem bonorum omnium ecclesiasticorum pertinere ad sanctam Sed. Apost. idque priuilegio diuino esse concessum Papæ, in magnam Ecclesiæ libertatem primus omniũ affirmauit Innoc. in c. nouerint, de sent. excom. receptus ab omnibus ibi, & a Cardinal. in c. perpendimus, eod. tit. a nu. 1. & ab alijs alibi: ait enim ipse Innoc. priuilegio Dei solum Papã, & cui ab eo fit facultas, debere administrare spiritualia & ecclesiastica iura, & de illis statuere, quod maxime deberent animaduertere omnes Principes, & Primores Christiani, & eorum consiliarij, & consequenter consulere eorum administrationem ad solum Vicarium eius, qui vnicus est, & cui soli sua administranda tradidit, & ad institutos ab ipso tantum pertinere, Tum quod præfati dicti Innoc. quod aliqui non satis suspiciunt, & declarationis Concilii præfatæ quam forte nondũ nouerunt, ratio irrefragabilis est, quod dominium omnium illorũ vere pertinet ad ipsum D. N. IESVM CHRISTVM quod ita

ita firmiter probauimus in præfata Apolog. q. 1. Mon. 24. adeo ꝙ qui hodie cõtradiceret, perfidus haberi posset per Concilium Trid. quod ibi citamus, & ad literam scribimus; & constat solum Papã Vicarium summum vnicum & generalem in gubernandis omnibus pertinentibus ad Christum c. cuncta per modum, & c. per principalem, 9. q. 3. & c. si de homici. lib. 6. ita quod nullus in illis habeat administrandi potestatem, nisi eam a Papa mediate, vel immediate accipiat, at per nullam dispositionem vel constitutionẽ prædictæ S. Apost. constat prædictorum spoliorum administrationem esse alicui alij applicatam, ergo ad eam solam pertinent. Nõ obstant pro contraria parte citata, ad quorum primum respondetur, concedendo quidem nullam fuisse ante Paulum 3. constitutionẽ, quæ speciatim spolia S. Aposto. reseruaret: fuisse tamen legem generalem, scilicet præfatam diuinam, per quam solus Papa vel qui ab eo mediate, vel immediate habet facultatem, potest administrare bona ecclesiastica, & cum nulli alij cõcesserit papa administrationem spoliorum, necessario manet illa reseruata ei.

Ad secundum respondetur eo modo quo ad primum, per quã responsionem exprimi-

tur mens Pauli sanius forte quam sit ab alio hactenus expressa.

1 Ad tertium respondetur, quod c. illud cũ nos, de off. ord. non loquitur de spoliis beneficiariorum præmortuorum, sed de fructibus, & reditibus tempore vacationis prouenientibus, quæ longe sunt alia, vt palam est, & cõstat per definitionem spoliorum supra positam. §. 1. Sed replicari potest neruosissime ex c. Quia sæpe, de elect. libr. 6. & c. præsenti. de off. ord. eod. lib. quæ loquuntur tã de spoliis, quam de fructibus obuenientibus tempore vacationis, prædictum enim cap. Quia sæpe, loquitur etiã de dimissis a mortuis, & d. c. præsenti, de inuentis in bonis mortui, & in vtroque subiicitur clausula quæ habet ea esse conuertenda in vtilitatem Ecclesiæ, vel reseruanda futuro successori, & clausula posita in aliqua dispositione siue
2 in principio siue in fine, regulariter ad omnia refertur, c. secundo requiris, de appel. cũ cõcordantijs citatis ibi a gl. & l. talis est scriptura. §. fi. ff. de leg. 1. cum citatis per gl. Bar. & alios ibi: & ita videtur clausula præfata referenda tam ad spolia mortuorum, quàm ad obuenientia tempore vacationis, sed respondetur negando quod illa clausula referatur ad (dimissa) & (inuenta) quibus nomi-

nibus significantur spolia, sed tantũ ad proxima scilicet obuenientia tempore vacationis, quod vt clarè & nouè monstrem, subiicio literam prædicti, c. Præsenti, quæ quoad propositum nostrum sic habet. Ne Episcopi vel aliæ vllæ personæ ecclesiasticæ bona (morietibus eorum successoribus vel ministris) in ipsis inuenta, siue vacationis ipsorũ tempore obuenientia, quæ in vtilitatem eorundem expendi, vel futuris successoribus debẽt fideliter reseruari, occupare, aut in vsus suos conuertere quoquo præsumant. hactenus in d. c. Præsenti; & similis litera est, quoad hoc in d. c. Quia sæpe, præterquam quod in illo ponitur verbum (dimissa) & in hoc verbũ (inuenta) quæ tamen ambo significant eiusdem generis spolia, per quam literam; ostenditur non obstare replicationem præfatam, tum quia præfata clausula remotior est ab illis verbis (dimissa (& (inuenta) significantibus spolia, quã ab aliis significantibus obuenientia tempore mortis, & quamuis regulariter clausula in vltimo loco posita, referatur ad omnia præcedentia, per iura in replicatione citata, fallit, tamen quando non est
3 eadem ratio, vt referatur ad remota, quæ ad proxima, vt Panor. in d. c. secũdo requiris receptus ab omnibus, præsertim Decio, qui

resolutius alijs loquit, & antea dixerat Bal. ĩ l. In actionibus. ff. de his qui not. infam. & ĩ nostro casu non est eadem ratio imò diuersa nam nullo iure spolia beneficiarij præmortui debentur futuro successori qui nullũ ad ea titulum habet, & obuenientia tẽpore vacationis omni iure debentur futuro successori, tũ quia præfata regula fallit quãdo clausula inseritur proximiori accessoriè, causa demõstrationis, vel alia simili, vt Panor. ibidem ait, quem in eo commendat Decius & nemo reprobat, & ratione firma protegitur, quod in casu nostro contingit, nam relatiuũ illud (quæ) per parenthesim & viam demonstrationis adiungi videtur clausulæ significanti obuenietia tempore vacationis, & ita non debet referri ad alia præsertim remotiora, & ad quæ nõ est, vt dictum est, eadem referendi ratio. Tum denique (quæ germana consideratio est) quod verba illa fuerunt desumpta ex prædicto c. Cum nos, quod nullam de talibus inuentis vel dimissis mentionem facit, sed solum de obuenientibus tempore vacationis, de quibus disponit esse conuertenda in vtilitatem Ecclesiæ vel reseruanda futuro successori, & ita apparet per prædicta tria cap. nõ applicari alicui spolia beneficiariorum mortuorum, & ita est solutum
tertium

tertium argumentum pro contraria parte adductum.

Ad quartum vero respondetur concedendo quidem, non debere Papam sine aliqua causa tollere vni ecclesiæ bona quæ sustentandæ illi per se vel alium applicauit, sed negando, quod reditus bonorum applicatorum alicui ecclesiæ percepti, vel debiti beneficiario eius viuenti sint huiusmodi: quum omnium consensu, possit ipse illos in pauperes & alia opera pia etiam suam ecclesiam nō tangentia in vita impendere, per late tradita in Apolog. q. 2. Mon. 1. & 7.

Ad Quintum respondeo, concedendo quidem; ecclesiam vel beneficium succedere beneficiario in patrimonialibus in defectum cognatorum, sed negando, idem esse dicendum de spolijs, quia successio in illis, nulli alij est reseruata sicut in his, in quibus est reseruata Papæ, vnde si Episcopus habens patrimonialia simul & spolia moreretur in Hispania nullis cognatis qui ei succederent relictis, certe ecclesia succederet in patrimonialibus, & in spolijs Papa, & idem fieret in Italia, & in alijs Regnis in quibus ius spoliorum prædictorum seruatur, in omnibus cuiusque ordinis beneficiarijs.

Ad Sextum respondeo, argumentum illud

illud fundari in eo quod fit, nostram autem resolutionem, in eo quod fieri debet, quod aliquádo & frequentissime est diuersum c. Cū
4 iamdudum, de præb. & c. Denique, 4. distin. & late tradidimus in d. Apolog. q. 1. Mon. 52. An autem, & quando, contraria obseruátia possit huic nostræ iuris cōmunis resolutioni obstare, suo postea loco in quarto dubio tradetur.

Ad septimum respondeo, eodem modo quo ad sextum.

Ad octauum respondeo, vrgere quidē illud plurimum, sed responderi posse capitula illa omnia intelligenda esse quoad eas terras, & prouincias, in quibus contraria cōsuetudine iuri communi præiudicatum est, vel quod consensu Papæ expresso vel tacito id specialiter in illis terris obtinet, canonesque illos antiquos de quibus meminit prædictum, c. Cū in officijs, de test. intelligēdos esse secūdū cōsensum expressum, vel tacitū Papæ communicātis sibi reseruata cum alijs ecclesijs inferioribus: quin & dici posset, mentem prædictorum conciliorum, & canonum, non fuisse, negare Papæ ius recipiendi spolia si vellet præferre se ecclesijs, sed tantū quod ecclesiæ debent præferri cognatis, & aliis secularibus uolentibus succedere beneficiariis

ficiariis ex testamento, uel ab intestato, sine praeiudicio tamen papae, cui expresse uel tacite ipse non consentiret. Et ad hoc uidentur uedere illa uerba extrauag. praedictae Pauli Tertij (& si satis euidenter constet, & appareat predecessorum nostrorum Rom. Pontif. & nostrã indubiam intentionem, & uoluntatem semper fuisse, ut spolia huiusmodi ad dictam Cameram, & non ad alios spectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Camera exigerentur, & recuperarentur, & c.

Hactenus ibi, per quae significatur spolia quidem praedicta soli Papae deberi, licet aliquando sit contentus vt alicubi maneant beneficiariorũ Ecclesiis, dum ipse non cõtradicit. Ex his infertur primo omnium bonorum Ecclesiasticorum & fructuum eorum

5 administrationem quae immediate vel mediate non est alij a Papa concessa, pertinere ad illum, ex quo subinfertur bonorum Ecclesiasticorum & fructuum eorum quae nunc inueniuntur in Anglia, & Germania destituta a Catholicis administratoribus, pertinere ad sacrosanctam eius Maiestate: quoniam certũ est, illa non deberi nunc alicui alij per concessionem eius Immediatam, vel mediatam, quum palam sit, carere illa haereticos, qui

ca malo

ea male possident. Ex quo subinfertur S. D. N. Pium V. recte nuper quibusdam nobilibus Anglis indulsisse potestatẽ certis modis limitatam & oneratam administrandi bona quædam Ecclesiastica per eos possessa, pertinentia iure antiquo ad quandam Abbatiam prælato & conuentu Catholicis carentem,
6 donec eos habere inciperet. Oritur ex præcedentibus, præsertim ex responsione ad Tertium hic quæstio, an verum sit, quod Panor. & frequentior sententia videtur affirmare in c. 1. de solut. & in c. ex præsentium, de pignor. videlicet successorem beneficij teneri ad soluenda debita cõtracta per præcessorẽ, non solum ob necessitatem Ecclesiæ suæ, sed etiam contracta ob necessitatem personæ: Addens se pluries respõdisse pro Rectoribus Ecclesiarum, qui in suis infirmitatibus multa impenderunt, & debita contraxerunt, quod successores tenentur ad eorũm solutionem, & idem reperit in c. Ex præsentiũ, de pignor. num. 5.

Contra quæ facit prædictum c. 1. de solu. quatenus loquitur de debito contracto pro necessitate Ecclesiæ, significans a contrario sensu, non esse idem de cõtracto ob necessitatem personæ, secũdo q Inno. ibi requirit, vt probentur cõuersa in utilitatem Ecclesiæ

quod

quod videtur verius, quam id quod ait Pa-
nor. cum Hostien. & Cardin. Nihilominus suf-
ficere ut probentur contracta ob necessitatẽ
Ecclesiæ, nisi quando contraherentur ab ipsa-
met Ecclesia sive a populo, vel fabricarijs,
sive operarijs electis legitime, qui suo no-
mine illius obligarent, & nisi Rector, defi-
cientibus illis authoritate Iudicis Eccle-
siæ nomine pro necessitate ipsius contrahe-
ret, per quod possent conueniri omnes. Et
id videtur servare paris. Iniustum videtur,
ut ecclesia cogatur soluere debita, quæ præs-
tu eius necessitatis contraheret Rector, & in
alia impenderet, quod sentit Innoc. Tertio,
quod nulli videtur id quod Panorm. ait statu-
tutum, neque ulla ratio necessaria concludit
id esse faciendum. Quarto quod contrarium
ubique videtur habere consuetudo. Quinto
quod prædictũ cap. Ex præsentium, non probet,
ut successor beneficiarij luat data in pignus
ex rebus Ecclesiæ a præcessore suo pro sua ne-
cessitate, sed quod hæres eius ad illorum lui-
tionem tenetur; & nusquam videmus cogi
successorem beneficii ad soluenda debita, etiã
pro ecclesiæ necessitate, sed quod hæres eius
ad illorum luitionem tenetur. Et nusquam
videmus cogi successorem beneficij ad soluẽ-
da debita etiam pro Ecclesiæ necessitate con-

tracta, si habbi illa bona, & reditus suæ fabricæ applicatos. Quarto videtur resoluendum, quod successor beneficiarij non tenetur ad soluenda illa debita contracta per prædecessorem ratione suæ personæ tantum, quia hoc nullo iure cauetur. Nec obstat dicere, quod
7 persona beneficiarij est sustentanda priusquã ipsa Ecclesia cap. de his, de eccl. ædific. Et quod ad debita pro necessitate ecclesiæ contracta tenetur successor, ergo a fortiori, ad cõtracta necessitate personæ, non, inquam, hoc obstat, quia non est eadem ratio, eo quod ad sustentationem beneficiarij illi soli reditus sunt deputati, qui eo viuente obueniunt, in quibus antefertur ecclesiæ quia illi principaliter sunt deputati ad sustentandum eum, quam ad sustentandam fabricam, & pauperes. Ad sustentationem autem ecclesiæ oẽs, tam qui eo viuente, quam qui post mortem eius obueniunt, saltem minus principaliter deputãtur. Et ideo nil mirũ si ecclesia præferatur ei iam mortuo in reditibus post mortem eius obuenientibus, qui nullatenus ad eum pertinuerunt. Secundo etiam resoluendum, quod successor non tenetur ad contracta etiam ratione necessitatis ecclesiæ si eius sustentatio pertineat ad populum, vel ad aliũ de consuetudine, vel haberet separata bona,

& reditus ad suam fabricam sustentandam sufficientia. Quod satis colligitur ex Decis. capell. Tholos. 499. & eius addit. & ex glos. optima pragmat. sanct. in procemio §. Nam ecclesiarum, verbo [illegible]

Tertio, quod per hoc est limitandum prædictum cap. 1. vt procedat, quando ecclesia non haberet eiusmodi bona in fabricam separata, nec onus eius sustentandæ pertineret ad alium, iuste tamen, ni fallor, respondi contra me pridem super sustentatione ecclesiæ pagi cui nomen Portodouella Visiensis diœc. commendæ B. Mariæ de Luymile, quæ est membrum admodum celebris Monasterii Roncæuallis Regni Nauarræ, cuius bonæ partis fabricæ sustẽtatio pertinebat ad populum, sed quia causa quare populus ab initio suscepit illud onus, fuit grande desiderium pauculorum, qui tunc erant, habendi ecclesiam separatam a matrice, a qua longissime distabat, & parua quantitas decimatũ, quæ non sufficiebant ad sustentandum Vicarium, & fabricam. Quæ causa quum cessasset postea auctis parochianis, & decimas ad omnia sufficientissimas soluentibus, visum fuit iustum, vt Cõmendatarius, qui tunc ego erã, sustineret onus sustentandi totam fabricam, & ab eo liberaretur populus. Quod ipsum

iuste fieret in multis oppidulis, quæ a paruis initijs multum creuerūt, Et quia principio non sufficiebant reditus ad sustentandum rectorem & fabricam, popellus recepit in se onus sustentandi eam: quamquam scio id paucis rectoribus ecclesiarum gratum fore. Quartò, quod ex æquo, & bono resolui posse videtur, quod si ecclesia minaretur ruinā vel aliam grandem necessitatem pateretur, & reditus eius fabricæ deputati non sufficerent ad ei succurrendū, beneficiarius quidē cui essent superflua, compelli posset ad mutuandum ei ad id necessaria, ita vt paulatim quotannis illa ei satisfaceret de fabricæ reditibus, non tamen posset compelli ad subueniendum ei gratis, si nollet, & ita moderanda videntur, quæ Authores galli aiunt, nempe parlamenta Frāciæ solita esse compellere Rectores Ecclesiarum, ad tribuendam pro ecclesiarum reparatione tertiam partem, vt habet additio prædictæ decis. Capel. Tholo. 499. nimirum vt procedant quando beneficiarijs incumberet totum onus substentādi eas, vel quum bona in id dedicata, ad id nō sufficerent, & per mutuationem prædictam non esset satis eis consultum.

SVMMARIVM.

Papæ oẽs Ecclesiæ res esse, q̃uo intelligẽdũ, n. 7.
Papa in missarũ solẽnijs, cur vbique & semper pallio vtitur, alij vero Prælati minime, nu. 7.
Axiomata quinque magnopere notabilia. nu. 8.

§. 11. D secundum respondeo, quòd pro parte illius negatiua, nempe, non posse Papam prædicta spolia reseruare, facit primo huius cap. contextus, qua-
1 tenus ex eo in 7. notab. collegimus, non licere Papæ absque aliqua causa, bona & reditus vnius Ecclesiæ tollere illi, & illius rectori, & bñficiario & dare alii Ecclesiæ aut rectori ei⁹ vel bñficiario. Scdo ꝙ ex hoc canone colligit, id quod in primo notab. supra collegim⁹, et in Apolo. pdicta, supra q. 1. Mon. 27. & 38. & 39. & q. 3. Mon. 6. latius confirmauimus, videlicet, nõ licere Papæ vti rebus, & bonis ecclesiasticis & sacris pro libito suo, nec inter viuos, nec in vltima voluntate. Et quod cõstat spolia prædicta esse res ecclesiasticas, & sacra quartæ speciei iuxta doctrinam Thomæ 2.2.q.99. arti. 3. latius deductam in Apolo. prædicta, q. 1. Mon. 24. & 25.

Pro contraria vero parte, nimirum, posse Papam prædicta spolia sibi reseruare, facit primo, quòd plenaria dispositio, & admini-

stratio

ſtratio omnium bonorum eccleſiaſticorum pertinet ad Papam ipſum, vt definire videtur Concil. Lateranen. ſub Leon. X. ſeſſ. 9. §. & cũ ſructuum. Et quòd conſtat, vt proxime dicebamus, prædicta ſpolia eſſe bona eccleſiaſtica, ſecundo quod Io. 22 in duabus extrauag. quarum vtraque incipit. Cum nonnullæ, de præb. præſupponit, ſe reſeruaſſe ſibi pro aliquot Eccleſiæ neceſſitatibus, fructus primi anni beneficiorũ in toto Orbe Chriſt. vacantium. Et declarat ſub eis quidem non comprehẽdi Epiſcopos, & Abbates, cæteros autem ſic: habentes item beneficia vacantia ipſo iure, per incompatibilium aſſecutionẽ. Ad quam reſeruationem faciẽdam, tanta potentia videtur neceſſaria, quanta requiritur ad ſpolia clericorum ſibi reſeruanda. Tertio quòd prædictus Papa Paulus 3. reſeruauit ſibi ea vbique gentium, vt palam eſt, per partem conſtitutionis eius ſupra §. 5. relatã, cuius factum expreſſe approbauerunt Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & S. D. N. Pius Quintus per extrauagantes ſupra relatas.

Pro concordia horum vtrinque pugnantium, dicendum primo non poſſe quidem papã iuſte prædicta ſpolia reſeruare ſibi, vel alii, ad finem vtendi eis pro libito, in quoſcũque vſus etiam profanos, ſine iuſta cauſa, ꝙ

efficaciter probant duo argumenta superius pro parte negatiua inducta. Ex quo infertur
2 primo, surreptitias, vel obreptitias fuisse donationes factas ab aliquibus Maximis Pontif. quibusdã prælatis & aliis de aliquot spoliis suis, vel alienis, sine vllo pietatis, vel paupertatis intuitu in finem vtendi eis in vsus, etiam non pios sine iusta causa, quarum aliquot tenores vidimus in Vrbe, dolentes ꝙ præberent ansam detrahẽdi ei quem omnes laudare, venerarique iubentur.

Secundo infertur, adiudicandas etiam esse surreptitias, vel certe dignas a quibus supplicetur, illas testãdi facultates, per quas conceditur aliquibus prælatis, & aliis beneficiarijs, vt testari possint de suis spolijs in diuites, & ad vsus profanos. Nam si papa non potest ea in eiusmodi vsus sibi reseruare, quãto minus poterit alijs concedere, vt eius authoritate id faciant? argumento a maiori ad minus negatiue, quod valet, c. si Paulus, 32. q. 5. & c. imitare. 6. q. 1.

Tertio infertur facultatem testandi de spolijs factam a Iulio Tertio clericis in Curia decedentibus, cuius tenor supra §. 5. ponitur, esse temperandam, quo ad illam partẽ qua
3 continet, vt possint testari pro libito de illis etiã in diuites, agnatos, & extraneos, in pia,

& non pia, sine vllo pietatis, aut paupertatis intuitu, quia vt ibi monuimus, contrarium efficaciter probauimus in Apolog prædicta, q.3.Mon.3.& 6. Temperanda, inquam, est, vt procedat, tantum quo ad forum exterius, & quo ad finem vitandi molestias, quibus Cameræ Apost. ministri solebant molestare clericos in Curia decedentes super eorũ spoliis, etiam antequã morerentur, partim adnotando illa, & ponendo custodiam nocturnam, & diurnam, ne familiares eorum furarentur, vel amouerẽt illa è domibus in quibus erant, partim occupando aliqua morientis bona, quæ penes eum erant, tanquam si essent sua, partim aliis modis, eo quod si nõ fuisset addita ampliatio illa, prædicti ministri dicere poterant esse diuites eos quibus relinquebantur spolia, & ita cõturbare mortui funeraria, & iura iure succedentiũ ei cõfundere, & litibus grauibus onerare. Quod ad forum tamen conscientiæ, quæ veritate, & vera iustitia nititur, non est extendenda, nec iure naturali, & diuino contradicente, potest extendi, sicut & multa quæ ad euitan
4 da maiora mala forũ exterius permittit, quæ conscientia interius non admittit, vt latius quàm alij monstrauimus in Apolog. nostra prædicta, q.1.Mon.52.nũ.1.& 3.

 Secun-

Secundo principaliter dico, quod non poteſt hodie papa, neque vnquam potuit, poſteaquã mediocriter fuit aucta eccleſia bonis temporalibus in variis orbis partibus reſeruare ſibi ſoli adminiſtrationem illorũ. Tum quia id vires humanas vnius excedit iuxta c. 18. Exod. infra citandum. Tum quia etiã in ipſo naſcentis eccleſiæ initio, quum adhuc parua eſſet, & pauca bona haberet, fuit neceſſarium Petro, & alijs Apoſtolis deligere diaconos, qui ea quæ tunc obueniebant eccleſiæ adminiſtrarent teſte Luc. Act. 6. Tũ quia oportet papam, licet ei tradita ſit plenitudo poteſtatis, iuxta c. Ad honorem, de vſu & Auth. pal. accipere ſibi ſocios, qui eũ
5 in ea exercenda iuuent, iuxta illud Gregorij in c. Mandata cœleſtia efficacius gerimus, ſi noſtra cũ fratribus onera partiamur de præſumpt. per quod ait, ibi gl. partienda eſſe officia, iuxta illud eiuſdem, ſingula officia, ſingulis ſunt committenda perſonis, cap. ſingula. 89. diſt. Cui concordat c. Cum ſingula, de præb. lib. 6. Tum quia Panor. in d. c. Mandata, ſuper glo. 2. ait, non agere ibi, vti gloſ. illa putauit Gregorium de illo mandato cœleſti ad Galat. 6. Alter alterius onera portate, &c. relatum in c. ponderet, 50. diſt. ſed de mandatis cœleſtibus Papæ factis, circa onus paſcendi

ſcendi populum Dei, quæ efficacius implet aſſumendo ſibi multos ſocios, ad imitatio-nem CHRISTI, qui vltra 12. Apoſtolos, de-legit 72. diſcipulos, eo quod meſſis erat mul-ta operarij autem pauci Matth. 9. Tum quia Exod. 18. Ietro ſocer Moſis, qui per ſeſe au-diebat omnes cauſas omnium filiorum Iſra-el, eum reprehendit, dicens, ſtulto labore conſumeris tu, & populus hic, quia vltra vires eſt hoc negotium, ſolus illud non po-teris ſuſtinere. Et paulopoſt, prouide, ait, de omni Plebe viros ſapientes, &c. Incõſul-te igitur, & non prudenter nec recte ageret nunc, & antea egiſſet papa, ſi poſt auctã, & extẽſam mediocriter Eccleſiam in perſonis, & bonis, per ſe ſolum ea omnia & ſingula adminiſtrare vellet, vel voluiſſet. Ergo nec poteſt, nec potuit illam adminiſtrationem ſi-bi ſoli reſeruare, quia id ſolum poſſumus, quod commode poſſumus ca. faciet homo,
6 22.q.2. & l. Nepos proculo. ff. de verborum ſignifica,

Tertio quod Petrus, & alij Pontif. Max. videntes id eſſe neceſſarium diuiſerunt per ſe immediate, vel per alios mediate bonorũ eccleſiaſticorum, & eorum fructuum admi niſtrationẽ variis eccleſiis in variis locis con ſtitutis deſignãdo diœceſes epiſcopis, & pa-

rochias presbyteris, & assignando eis sustentādis bona intra illas diœceses, & parochias contenta, vt late traditur in c. 1. 13. q. 1. Vnde prædictum Cōcil. Lateran. sub Leone X. sess. 9. §. Et cum fructuum, non continet, ad solum papam pertinere plenariā fructuum, beneficiorum ecclesiæ administrationē, sed quod pertinet ad illum, & alios beneficia canonice tenētes. Vnde licet in oīm beneficiorum fructuū administratione cōcurrat papa mediate, vel īmediate, directe, vel indirecte, casualiter, vel regulariter, authoritatiue, vel ministerialiter, & multorum administratio ad ipsum solum pertineat, quàm plurimorum tamen, imò fere omnium bonorum fructuū pertinētium ad beneficia quæ per eum, vel alios conferuntur, uel aliàs dantur, administratio pertinet regulariter, & immediate ad beneficiarios. Ex quo infertur modus in-
7 telligendi canonicus illius dicti, Thomæ, a multis laudati, in secunda secundæ, q. 100. artic. 1. ad ult. videlicet, omnes ecclesiæ res esse papæ tanquam principalis dispensatoris, & non tanquam domini, & possessoris, quæ omnia, sunt verba eius. Modus item intelligendi eius quod uulgus ait, declaratum esse in prædicto. Concil. sub Leone X. plenam administrationem omnium bonorum eccle-

ſiæ pertinere ad papam. Modus item intelligendi illius quod habet prædictum c. Ad honorem, de Auth. & vſu pal. nempe, ſolus Romanus Pontifex in miſſarū ſolemniis pallio ſemper vtitur, & ubique, quoniā aſſumptus eſt in plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis, quæ per pallium ſignificatur. Alii autem eo nec ſemper, nec ubique, ſed in eccleſiis, ſuis, in quibus iuriſdictionem eccleſiaſticam acceperunt, certis debent uti diebus: quoniam uocati ſunt in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis, et probatur per c. Cuncta per mundum, & c. per principalem, 9.q.3. Illius item, quod multi dixerunt. Plenam, & liberam diſpoſitionē beneficiorum, & fructuum eorum pertinere ad papā, eſſeque ipſi in eis pro ratione uoluntatem, iuxta glo. ſolemnem. c. ſi gratioſe, de reſcript. lib. 6. & id genus alia, quæ libranda, & determinanda ſunt per proxime dicta, & ſupra eod. c. notab. 7. §. 4. tacta, & per reſoluta in Apolog. prædicta. q. 1. Mon. 24. & Mon. 25. & 27. & 38. & 50. libranda ſunt, inquam, per has ueritates.

8 Prima eſt, quod uerum dominium omnium bonorū eccleſiaſticorū eſt penes ſolū Christum D. N. & non penes ullos eccleſiaſticos etiam Pontifices Maximos, ut monſtrat

ſtratur, & declaratur in d. Mō. 24. Scđa ꝙ ſo la & tota eorũ administratio eſt penes Papã immediate à CHRISTO ei tradita. Tertia quod penes ſolum Papam eſt administratio illorum fructuum, & bonorum, quorum administrandorum titulus nulli alij mediate nec immediate eſt ab eo conceſſus.

Quarta quod abſolutior poteſtas administrandi remanet penes eum quo ad ea quorũ administrandorum titulus canonicus nulli alij eſt tributus quam aliorum, in quibus etiam alius habet canonicũ titulum argum. c. Niſi cum pridem, §. Intueri, de Renun. & eorum quæ per illud aſſeruit Cardinal. in conſilio 141. & nos ſupra eod. notab. 7. §. 3. adduximus.

Quinta quòd remanet penes eum, quoad ea quorum administrandorum titulorum etiam alij habent, ſed longe ſtrictior quam in alijs, quia licet iuſta de cauſa poſſit alienare, vel authoritatem id faciendi præſtare, & ob delictum, & aliam iuſtam cauſam illa tollere ab eis qui ea canonice acceperunt, non tamen poteſt iuſte diſponere, de fructibus & reditibus illorum, etiam in vſos pios, niſi ex aliqua grandi cauſa ſine conſenſu beneficiariorum, per ea quæ ſupra eod. cap. notab. 7. §. 3. adduximus.

SVMMARIVM.

Ecclesiasticos fructus, & reditus male percipientes, quid agere oporteat, num. 1.
Beneficia tenẽtes sine canonico titulo, quid de fructibus perceptis agere conueniat, num. 2.
Fructuum ecclesiasticorum alij obueniunt vacante beneficio de Iure, & de facto, eorumque differentia, num. 3.
Remedia tria obtinendi absolutionem ab obligatione restituendi fructus ecclesiasticos varijs ex causis male perceptos, num. 4.

§. 12. EX prædictis infertur primo non male me cõsuluisse aliquoties quibusdam qui male ceperunt, uel male retinebant fructus, & reditus aliquot per
1 tinentes ad beneficiarios aliquorum beneficiorum, videlicet, quod non sufficeret eis componere se cum Cam. Apost. uel commissario Curciatæ habente potestatem componendi de fructibus beneficiorum male percep tis sed oportere eos restituere illos male p̃ceptos ipsis beneficiarijs ad quos eorum dispensatio, & dispositio ratione titulorum suorum pertinebat, modo adhuc illi uiuerẽt. Imò nec si iam mortui essent, & in uita

vel

vel in morte in aliquos usus pios, eos specia tim, vel generatim donassent, vel iuste ad opera pia in morte reliquissent uigente consuetudine talia relinquendi. Imò nec si non donassent, neque reliquissent, sed aliquo respectu eorum quæ tangũtur in Apolog. prædicta q. 3. mon. ult. essent facta patrimonialia, vel quasi patrimonialia, vel talia quæ bono iure ipsi potuerunt relinquere suis hæredibus sine intuitu pietatis, vel paupertatis, quia tunc hæredibus est satisfaciendum, arg. c. Cum tu, de Vsur. & c. Ea te, de iuretur. Secũdo infertur, iuste quoq; me cõsuluisse beneficiarijs qui tenuerũt beneficia sine canonico titulo saltem ab initio habito, suæ obligatiõni satisfacere, restituendo fructus medio tẽpore male perceptos Cameræ Apost. vel certe componendo se cum illa. Quoniam omnium bonorum Ecclesiasticorum & fructuum 1
2 eorum administratio, quæ non est concessa alicui particulari à Papa immediate, vel mediate, pertinet ad ipsum solum per prædicta At nullo iure concessa uidetur dispensatio fructuum prædictorum ulli alij quam Papæ, quia nullus alius habet titulum canonicũ, ergo pertinet ad eum solum. Contra hoc tamẽ facit, quod uidentur deberi futuro successori, hoc est, illi qui primus post eum beneficium

neficium illud canonice adeptus fuerit; vel quod debent uerti in utilitatem Ecclesiæ per c. Cum vos, de off. ord. & per c. Præsenti, eodem titul. lib. sexto & capit. Quia sæpe, de election. eodem libro 6. Nec satisfacere uidetur, id quod scio aliquando viro cuidam doctissimo satisfecisse, videlicet quod illa capitula non agunt de fructibus beneficiorum male a beneficiario perceptis, sed de fructibus obuenientibus tempore vacationis, & bene perceptis ab Oeconomo ad eorum custodiã legitime deputato, uel male a raptore aliquo, vel fure, vel ab alio huiusmodi perceptis, Non, inquam, hoc satisfacit, quia toto tempore quo beneficiũ possessum est sine titulo canonico, saltem ab initio habito, vacauit, & ita omnes fructus percepti tempore quo illa beneficia sine canonico titulo possidentur, dicuntur obuenire tempore vacationis, & ita debent reseruari futuro successori, vel in vtilitatem Ecclesiæ conuerti.. Ac cõsequenter eorum dispẽsatio ad aliũ quam ad Papam pertinere videtur. Respondeo igitur ad argumentum, quod non est eadem ratio de vtrisque, quoniam alij obueniunt uacante beneficio de iure, & de facto,
3 alii vero tempore uacationis de iure & non de facto: & idõ nõ usque adeo debentur futuro suc-

ro succeſſori, ac alij tempore plenæ uacationis obuenientes, Vnde arbitror, &, mea ſentẽtia, iuſte, fructus quidem illos male perceptos, conuerti poſſe in utilitatem eccleſiæ, uel futuro ſucceſſori reſeruari, attento quod uere tempore uacationis obuenerunt. Et nihilominus antequam in utilitatem Eccleſiæ conuertantur, & antequam reſtituatur futurus ſucceſſor, & illi tradantur, pertinere ad diſpenſationem Papæ. Attento quod licet illa beneficia de iure uacent, de facto tamen non vacant, & licet nemo ſit eo tpe legitimus eorum adminiſtrator ob defectũ tituli canonici, quo adminiſtratio legitima conceditur, eſt tamen, qualis qualis, & putatiuus adminiſtrator eorum, & ita non pertinent tam pleno iure ad futurum ſucceſſorẽ, quam illi qui obueniunt tempore quo uacãt de iure & de facto. Cui ſententiæ arridere uidetur praxis Romana, qua ſummus pœnitentiarius frequenter remittit huiuſmodi beneficiarios ad ſe cum Camera Apoſt. componendum. Cuius ratio nunquam, quod ſciã, hactenus adeo exertè reddita eſt, nec videtur poſſe hauriri iuſtius, quam ex prædicta conſideratione. Ex quibus ſubinfertur, eum qui
4 poſſedit beneficium ſine canonico titulo, ſaltem ab initio habito, puta, quia erat irre-

gularis

gularis, excommunicatus, vel suspensus, vel aliàs inhabilis tempore collationis ei factæ per eum qui non potuit eiusmodi defectum tollere, vel saltem non abstulit, habere tria remedia quibus absoluatur, ab obligatione restituendi fructus illos male perceptos.

Primum est componere se cum Cam. Apost. Alterum conuertere illos in vtilitatem Ecclesiæ suæ, vel beneficij, 3. tradere illos futuro successori. Et contingere potest, ut aliquo respectu unum illorum magis conueniat ei, quam aliud. Nam per compositionem cum Camera, magna pars solet remitti, quum tamen per conuersionem in utilitatē Ecclesiæ nihil remittatur: futurus autem successor potest esse adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera; sed nec illa, nec ille possunt ei remittere iuste si est diues, cum facultate conuertendi eos in usus profanos, uel non pios, quoniam nec ipsi id facere possunt, per late adducta in Apolog. prædicta q. 1. mō. 27. & 38. & seq & q. 2. mon. 7. & nemo dat quod non habet, c. Quod autem, de Iur. patron. & l. si vniuersæ. C. de legat. Subinfertur etiā, quod si quis (quod quotidie contingit) obtineat a sancta sed. Apost. narratis narrandis, con-

firma-

firmationem tituli quo beneficium possidet & quatenus opus est, nouam concessionem, nihil tenebitur restituere, si facta est ei gratia, sine obligatione ad se cum Camera componendũ, sed solum tenebitur eos ita impendere, ac si obuenissent ei postea quam illam nouam concessionem obtinuit, & ita impendere illos in honestam sui sustentationem, vel in pios vsus, quoniam per obtentionem huiusmodi gratiæ, ipse constituitur primus successor, cui fructus illi reseruari, & tradi iuste poterant. Non otiose supra toties repetij illla verba (sine canonico titulo saltem ab initio habito) nam maioris quæstionis est, an idem sit dicendum de fructibus perceptis sine canonico titulo ab illo qui a principio quidem habuit illum, sed postea per negligentiam ordines sacros accipiendi iuxta c. licet canon, de Elect. lib. 6. vel impatibilitatem c. De multa, de Præb. & Extrauag. Execrabilis, Ioann. 22. eod. titulo, uel hæresim; c. 2. de Hæret. lib. 6. vel ab anno. 1568. crimen nefandum contra naturam, per Extrauag. nouam S.D. N. Pij. V. uel alias causas, seu statuta, & leges particulares ipso iure amittuntur. Et quidem quo ad forum exterius idem omnino est dicendum, & etiam quo ad forum conscientiæ, si teneremus illas

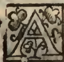
pœnas

pœnas ipso iure incursas deberi in foro conscientiæ, si autem contrarium teneremus, contrarium esset dicendum. sed quia huius rei definitio, altiorem exigit indaginem, ideo illam remitto in Commentariolum cap. fraternitas, 12. q. 2. quo proponimus omnia quæ frater Alfonsus Castrensis in duobus libris de lege pœnali tradit, perpendere, contrahere, ac declarando definire.

SVMMARIVM.

Dubij tertij principaliter hoc commentario propositi breuis resolutio, num. 1.

Spoliorum administratio soli Papæ est reseruata. numero 2.

§. 15. D tertium dubium principale videlicet, an papa sibi eiusmodi spolia reseruauerit? respondeo affirmatiue vt palam cõstat ex constitutione præ-
1 fata bonæ memoriæ Pauli 3. approbata per Iulium 3. Paulum 4. Pium 4. & S. D. N. Pium V. vt supra ostendimus ex fragmẽtis constitutionum eorundem supra relatis. Cõstat etiã, & efficaciter colligitur, ex illa theo-
2 ria superius asserta, nempe, quòd ad solum Papam, pertinet omnium bonorum, & fru-

tio immediate conceditur a Deo Papæ. Et nemo alius potest habere illorũ administrationem, nisi concedatur illa ei à Papa mediate, vel immediate, & quod vt supra eodem §. probatum est, omnia spolia sunt bona ecclesiastica & eorum administratio nulli alij est a Papa concessa, quæ necessario consequitur lege diuina, eam ad ipsum solum Papã
2 pertinere. Tertio quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam nõ videtur posse induci consuetudo valida, tum per c. statutum. §. fi. de rescriptis lib. 6. adiuncto dicto Guilielmi à monte laud. in clemen. si Romanus, super verb. cura, de præben. relati a Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet. Decretum irritans est penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, & occultissima afficiens, & astringens, nã est tam malignantis naturæ, quòd quicquid inuenit, destruit, & in oppositum ducit. Vnde nec consensu partium cõtrarium induci posse videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi Panor. in c. Dilecto, de præb. & glo. in verb. committantur, prædicti c. statutum, in princ. Tum quia
3 etiam cõtra legem humanam prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, non valet consuetudo: iuxta. l. 1. & 2. C. Ne fide.us

fideiuſ. dot. dentur, vt tradit Bal. Nouel. de dore, ſexta parte 21. priuilegio, 1 3. limitatione, facit lex non dubium, C. de leg. cum tra-
4 ditis ibi per Iaſ. col. 4. Pro contraria parte faciunt primo omnia iura quæ conſuetudinis authoritatẽ fouent c. cõſuetudo. 1. diſt. l. Minime, & l. de quibus, ff. de leg. l. 2. C. Quæ ſit long. conſuet. cum ſimil.

Secundo, quòd eum qui contrariũ tenuerit oportebit dicere, quòd omnes fere eccleſiaſtici Hiſpani, Galli, & Germani pereũt, in Regnis enim Hiſpaniæ caſtellæ ſubiectis, ſola Epiſcoporum ſpolia ſoluuntur Papæ, in aliis autem nulla: imò neque in parte Hiſpaniæ Regno Portugalliæ ſubiecta. Pro reſolutione integra dico primum, conſuetudinem quæ haberet vt in præfata ſpolia ſuccedant alii quam Papa ſine pietatis vel paupertatis intuitu ad effectũ vtendi eis ad profana, tanquam alijs profanis, non valet, quia illa eſſet contra legem naturæ, de non furando, neq; vtendo re aliena inuito Domino, in alium vſum quàm conceſſum, iuxta ea, quæ allata fuerunt in Apolog. prædicta (cuius appẽdix eſt iſte commentarius) q. 1. Mon. 27. & 38. & 39. Tum quia eadem ratio qua vetantur beneficiarii teſtari de ſuperfluis redituũ eccleſiaſticorum ad profana, concludit, vt nemo

eis iuste possit in spoliis succedere profanè,
id est tanquā in pr̃imonialib' profanis ad vtē
5 dū eis profanè. i. sine pietatis, & paupertatis
intuitu, ratio. n. qua vetātur testari bñficiarii,
de sup̃fluis redituū ecclesiasticorū, est, quia
lege naturæ vetatur, ne quis re aliena in aliū
vsum quā concessum vtatur, & quòd super-
flua redituum ecclesiasticorum sunt deputa
ta in vsum pauperum, & alia pia opera. Cū
ergo spolia sint illa quæ beneficiariis super-
fluunt, consequens est, de illis non posse ali
ter disponi, nec in illis aliter succedi, quàm
in redditibus Ecclesiasticis.
Secundo dico, quòd excusaret consuetu
do legitime præscripta, vel priuilegium Pa
pæ, quibus beneficiariorū spolia cederent in
opera pia, sicut & consuetudo ad testandum
in ea, valeret, quia id nullatenus repugnat le
6 gi naturali, nec diuinæ, vt in Apolog. præfa
ta q. 2. Mon. 2. & 7. probatum fuit, licet re-
pugnet legi humanæ, contra quam consue-
tudo, & priuilegium Principis valere potest,
c. fi. de consue. & c. Proposuit, de conces. præ
ben. & c. priuilegia, 3. dist. Pro hoc dicto vi-
det casus in literis Pauli 4. datis anno 1550.
8. Februarii & etiam Pii 4. dat. anno 1560.
30. Iulii supra §. 6. relatis, quatenus a sua di-
spositione excludunt spolia quorundam be-
nefi-

neficiariorum, quibus priuilegio, vel consuetudine testari licet. Faciunt etiam literæ eiusdem Pii 4. datæ anno 1560. 26. Maii relatæ supra in eod. §. 6. quatenus a sua dispositione excludunt a contrario sensu spolia beneficiariorum quibus est facultas testandi, quæ quo ad opera pia contingere potest ex priuilegio vel consuetudine, vt in prædicto Mon. 2. & 7. q. 2. prædictæ Apologiæ ostenditur. Tertio quod prædicta Extrauagans Pauli 3. licet videatur abstulisse consuetudines omnes quibus spolia cederent in vsus profanos, non tamen videtur derogasse consuetudinibus quibus cederent in pios: per c. 1. de constitu. lib. 6. quatenus habet, quòd licet cõ
7 stitutio Papæ posterior deroget constitutioni eiusdem priori contrariæ, non tamen derogat consuetudinibus contrariis, si sunt rationabiles. Cum ergo consuetudo qua beneficiariorum spolia profanis vsibus applicantur, sit irrationabilis, quippe quæ sit contra legem naturalem, vt monstratũ fuit in Apologia prædicta, q. 1. mon. 17. & 38. & 39. & q. 2. Mon. 2. & 7. & consuetudo qua illa cederent in pia sit rationabilis, vt quæ sit contra legem humanam tantũ, vti in prædictis monit. satis ostenditur, consequens est, hanc non abrogasse, illam vero sic.

Per quæ tria dicta, conciliari possunt fundamenta pro vtraque parte adducta, nam quæ adducta fuerunt pro parte negatiua, videlicet, quod consuetudo non potest excusare, intelliguntur de consuetudine irrationabili, ea vero quæ pro parte affirmatiua, de rationabili, quæ definiri potest esse illa quæ nõ est contra legem naturalem vel diuinam directe vel indirecte, licet enim recte ptã glo. præfati c. 1. de constit. lib. 6. in verb. rationabilia, dixerit esse relinquendum iudicis arbitrio. Quæ consuetudo dicenda sit rationabilis & quæ irrationabilis, nullam tamen regulam ad id arbitrandum inuenio aptiorem & generaliorem, licet multa speciatim congerantur a multis in. l. De quibus ff. de leg. & in l. 2. C. Quæ sit longa consu. & in d. c. 1. de const. lib. 6. & in c. fin. de const. præsertim per Rochum, quàm illam quæ olim visa fuit nobis aptissima in d. c. fin. videlicet quod omnis & sola consuetudo quæ directe vel indirecte repugnat legi naturæ, vel diuinæ, est irrationabilis, quæ nullatenus induci potest, quæ regula colligitur ex c. Illa, 12. dist. ibi, quod neque contra fidem Catholicam, neque contra bonos mores esse conuincitur, indifferenter est habẽdum. Colligitur & ex eo, quòd quicquid

& solum id quod lege humana statui potest consuetudine quoque induci potest. Tum arg. c. Ius ciuile, & c. Consuetudo 1. distin. adiunctis c. erit autem lex 4. dist. & c. Quæ contra mores 8. dist. Tum quia eadem potestate nituntur lex humana, & consuetudo, quia solum differunt in eo, quod illa nititur expresso consensu potentis facere legem, hęc vero, tacito eiusdē d. l. de quibus ff. de leg. & d. c. Consuetudo 1. dist. & tradit Innoc. in c. ex parte, de consuet. Tum quia id satis significat c. omnes 1. distin. ibi, humanæ leges moribus constant, quo significatur, morem qui est consuetudo c. mos est, ead. dist. eiusdem esse potentiæ, cuius est lex. Cui alludit etiam id quod Gratianus sub eo. c. oēs, ait, quod nomine legis humanæ, mores iure conscripti, & traditi intelligantur. Tum quod multo maiore tempore ab orbe condito vixerunt homines consuetudine, & moribus tacite traditis, quam legibus expresse constitutis vt ex sacris, profanisq; literis colligitur. Tum quod quicquid est quæsibile per priuilegium, est quæsibile per consuetudinem specialem, vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis c. Catholica 11. dist. c. super quibusdam, de uerb. fig. l. Hoc iure, §. Ductus aquæ ff. de aqua quot. & æst.

& æſt, & tradit Fel. in cap. Accedentes, de præſcript. citans alios, cuius dicta licet alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent, re vera tamen ad hoc reduci debent, vel ſibi cõtradicunt. Nam etſi in aliquibus caſibus cõſuetudo, præſertim memorialis, nõ poſſit aliquid inducere contradicente lege illius inductioni, non tñ ideo id accidit, quia conſuetudo de ſe id non poſſit inducere; ſed quia a maiore poteſtate impeditur, ne id faciat, per quod tollitur argumentum quod exc. Contra morem, 100. diſt. & aliquot alijs formari poteſt. Cum igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci, quicquid per legem humanam induci poteſt, arg. c. Priuilegia 3. diſt. & c. cuncta per mundũ, 9. q. 3. & c. Propoſuit, de conceſſ. præb. conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinem idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanam id ſolum cõſtitui non poteſt, quod eſt contra legem naturalem, vel diuinam, directe vel indirecte, arg. c. ſunt quidã, 25. q. 1. Clem. paſtoralis, de re iud. ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra eaſdem leges directe vel
8 indirecte fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuſta l. Item ſi verberatum, ff. de rei

de rei uend. & l. Lucius. ff. de Euict. ita & consuetudo l. Venditor §. si constat ff. com. præd. de quo, & alijs similibus, late Fel. post alios c. Quæ in Ecclesiarum, de const. a nu. 26. Non obstat huic resolutioni, quod omnis lex iusta est rationabilis c. erit autem lex, 4. dist. & l. Inter claras C. de summ. Trinit. ergo omnis consuetudo iustæ legi contraria, erit irrationabilis, quia contraria de cõtrarijs dicuntur arg. c. Sciendum, 8. q. 1. l. et si cõtra, ff. de Vulg. Non, inquam, hoc obstat, quoniam licet vno & eodem respectu non possint esse duo contraria rationabilia, diuersis tamẽ possunt esse talia, arg. c. Quanquam 2. q. 1. & glos. notabilis in c. deliberatione, de off. leg. lib. 6. verb. Electionis, quatenus probant, quod hoc est esse vnum & idem maius & minus altero diuersis respectibus. Non obstat etiam dicere, quod omnis cõsuetudo cui ius resistit, est irrationabilis secundum glos. solemnem & receptam c. 1. de const. lib. 6. quia id procedit, quando ius resistit ei declarando eam esse irrationabilem, & corruptelam, non autem quando solum resistit eã tollendo, vel iubendo ne inducatur, eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius sit, vt colligitur ex glos. Clem. fin. de elect. Et satis ex Domini. in d. c. 1. de

const.

conſt. lib. 6. nu. 30. Cum ergo præfata conſuetudo, de qua loquimur, népe qua applicantur ſpolia pijs operibus, aut pijs viris, quo illa pijs vſibus applicent, non ſit directe, nec indirecte contraria legi naturali, vel diuinæ, poteſt eſſe rationabilis & valida. Nec obſtat, quod nos ſæpe diximus tam in Apologia prædicta q. 1. Mon. 24. quam ſupra eod. reſpondendo ad primum dubium quod tota adminiſtratio bonorum eccleſiaſticorum, & conſequenter ſpoliorum, lege diuina ad ſolum Papam pertinet; eo quod CHRISTVS verus eorum dominus, immediate illam ei conceſſit, & per eum ſolum & alios quibus ille ſuam poteſtatem cõmunicat, eſt exercenda, & per conſequens non per illum cui ſola cõſuetudo eam concedit. Non, inquam, hoc obſtat, quoniam conſuetudo rationabilis, eſt iuſtum medium per quod Papa ipſe illã communicat: nam & tota iuriſdictio eccleſiaſtica fuit data Papæ à CHRISTO, c. In nouo. 21. diſt. & c. omnes, 22. diſt. Quæ tamen non ſolum cõmunicatur a Papa p titulos epiſcopales, & alios beneficiales, ſed etiam per conſuetudinem: nam cõſuetudo iuriſdictionem dare poteſt, per tex. expreſſum in c. Duo ſimul, de off. ord. & c. Cum contingat cũ gl. cui alias 5. ſimiles citat

citat ibi Fel. de for. compet. &c. Conquestus, 9. q. 3. in quibus omnibus illud adnotant doctores.

SVMMARIVM.

Consuetudine extante vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere secularibus, quo ditiores fiant. num. 1.

Modum suæ rei traditioni, vnusquisque adijcere potest. num. 2.

Spolia per dispositiones inter viuos, vel vltimas voluntates alio respectu quàm pietatis, vel paupertatis possidentes, Sedi Apost. illa restituere tenentur, num. 3.

Spolia possidentes etiã per vltimas voluntates, et intuitu pietatis, vel pauptatis, sine priuilegio vel consuetudine ad pia testandi factas, ad restitutionem tenentur, num. 4.

Callandrus Lusitanus Doctor insignis, num. 5.

Remissio magnæ quantitatis a quodam prælato de reditibus Ecclesiasticis cuidam diuiti sine pietatis, vel paupertatis intuitu facta, inualida, num. 5.

Remissio debiti, est donatio, num. 5.

Ex

ro successori, ac alij tempore plenæ uacationis obuenientes, Vnde arbitror, &, mea sentẽtia, iuste, fructus quidem illos male perceptos, conuerti posse in utilitatem ecclesiæ, uel futuro successori reseruari, attento quod uere tempore uacationis obuenerunt. Et nihilominus antequam in utilitatem Ecclesiæ conuertantur, & antequam restituatur futurus successor, & illi tradantur, pertinere ad dispensationem Papæ. Attento quod licet illa beneficia de iure uacent, de facto tamen non vacant, & licet nemo sit eo tpe legitimus eorum administrator ob defectũ tituli canonici, quo administratio legitima conceditur, est tamen, qualis qualis, & putatiuus administrator eorum, & ita non pertinent tam pleno iure ad futurum successorẽ, quam illi qui obueniunt tempore quo uacãt de iure & de facto. Cui sententiæ arridere uidetur praxis Romana, qua summus pœnitentiarius frequenter remittit huiusmodi beneficiarios ad se cum Camera Apost. componendum. Cuius ratio nunquam, quod sciã, hactenus adeo exertè reddita est, nec uidetur posse hauriri iustius, quam ex prædicta consideratione. Ex quibus subinfertur, eum qui

4 possedit beneficium sine canonico titulo, saltem ab initio habito, puta, quia erat irregularis

gularis, excommunicatus, vel suspensus, vel aliàs inhabilis tempore collationis ei factæ per eum qui non potuit eiusmodi defectum tollere, vel saltem non abstulit, habere tria remedia quibus absoluatur, ab obligatione restituendi fructus illos male perceptos.

Primum est componere se cum Cam. Apost. Alterum conuertere illos in vtilitatem Ecclesiæ suæ, vel beneficij, 3. tradere illos futuro successori. Et contingere potest, ut aliquo respectu unum illorum magis conueniat ei, quam aliud. Nam per compositionem cum Camera, magna pars solet remitti, quum tamen per conuersionem in utilitatē Ecclesiæ nihil remittatur: futurus autem successor potest esse adeo amicus, quod maiorem partem remitteret quam Camera; sed nec illa, nec ille possunt ei remittere iuste si est diues, cum facultate conuertendi eos in usus profanos, uel non pios, quoniam nec ipsi id facere possunt, per late adducta in Apolog. prædicta q. 1. mō. 27. & 38. & seq & q. 2. mon. 7. & nemo dat quod non habet, c. Quod autem, de Iur. patron. & l. si vniuersæ. C. de legat. Subinfertur etiā, quod si quis (quod quotidie contingit) obtineat a sancta sed. Apost. narratis narrandis, confirma-

firmationem tituli quo beneficium possidet & quatenus opus est, nouam concessionem, nihil tenebitur restituere, si facta est ei gratia, sine obligatione ad se cum Camera componendū, sed solum tenebitur eos ita impendere, ac si obuenissent ei postea quam illam nouam concessionem obtinuit, & ita impendere illos in honestam sui sustentationem, vel in pios vsus, quoniam per obtentionem huiusmodi gratiæ, ipse constituitur primus successor, cui fructus illi reseruari, & tradi iuste poterant. Non otiose supra toties repetij illla verba (sine canonico titulo saltem ab initio habito) nam maioris quæstionis est, an idem sit dicendum de fructibus perceptis sine canonico titulo ab illo qui a principio quidem habuit illum, sed postea per negligentiam ordines sacros accipiendi iuxta c. licet canon, de Elect. lib. 6. vel impatibilitatem c. De multa, de Præb. & Extrauag. Execrabilis, Ioann. 22. eod. titulo, uel hæresim; c. 2. de Hæret. lib. 6. vel ab anno. 1568. crimen nefandum contra naturam, per Extrauag. nouam S.D. N. Pij. V. uel alias causas, seu statuta, & leges particulares ipso iure amittuntur. Et quidem quo ad forum exterius idem omnino est dicendum, & etiam quo ad forum conscientiæ, si teneremus illas

pœnas

pœnas ipso iure incursas deberi in foro conscientiæ, si autem contrarium teneremus, contrarium esset dicendum. sed quia huius rei definitio, altiorem exigit indaginem, ideo illam remitto in Commentariolum cap. fraternitas, 12. q. 2. quo proponimus omnia quæ frater Alfonsus Castrensis in duobus libris de lege pœnali tradit, perpendere, contrahere, ac declarando definire.

SVMMARIVM.

Dubij tertij principaliter hoc commentario propositi breuis resolutio, num. 1.

Spoliorum administratio soli Papæ est reseruata. numero 2.

§. 15. Ad tertium dubium principale videlicet, an papa sibi eiusmodi spolia reseruauerit? respondeo affirmatiue vt palam cõstat ex constitutione præ-
1 fata bonæ memoriæ Pauli 3. approbata per Iulium 3. Paulum 4. Pium 4. & S. D. N. Pium V. vt supra ostendimus ex fragmẽtis constitutionum eorundem supra relatis. Cõstat etiã, & efficaciter colligitur, ex illa theo-
2 ria superius asserta, nempe, quod ad solum Papam, pertinet omnium bonorum, & fru-

ctuum ecclesiasticorum administratio, quæ nulli alii iure debetur. At p̃dicta spolia sunt bona ecclesiastica quorum administratio ad nullum alium quam ad Papá iure pertinet: ergo eorũ administratio ei soli est reseruata. Non obstat dicere, ꝙ spoliorum administratio pertinere videatur ad futurum successorem per c. Cum vos, de off. ord. & c. Præsenti, eod. tit. lib. 6. & c. Quia sæpe, de elect. eod. lib. 6. per responsionem quæ data est ad ea supra. §. 7.

SVMMARIVM.

Dubij quarti principaliter hoc commentario propositi resolutio nu. 1. & toto. §. 14. & 15.
Consuetudo nulla contra legem naturalem vel diuinam excusare potest, nu. 1.
Consuetudo an induci possit, contra legem etiam humanam decreto irritante munitam, num. 2.
Decreti irritantis efficacia, nu. 2.
Consuetudo non valet contra legem humanã prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, num. 3.
Iura consuetudinis authoritatem fouent, nu. 4.
Beneficiarij de superfluis redituum ecclesiasticorum testari cur vetentur, num. 5.
Consuetudo vel priuilegium Papæ testãdi de spo- lijs

liis ad opera pia a peccato excusat. nu. 6.
Consuetudo & priuilegium Principis contra legẽ humanam valet. nu. 6.
Constitutio Papæ posterior licet deroget priori eiusdem contrariæ, non tamen derogat consuetudinibus contrarijs, si rationabiles sunt, num. 7.
Consuetudo quæ rationabilis, & quæ irrationabilis. num. 7.
Legem humanam omnem, quatenus humana est, consuetudo tollere potest, num. 8.

14 AD quartum dubium, videlicet: An consuetudo non soluendi spolia Papæ, excuset? Respondeo pro eius parte negatiua facere primo, quod qui 1 contrauenit legi, peccat, c. Nam cõcupiscentiam, de consti. c. Qui peccat, 23. q. 4. & qui capit spolia sine authoritate Papæ cõtra prædictam legem Pauli 3. relatam. §. 5. facit. Secundo quod nulla consuetudo potest quenquam excusare contra legem naturalem, vel diuinam c. Mala, c. veritate, & melius in c. si cõsuetudinẽ. 8. dist. At prædicta lex Pauli 3. potius est lex diuina, quam humana, quia infertur in bona consequentia ex illa lege diuina de qua supra §. 4. nimirum quod, omnium bonorum ecclesiasticorum administra-

 tio

tio immediate conceditur a Deo Papæ. Et nemo alius potest habere illorũ administrationem, nisi concedatur illa ei a Papa mediate, vel immediate, & quod vt supra eodem §. probatum est, omnia spolia sunt bona ecclesiastica & eorum administratio nulli alij est a Papa concessa, quæ necessario consequitur lege diuina, eam ad ipsum solum Papã
2 pertinere. Tertio quod contra legem etiam humanam decreto irritante munitam nõ videtur posse induci consuetudo valida, tum per c. statutum. §. fi. de rescriptis lib. 6. adiuncto dicto Guilielmi a monte laud. in clemen. si Romanus, super verb. cura, de præben. relati a Sarnen. in regula de annali. q. 23. & in tract. gratiarum expect. nu. 19. videlicet. Decretum irritans est penetrabilius omni gladio ancipiti, omnia interiora, & occultissima afficiens, & astringens, nã est tam malignantis naturæ, quòd quicquid inuenit, destruit, & in oppositum ducit. Vnde nec consensu partium cõtrarium induci posse videtur, iuxta textum iuris optimum, vbi Panor. in c. Dilecto, de præb. & glos. in verb. committantur, prædicti c. statutum, in princ. Tum quia
3 etiam cõtra legem humanam prohibitiuam quæ virtualiter continet decretum irritans, non valet consuetudo: iuxta. l. 1. & 2. C. Ne fide.us

fideiuſ. doc. dentur, vt tradit Bal. Nouel. de dore, ſexta parte 21. priuilegio, 13. limitatio
4 ne, facit lex non dubium, C. de leg. cum tra ditis ibi per Iaſ. col. 4. Pro contraria parte fa ciunt primo omnia iura quæ conſuetudinis authoritatē fouent c. cōſuetudo. 1. diſt. l. Minime, & l. de quibus, ff. de leg. l. 2. C. Quæ ſit long. conſuet. cum ſimil.

Secundo, quòd eum qui contrariū tenuerit oportebit dicere, quòd omnes fere eccleſiaſtici Hiſpani, Galli, & Germani pereūt, in Regnis enim Hiſpaniæ caſtellæ ſubiectis, ſola Epiſcoporum ſpolia ſoluuntur Papæ, in aliis autem nulla: imò neque in parte Hiſpaniæ Regno Portugalliæ ſubiecta. Pro reſolutione integra dico primum, conſuetudinem quæ haberet vt in præfata ſpolia ſuccedant alii quam Papa ſine pietatis vel paupertatis intuitu ad effectū vtendi eis ad profana, tanquam alijs profanis, non valet, quia illa eſſet contra legem naturæ, de non furando, neq; vtendo re aliena inuito Domino, in alium vſum quàm conceſſum, iuxta ea, quæ allata fuerunt in Apolog. prædicta (cuius appēdix eſt iſte commentarius) q. 1. Mon. 27. & 38. & 39. Tum quia eadem ratio qua vetantur beneficiarii teſtari de ſuperfluis redituū eccleſiaſticorum ad profana, concludit, vt nemo

eis iuste possit in spoliis succedere profane, id est tanquã in patrimonialib' profanis ad vtẽdũ eis profanè, i. sine pietatis, & paupertatis intuitu, ratio. n. qua vetãtur testari bñficiarii de supfluis redituũ ecclesiasticorũ, est, quia lege naturæ vetatur, ne quis re aliena in aliũ vsum quã concessum vtatur, & quòd superflua redituum ecclesiasticorum sunt deputata in vsum pauperum, & alia pia opera. Cũ ergo spolia sint illa quæ beneficiariis superfluunt, consequens est, de illis non posse aliter disponi, nec in illis aliter succedi, quàm in reditibus Ecclesiasticis.

Secundo dico, quòd excusaret consuetudo legitime præscripta, vel priuilegium Papæ, quibus beneficiariorũ spolia cederent in opera pia, sicut & consuetudo ad testandum in ea, valeret, quia id nullatenus repugnat le-
6 gi naturali, nec diuinæ, vt in Apolog. præfata q. 2. Mon. 2. & 7. probatum fuit, licet repugnet legi humanæ, contra quam consuetudo, & priuilegium Principis valere potest, c. fi. de consue. & c. Proposuit, de conces. præben. & c. priuilegia, 3. dist. Pro hoc dicto videtur casus in literis Pauli 4. datis anno 1550. 8. Februarii & etiam Pii 4. dat. anno 1560. 30. Iulii supra §. 6. relatis, quatenus a sua dispositione excludunt spolia quorundam benefi-

neficiariorum, quibus priuilegio, vel consuetudine testari licet. Faciunt etiam literæ eiusdem Pii 4. datæ anno 1560. 26. Maii relatæ supra in eod. §. 6. quatenus a sua dispositione excludunt a contrario sensu spolia beneficiariorum quibus est facultas testandi, quæ quo ad opera pia contingere potest ex priuilegio vel consuetudine, vt in prædicto Mon. 2. & 7. q. 2. prædictæ Apologiæ ostenditur. Tertio quod prædicta Extrauagans Pauli 3. licet videatur abstulisse consuetudines omnes quibus spolia cederent in vsus profanos, non tamen videtur derogasse consuetudinibus quibus cederent in pios: per c. 1. de constitu. lib. 6. quatenus habet, quòd licet con-
7 stitutio Papæ posterior deroget constitutioni eiusdem priori contrariæ, non tamen derogat consuetudinibus contrariis, si sunt rationabiles. Cum ergo consuetudo qua beneficiariorum spolia profanis vsibus applicantur, sit irrationabilis, quippe quæ sit contra legem naturalem, vt monstratũ fuit in Apologia prædicta, q. 1. mon. 17. & 38. & 39. & q. 2. Mon. 2. & 7. & consuetudo qua illa cederent in pia sit rationabilis, vt quæ sit contra legem humanam tantũ, vti in prædictis monit. satis ostenditur, consequens est, hanc non abrogasse, illam vero sic.

Per quæ tria dicta, conciliari possunt fundamenta pro vtraque parte adducta, nam quæ adducta fuerunt pro parte negatiua, videlicet, quod consuetudo non potest excusare, intelliguntur de consuetudine irrationabili, ea vero quæ pro parte affirmatiua, de rationabili, quæ definiri potest esse illa quæ nō est contra legem naturalem vel diuinam directe vel indirecte, licet enim recēptá glo. præfati.c. 1. de consti. lib. 6. in verb. rationabilia, dixerit esse relinquendum iudicis arbitrio. Quæ consuetudo dicenda sit rationabilis & quæ irrationabilis, nullam tamen regulam ad id arbitrandum inuenio aptiorem & generaliorem, licet multa speciatim congerantur a multis in. l. De quibus ff. de leg. & in l. 2. C. Quæ sit longa consu. & in d. c. 1. de const. lib. 6. & in c. fin. de const. præsertim per Rochum, quàm illam quæ olim visa fuit nobis aptissima in d. c. fin. videlicet quod omnis & sola consuetudo quæ directe vel indirecte repugnat legi naturæ, vel diuinæ, est irrationabilis, quæ nullatenus induci potest, quæ regula colligitur ex c. Illa, 12. dist. ibi, quod neque contra fidem Catholicam, neque contra bonos mores esse conuincitur, indifferenter est habēdum. Colligitur & ex eo, quòd quicquid

& solum id quod lege humana statui potest consuetudine quoque induci potest. Tum arg. c. Ius ciuile, & c. Consuetudo 1. distin. adiunctis c. erit autem lex 4. dist. & c. Quæ contra mores 8. dist. Tum quia eadem potestate nituntur lex humana, & consuetudo, quia solum differunt in eo, quod illa nititur expresso consensu potentis facere legem, hęc vero, tacito eiusdẽ d. l. de quibus ff. de leg. & d. c. Consuetudo 1. dist. & tradit Innoc. in c. ex parte, de consuet. Tum quia id satis significat c. omnes 1. distin. ibi, humanæ leges moribus constant, quo significatur, morem qui est consuetudo c. mos est, ead. dist. eiusdem esse potentiæ, cuius est lex. Cui alludit etiam id quod Gratianus sub eo. c. oẽs, ait, quod nomine legis humanæ, mores iure conscripti, & traditi intelligantur. Tum quod multo maiore tempore ab orbe condito vixerunt homines consuetudine, & moribus tacite traditis, quam legibus expresse constitutis vt ex sacris, profanisq; literis colligitur. Tum quod quicquid est quæsibile per priuilegium, est quæsibile per consuetudinem specialem, vel generalem temporis immemorialis, vel memorialis c. Catholica 11. dist. c. super quibusdam, de uerb. sig. l. Hoc iure, §. Ductus aquæ ff. de aqua quot. 8

& æſt, & tradit Fel. in cap. Accedentes, de præſcript. citans alios, cuius dicta licet alicui aliquid contra hoc ſignificare poſſent, re vera tamen ad hoc reduci debent, vel ſibi cõtradicunt. Nam etſi in aliquibus caſibus cõſuetudo, præſertim memorialis, nõ poſſit aliquid inducere contradicente lege illius inductioni, non tñ ideo id accidit, quia conſuetudo de ſe id non poſſit inducere; ſed quia a maiore poteſtate impeditur, ne id faciat, per quod tollitur argumentum quod ex c. Contra morem, 100. diſt. & aliquot alijs formari poteſt. Cum igitur per priuilegium ſupremi Principis poſſit induci, quicquid per legem humanam induci poteſt, arg. c. Priuilegia 3. diſt. & c. cuncta per mundũ, 9. q. 3. & c. Propoſuit, de conceſſ. præb. conſequens eſt, vt per alicuius generis conſuetudinem idem fieri poſſit. Tum denique quod per legem humanam id ſolum cõſtitui non poteſt, quod eſt contra legem naturalem, vel diuinam, directe vel indirecte, arg. c. ſunt quidã, 25. q. 1. Clem. paſtoralis, de re iud. ita id ſolum non poterit induci per vllam conſuetudinem, quod contra eaſdem leges directe vel
8 indirecte fuerit. Vnde ſicut Princeps lege vel priuilegio iuſte poteſt priuare ſubditum re ſua ex cauſa iuſta l. Item ſi verberatum, ff.

de rei

de rei uend. & l. Lucius. ff. de Euict. ita & consuetudo l. Venditor §. si constat ff. com. præd. de quo, & alijs similibus, late Fel. post alios c. Quæ in Ecclesiarum, de const. a nu. 16. Non obstat huic resolutioni, quod omnis lex iusta est rationabilis c. erit autem lex, 4. dist. & l. Inter claras C. de summ. Trinit. ergo omnis consuetudo iustæ legi contraria, erit irrationabilis, quia contraria de cōtrarijs dicuntur arg. c. Sciendum, 8. q. 1. l. et si cōtra, ff. de Vulg. Non, inquam, hoc obstat, quoniam licet vno & eodem respectu non possint esse duo contraria rationabilia, diuersis tamē possunt esse talia, arg. c. Quanquam 2. q. 1. & glos. notabilis in c. deliberatione, de off. leg. lib. 6. verb. Electionis, quatenus probant, quod hoc est esse vnum & idem maius & minus altero diuersis respectibus. Non obstat etiam dicere, quod omnis cōsuetudo cui ius resistit, est irrationabilis secundum glos. solemnem & receptam c. 1. de const. lib. 6. quia id procedit, quando ius resistit ei declarando eam esse irrationabilem, & corruptelam, non autem quando solum resistit eā tollendo, vel iubendo ne inducatur, eo quod contrarium aliqua ratione magis placeat & rationabilius sit, vt colligitur ex glos. Clem. fin. de elect. Et satis ex Domini. in d. c. 1. de

const.

const. lib. 6. nu. 30. Cum ergo præfata consuetudo, de qua loquimur, nepe qua applicantur spolia pijs operibus, aut pijs viris, quo illa pijs vsibus applicent, non sit directe, nec indirecte contraria legi naturali, vel diuinæ, potest esse rationabilis & valida. Nec obstat, quod nos sæpe diximus tam in Apologia prædicta q. 1. Mon. 24. quam supra eod. respondendo ad primum dubium quod tota administratio bonorum ecclesiasticorum, & consequenter spoliorum, lege diuina ad solum Papam pertinet; eo quod CHRISTVS verus eorum dominus, immediate illam ei concessit, & per eum solum & alios quibus ille suam potestatem cõmunicat, est exercenda, & per consequens non per illum cui sola cõsuetudo eam concedit. Non, inquam, hoc obstat, quoniam consuetudo rationabilis, est iustum medium per quod Papa ipse illã communicat: nam & tota iurisdictio ecclesiastica fuit data Papæ à CHRISTO, c. In nouo. 21. dist. & c. omnes, 22. dist. Quæ tamen non solum communicatur a Papa p titulos episcopales, & alios beneficiales, sed etiam per consuetudinem: nam cõsuetudo iurisdictionem dare potest, per tex. expressum in c. Duo simul, de off. ord. & c. Cum contingat cũ gl. cui alias 5. similes

citat

citat ibi Fel. de for. compet. & c. Conquestus, 9. q. 3. in quibus omnibus illud aduo tant doctores.

SVMMARIVM.

Consuetudine extante vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario præmortuo, non debent cedere secularibus, quo ditiores fiant. num. 1.

Modum suæ rei traditioni, vnusquisque adijcere potest. num. 2.

Spolia per dispositiones inter viuos, vel vltimas voluntates alio respectu quàm pietatis, vel paupertatis possidentes, Sedi Apost. illa restituere tenentur, num. 3.

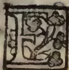
Spolia possidentes etiã per vltimas voluntates, et intuitu pietatis, vel pauptatis, sine priuilegio vel consuetudine ad pia testandi factas, ad restitutionem tenentur, num. 4.

Callandrus Lusitanus Doctor insignis, num. 5.

Remissio magnæ quantitatis a quodam prælato de reditibus Ecclesiasticis cuidam diuiti sine pietatis, vel paupertatis intuitu facta, inualida, num. 5.

Remissio debiti, est donatio, num, 5.

Ex

§. 15. X proxime dictis infertur erudite admodum dixisse Zenzelinum in gl. Extrauag. suscepti, Io. 22. de ele. in verb. Ecclesiis, & verbo, per
1 sonis, quod extante consuetudine vt fructus primi, vel secundi anni cedant beneficiario, præmortuo; non debent cedere secularibus quo ditiores fiant, sed quo debita defuncti soluant, & eius funeralia peragant, uel quo in pauperes dispẽdant: quoniã eiusmodi fructus spolia sunt, vt patet p definitionẽ suprà eod. §. 1. positã. Et cõsuetudo quæ haberet ut illa cederent secularibus diuitibus, esset irrationabilis, per dicta in §. supra proximo. Consuetudo vero vt ea cederent soluẽdis debitis uel funeralibus explendis, quæ sunt opera pia, esset rationabilis, per prædicta: licet secus esset de statuto in fundatione a seculari posito: quia id quod per illud reseruaretur patrono, etiam laico, deberetur illi, etiamsi diues esset, vt ait prædicta glos. & probatur per c. Eleutherius. 18 q. 2. & c. præterea, de Iur. patr. cum eis adnotatis, quia quilibet potest adijcere modum suæ rei tra
2 ditioni. cap. Verum, de cond. appos. cum citatis ibi per glos. & Doct.

Secundo infertur, quod excusaret consuetudo quæ haberet vt spolia conuertantur

in vtilitatem ecclesiæ cuius erat beneficiarius, imò & illa q̃ haberet, vt futuro successori reseruarentur; ad dispendẽdum in suos vsus decentes, vel opera pia, sicut & fructus suo tempore obuenientes; quia hæ consuetudines sunt rationabiles, & consequenter non videntur sublatæ, per prædictam extrauag. Pauli 3. per prædictũ 1. c. de consti. lib. 6.

2 Tertio infertur, omnes illos qui possidẽt spolia beneficiariorum cuiuscumque gentis per dispositiones inter viuos, vel vltimas voluntates alio respectu quàm paupertatis, vel pietatis; teneri saltem in foro conscientiæ ad restituendum ea sedi Apost. quia per prædictam extrauag. sublatæ fuerunt consuetudines priores irrationabiles ei contrariæ per prædictum, c. 1. de const. lib. 6. quarum de numero sunt illæ quæ disponũt vt in bonis ecclesiasticis succedãt laici diuites sine paupertatis vel pietatis intuitu, ut prædictum est.

Nec obstat, quòd rari sunt hæredes beneficiariorum qui extra Italiam spolia eiusmodi sedi Apost. restituant, vel restituere cogãtur, quoniam id contingit, eo quòd intuitu paupertatis illa eis relinquuntur; vel non sunt in illis partibus collectores sedis Apost. vel si sunt, non petunt: vel quia toleratur illa consuetudo quo ad forum exterius, ne Res-

pub.

pub. litium multitudine turbetur. Qua ratione diximus in Apolo. prædicta, q. 1. mon. 50. & q. 2. mon. 3. & 6. apud Hispanos tolerari consuetudinem beneficiariorum exceptis Episcopis, testandi ad profana; quæ tamen in cõscientiæ foro minime excusat, vt ibi adiectum est.

6. Quarto infertur, etiam ad eandem restitutionem teneri illos qui tenẽt ea per ultimas
4 voluntates etiã intuitu paupertatis, vel pietatis factas, sine priuilegio, vel consuetudine ad pia testandi, debereque omnes eos cõponere se cum Camera Apost. quò tuta conscientia, aliqua ex eis retinere valeant, licet in foro exteriori super eis non inquietentur, arg. c. si res aliena, 14. q. 6. & c. peccatum, de regulis iur. lib. sexto, quæ est magni momenti conclusio.

7. Quinto infertur quiddam pulchrũ & vtile, quod posset addi cuidam responso quod nuper mihi dixit dedisse Doctor insignis Cal
5 landrus Lusitanus, qui multis olim annis Salmaticæ & Conimbricæ fuit auditor meus seruẽtissimus, & in præsentia est in vrbe aduocatus V. I. callentissimus: dixit enim mihi, quòd sequutus dicta mea in meo Confessariorum manuali, & in q. 1. Commentarii de redditibus ecclesiasticis, super c. fi. 16. q. 1.

respon-

respondit, quod remissio quædam magnæ quantitatis, de reditibus ecclesiasticis facta cuidam diuiti, a quodam abbate, sine pau pertatis, & pietatis intuitu, non valuit, & quidem recte, quia remissio debiti, est donatio.c.Veniens, de testib.& l.si mulier, de condict.cau.dat. At donatio Abbatis tantæ quantitatis, facta de reditibus ecclesiasticis homini diuiti sine paupertatis, aut pietatis intuitu, non valuit, vt nos probauimus in d.q.1.& latius in Apologia pdicta.q.1. mō. 27.& 38.& 39.& specialius mon.81. & 82. ergo nec remissio valet, quæ est decisio quotidiana, nec vsquā alibi (vt opinor) speciatim facta, quamuis ex dictis vbi supra infer ri poterat, vt ipse subtiliter intulit. Illud au tem pulchrum quod ex prædictis subinferri dixi, posseque addi prædicto responso, est, quòd prædictus donatarius diues, si nō sol uit illud debitum sibi remissum Abbati dū viueret, & ita remansit in parte spoliorum eius, debet restituere Sedi Apost. vel se cum ea componere. Et si quis diceret quòd hoc esset verum, si prædictus Abbas degebat in Italia, vel aliis terris in quibus spolia soluū tur Papæ, si tamen degebat in Prouincia in qua per priuilegium, vel iustam consuetudinem soluerentur aliis, eiusmodi debitum

M remiss-

remissum, eis, & non Papæ esset restituendum, ei qui hoc diceret, responderi potest, id esse verum, vbi consuetudo, vel priuilegium applicaret ea piis operibus, non autem vbi applicaret ea diuitibus, vel aliis operibus profanis: quoniam eiusmodi consuetudines & priuilegia tanquam irrationabilia, nil valent, & sublata fuerunt, per præfatam extrauagantem Pauli 3. vt prædictum est, & ita quum in illa Prouincia in qua degebat prædictus Abbas, non sit vlla consuetudo quæ applicet spolia operibus piis, licet permittatur hæredes accipere illa quò ad forum exterius ex testamento, vel ab intestato, merito possunt dici debita in foro cõsciẽtiæ Sedi Apostolicæ, quum per nullã dispositionem iuridicã sint aliis reseruata & omnium bonorum ecclesiasticorũ administratio quæ non est alii a Papa mediate, vel immediate concessa, soli Papæ debeatur, vt supra, §. 5. probatum est.

Sexto ex proxime dictis infertur, non videri satis tutos esse illos diuites quibus Camera Apost. vel ab ea deputati remittunt sine paupertatis, & pietatis intuitu vel sine alia iusta causa ea quæ debent illi aliqua iusta ratione: nam si nullæ personæ ecclesiastica, etiam Papa donare possit bona ecclesiastica

ſtica nec reditus eorũ ad ſe pertinentes pro libito ſine paupertatis vel pietatis intuitu, vel ſine alia iuſta cauſa, & remiſſio debiti eſt donatio, conſequitur profectò non poſſe illos facere huiuſmodi remiſſionem. Aliquãdo tamen iuſta cauſa eſſe poſſet, ſi per eam creſceret deuotio eius cui fit remiſſio in ſanctam Sedem Apoſt. vel reductio ad eius obedientiam, vel alia obſequia pro CHRISTO, vel ſed. Apoſt. vel eccleſiæ defenſione præſtitiſſet, vel probabiliter præſtiturus eſſet: quæ tamen omnia directè, vel indirectè cauſam pietatis reſpiciunt, ſed non quicquid horũ quod ſufficit ad iuſtificandam alicuius quãtitatis remiſſionem, ſufficit ad iuſtificãdam quantæcumque remiſſionem. In quo quia certa regula dari non poteſt arbitrio prudentis diſpenſatoris relinquendum eſt, arg. l. 1. ff. de iure delibe. & c. De cauſis, de off. deleg. Qua ratione, defendi poteſt, illa grandiſſima remiſſio fructuum eccleſiæ occupatorum in Anglia per multos, quando miniſterio Catholici Regis Hiſpaniarũ Philippi 2. & Reginæ Mariæ Iulio 3. Pontifice Maxi. in eius obedientiam illa reducta fuit.

Septimò infertur, quòd non videntur ſatis perpenſæ remiſſiones illæ quas vidi fieri a Cõmiſſariis ſanctæ Cruciatæ de fructibus

male per ceptis, & aliis Sedi Apost. restituendis, indifferēter septima parte restituendorū restituta; quoniam pro causarum eis remittendi varietate, aliis minoris partis, & aliis maioris faciēda remissio videtur. quod etiā iuste applicari posse, videtur compositionibus cum Camera Apost. fieri solitis.

SUMMARIUM.

Consuetudo qua episcopus speciem vnam bonorum mobilium, seu se mouentium beneficiarii morientis optat, validā, nu. 1. & eius consuetudinis limitationes. nu. eod.

Reditus annuus res immobilis censetur. nu. 2.

Mutuum nequit iuste fieri nisi gratis, num. 3.

§. 16. VINTO infertur, validam esse consuetudinem Conimbricēsis episcopatus Lusitaniæ & aliorum illius prouinciæ, quæ habet, vt vna res, siue species bonorum mobilium, vel se mouentiū beneficiarii morientis quam episcopus elegerit, cedat illi, quasi in consolationē damni obuenientis ei ex sui beneficiarii morte, qua ratione vulgus appellat illā luctuosam. Cuius consuetudinis valor probatur, eo ꝙ, vt supra diximus, omnis consuetudo dispo

1

nens

nens vt spolia beneficiarii cedant operibus piis, vel futuro successori vel alicui alii ecclesiastico ad vtendum eis ad suam honestam atque decentem sustentationem, vel alia opera pia, valet, & excusat: Hæc autem est eiusmodi, ergo &c. Per quam tamen rationem, limitanda est primo, nõ procedere, saltẽ posthac in beneficiario cui nõ fuit in vita beneficiũ vel pensio maioris valoris quam 30. ducatorum annuorũ, neque exercuit negotiationẽ illicitã quia per extrauag. præfatam S.D.N. Pii Quinti relatã supra, §.8. eiusmodi beneficiarii relicta nõ debent inter spolia computari, vt super ea est annotatum. Secundo limitatur præfata cõsuetudo per eandem præfatam rationem ne Episcopus possit vti ea re, vel specie, per eũ electa siue luctuosa in profana. Quare nõ videtur satis religiose fecisse ille Episcop⁹ qui mulam valentem 200. scutis beneficiarii defuncti a se pro luctuosa electam, ilico donauit cuidam cognato suo nobili, & diuiti, sine vllo, remunerationis, paupertatis vel pietatis intuitu.

Tertio limitatur, non procedere, in vlla re sacia, uel ullo ornam to uel paramento, missali, libro cantus, uel alio, in uitamoriẽtis officiis diuinis agendis ab eo antẽ mortẽ

suam deputato, hæc enim omnia extra numerum spoliorum constituit præfatus S.D.N.Pius Quintus relatus in prædicto, §. Nō quidem, vt in eis hæredes ex testamento, vel ab intestato succedant, sed vt eą ecclesiæ beneficiarii præmortui maneant applicata, vt ibi latius tangitur, & ita non potest Episcopus eam sibi deligere cum per prædictā extrauag. præuentus sit Episcopus applicando eam ecclesiæ. Et quia extrauagans prædicta est specialior prædicta consuetudine, videtur derogare illi per regulam generi per speciem, de regu. iur. lib. 6. & l. in toto. ff. eod. cum citatis vtrobique a doctoribus, præsertim a Decio in d. l. in toto.

Quarto limitatur, ne procedat in scamnis, mensis, cupis & aliis vasis vacuis quæ beneficiarius moriens relinquit: quæ adeo non cadunt sub numerū spoliorum, nec ecclesiis applicatorum, vt hæredes tam ex testamēto, quā ab intestato in illis succedant, etiamsi ex reditibus ecclesiasticis fuerint acquisita vt super eadem extrauagante. §. 8. an notauimus.

Sexto infertur, videri posse alicui quod non posset beneficiarius relinquere vlli operi etiam pio in quibus terris eiusmodi consuetudo uiget ullam rem, vel speciem suorum

rum

rum mobilium, vel se mouentium, alicui ita efficaciter, vt ea cedat legatario, uel hæredi contradicente Episcopo. Tum quia iure canonico non valet rei alienæ legatum, secundum glo. c. filius, de test. per illum tex. Tum quia videtur legare per ignorantiam legis, uel consuetudinis præfatæ, ne præsumatur in dubio delinquere, contra c. 2. de reg. iur. & l. merito. ff. pro soc. sed contrarium uidetur uerius, quia recepta sententia habet, in d. c. filius, & l. cum rem alienam. C. de legat. legatum rei alienæ, scienter factum, ualere ad hoc, ut hæres eam redemptam a Domino, uel æstimationem eius, si ille nolit uendere, tradat, uel soluat legatario. At hoc legatum non potest ex alio capite infirmari, quàm quòd uidetur per illud testator rem alteri post mortem suam debēdam legare alteri. Si ergo legando rem quam sciret esse ipsius episcopi ualide legaret, a fortiori legatum rei debendæ illi ualebit, arg. Authen. Multo magis, C. de sacrosan. eccle. c. cum in cunctis, de elect. Nec obstat. l. 2. de opti. uel elect. leg. quatenus habet, posse legatarium cui generaliter est optio serui legata, quem uoluerit optare: non obstante quod hæres de illo aliter disponat: quoniam nolumus dicere quod huiusmodi beneficiarius præ-

 iudicare

iudicare possit Episcopo, sed quod legatarius habebit speciem illam, si Episcopus eã non optarit, uel æstimationem eius, si eam optauerit, & noluerit hæredi eam redimenti uedere, perinde ac si Episcopo legasset, per communiter recepta, in prædictis glo.

7 Septimo infertur, quòd Episcopus posset stante prædicta consuetudine, deligere unũ numisma qđ ualeret 100. 500. uel 1000. scutis, quia illud licet ualeat multis scutis, est tñ una res mobilis. Maioris tñ quæstiõis esset; an posset deligere loculos seu bursam intra arcã in qua beneficiarius haberet 100. uel 500. uel 1000. scuta aurea? & uidetur quod non quoniam non constituunt unam rem essentialem, nec unam rem artificialem de qua in l. eum qui, ff. de usucap. & in l. qui uniuersas, ff. de acqui. poss.

8 Octauo infertur, maioris esse quæstiõis, an extante prædicta cõsuetudine, posset Episcopus eligere de bonis beneficiarii summã illam pecuniæ, quã haberet in aliquo monte ex qua ei aliquid annuum rediret. nam a parte negatiua stat, quod illa summa pecuniæ non est una res essentialis nec artificialis a nummis qui eam constituunt separata & ita potius est multæ res & species quàm una, non enim constituunt aliquod totum

essentiale, vel integrale, iuxta prædictam, l. eum qui, ff. de vsucap. & l. qui vniuersas, ff. de acqui. poss. cum multis citatis ibi a gl. Tum quia eiusmodi pecunia non erat prædicti beneficiarii, sed ipsius montis, cui pro pretio annui reditus fuit tradita, Nam licet vulgus appellet frequenter eiusmodi pecunias depositas, non tamen sunt vere depositæ, alioqui grauis vsura committeretur, sed sunt pretia verarum emptionum redituum annuorum, cum pacto de redimendo iuxta extrauag. 1. & 2. de emptione, & aliam S. D. N. Pii Quinti, super censibus nuper editã. Tum quia reditus annuus qui erat ipsius clerici non potest eligi ab Episcopo quia nõ censetur res mobilis, sed immobilis, clem. Exiui, §. cumque annui reditus, de verbo. significa.

A parte vero affirmatiua stat, quod pecunia posita in arca, vel sacculo signato censetur potius species quam quantitas, per l. Talis scriptura, §. Idem si legetur, & l. Plane, uers. sed hoc ita erit, l. sed si certos, ff. de leg. 1. quatenus probant differre, An quis leget certam quantitatem pecuniæ in genere, vel simpliciter, An pecuniam quam in illa, vel illa arca, uel sacculo, q̃a in priore casu, non censetur legata ulla species, in posterio

re vero

re uero sic adeo quod hæres non satisfaceret legatario tot & similes nummos præstando quot & quales testator habuisset in illo sacculo. Ab eadem quoq; parte, stat, quod Batt. post Dyn. determinat in d. l. talis scriptura, eum qui legat 110. quæ apud Campsorem habet uideri legare speciem, quæ non potest solui in 110. similibus, adeo quidē quod si adderet pœnam, vt perderet vineam si non solueret illa, perderet eam, si ea in alios usus impenderet, etiamsi alia similia soluere paratus sit: vbi respondet, l. Quidam, eod. titulo quæ contra eum facere videtur, quatenus habet solui posse legatum 400. de quibuscū que etiamsi factum a testatore declarāte, ut soluerentur illa, de illis, & de illis, quæ illic, & illic, habebat.

Pro resolutione dico primo quod eam pecuniam potest Episcopus pro luctuosa eligere, si ex ea iuste redibat aliquid ad beneficiarium: quia si iuste aliquid ex ea redibat, nec erat beneficiarij, nec ab eo uere mutuata uel deposita, sed in pretium iustum eius reditus annui qui ad eum redibat, data, iuxta præfatas extrauag. quoniam mutuū nequit iuste fieri, nisi gratis c. Consuluit, de vsur. neque depositum rei consistentis, in numero, pondere, vel mensura, ita ut depositarius

rius possit ea uti, quia simul ac uti coeperit transit in mutuum. l. Quintus, ff. depos. & l. Die. §. Qui pecuniam, & l. Certi condictio. §. fin. ff. de reb. cre. & ita id quod ultra sortem inde acciperetur, esset usura, iuxta prædictum c. Consuluit, & c. si fœneraueris 14. q. 3. At si pecunia erat data in pretium iustũ reditus annui non erat beneficiarii, sed montis, quia pretium rei emptæ fit uenditoris, § pretium, & §. item pretium instit. de empt. & vend. & consequenter non posset ab Episcopo pro luctuosa eligi.

Secundo dico etiam, quòd non posset eligi ab Episcopo prædicta pecunia si esset deposita ea lege tacita, vel expressa, vt ea possint vti rectores Montis quia tunc non esset deposita vt species, sed vt quantitas, vnde Bart. in prædicta, l. talis scriptura, communiter receptus, ait, decisioni eius superadditæ, non esse locum, si centum illa quæ testator habebat apud Campsorem non erant in sacculo signato, sed ita deposita vt liceret eis vti.

Tertio dico quod uerius uidet' quod nõ possit Episcop' eligere prædictã pecuniã pro sua luctuosa, etiam si essent deposita in sacculo obsignato ea lege tacita, vel expressa, vt Rectores Montis non possint ea licite uti,

sed

ſed manere parata, ad emẽdum reditum illi us Montis, quum primum occurreret uenalis, Tum quia illæ pecuniæ licet ſint in ſacculo, incluſæ non conſtituunt unam rem, nec unum totum eſſentiale, uel integrale, ſed ſolum, vnum cumulum, uel aceruum de quo agitur in l. Vulgaris, ff. de furt. relata in c. Vulgaris, de pœnit. diſt. 1. quod non ſufficit alioqui cõſequeretur Epiſcopũ poſſe eligere triticum, vel hordeum, quod haberet beneficiarius in granario repoſitũ, quod nuſquam eſt in uſu, tum quia prædicta conſuetudo exorbitat, a iure communi, & ita non eſt extendenda, præiudicat etiam iuſtis hæredibus beneficiarij iure cõmuni uel particulari iuſto teſtãtis, & ita veluti odioſa debet reſtringi c. odia, de reg. iur. lib. & ita intelligẽda eſt de re, & ſpecie quæ eſt proprie vna, qualis proprie eſt res continua, & qualis nõ eſt, illa quæ tantum eſt vna ordine vt familia, & ciuitas ꝙ luculenter docet Tho. in 1. Eth. lect. 1. in princ. Tum quia alioqui conſequeretur quod Epiſcopus poſſet deligere gregem ouium, & porcorum vel armentum, boum, vel equorum, quæ ſunt magis vel æque una, quam pecuniæ in ſacculo poſitæ. Tum quia non obſtat ſupradicta l. Talis ſcriptura, cum ſuis concordantiis, pri

mum

mum quia nō probat prædictas pecunias in sacculo uel capsa positas esse unam rem, & consuetudo de qua loquimur solum facit facultatem deligendi unam rem, deinde quod solum probat pecunias in earum casibus reputari potius species quam quantitates, quod non est contra id quod diximus de uera rei unitate, quæ requiritur, vt pro luctuosa eligi possit, per rationem supradictam.

SVMMARIVM.

Bulla affrancationis S. D. N. Pij V. num. 1. quæ circumspecte composita est. num. 2.

Bullam contra præfatam 7. difficultates.

Prima, quod dat facultatem alienandi immobilia ecclesiastica sine mandato speciali.

Secunda quod dat facultatem alienandi non seruata forma iuris.

Tertia quod faciat facultatem tollendi pacta.

Quarta quod faciat facultatem tollendi dominia sine consensu dominorum.

Quinta quod dat facultatem procedendi sine citatione.

Sexta quod dat faculatem faciendi vt eadem bona sint Ecclesiastica & non Ecclesiastica.

Septima quod facit facultatem execrandi sacra, numero 2.

§. 17.
Ostremo omnium ex proximis corollarijs, & efficacius ex 7. Notabili supra §. 3. excerpto infertur ratio dubitandi & decidendi de iustitia bullæ S. D. N. super affrancatione bonorum ecclesiasticorum, cuius tenor sequitur.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei.

1
ENERABILIBVS fratribus Ioãni Hostien. Morono, & Ioanni Albanen. Episcopis de Montepolitiano, & dilectis filijs Aloysio S. Marci S. R. E. Camerario Cornelio, Michaeli. S. Mariæ supra Mineruam Alexandrino, Ioãni Paulo S. Pancratij ab Ecclesia, Marcoantonio S. Calixti, Maffeo Petro Donato sancti Vitalis Cæsio, Hieronymo Sanctæ Susannæ Rusticuccio, & Ioanni Hieronymo Sancti Ioannis ante portam Latinã titulorũm Albano nũcupatis presbiteris Cardinalibus, seu maiori parti vestrũ in curia

nunc

nunc & pro tempore existentium salutem& apostolicam benedictionem.

Et si benedictus deus & dominus pater misericordiarum& totius consolationis qui seruos suos sperantes in se non derelinquit nos misericorditer est consolatus; tradendo partem inimicorum suorum in manus seruorum suorum; dum tamen de gregis Dominici salute ita exactam curam gerimus, vt illius non solum præsentibus, verum etiam futuris periculis occurendum esse iudicemus, animaduertimus plane nobis omnino necesse esse hanc victoriam ea qua possumus ratione prosequi, cum si perfido Christiani nominis hosti, quiescendi, & vires instaurãdi, nouãque classem instruendi, terrestréq; exercitum comparandi spatium dederimus, fructus qui ex nuper parta victoria vberrimi sperantur inanes, & vacui prorsus redderentur: quod ne fiat omni prorsus ope enitendũ est, vt nouis copijs terra marique instructis qui nuper nobis ipsis timebamus, & ipsius hostis terrestres, quos maximos, ut accepimus, parat impetus reprimere, & eiusdem loca inuadere, & durum seruitutis iugum quam pluribus Christi fidelibus impositum excutere & Christi nomen propagare studeamus. Verum cum in hoc opere adimplendo

multa, ac ea, quam ærarium nostrum retro actis subsidijs labefactatum non habet pecuniarum summa sit expediēda, mirum nemini videri debet, si pecunias vndequaque licite tamen exquirimus, quibus præmissa exequi valeamus. Habita igitur super ijs cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus in consistorio nostro secreto discussione, & deliberatione matura, de ipsorum fratrum consilio & vnanimi assensu ex certa nostra scientia ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aliorum Romanorũ pontificum prædecessorum nostrorum, qui similibus vel alijs tunc vrgentibus necessitatibus non nulla bona ecclesiastica vendiderunt, uestigijs inhærendo. Circumspectioni vestræ quorum integritas, in rebus gerendis dexteritas, nec non fides & prudentia, ac cum rerum experientia coniuncta solertia, nobis iādudum perspectæ & cognitæ sunt, quosq; propterea ad infrascripta omnia nostros & apostolicæ sedis Commissarios & executores facimus & deputamus; quod infra annum a die publicationis præsentium cōputandum, per uos vel alium seu alios a uobis per vestras patentes litteras deputandos, quoscumque canones, liuellos, responsiones, recognitiones, & census perpetuos

vel temporales, præcariæ, perpetuæ seu emphyteosis vel vsus, & quocunque alio etiam feudi (iurisdictione tamen temporali carentis) nomine nuncupatos sub quibusuis caduciratis, & alijs pactis & conuentionibus ac obligationibus necnõ modis etiam in recognitionem directi dominii & propietatis seu etiam causa honoris alioue iure occasióne vel aliter quõlibet constitutos, super quibusuis Casalibus possessionibus, terris, vineis, domibus, prædijs, pratis, nemoribus, siluis, vallibus, paludibus, tenimentis & alijs bonis immobilibus, cuiuscunque quantitatis valoris ac extimationis, etiam speciali nota dignis, existentibus, & quorum omnium & singulorum bonorum corpora pro expressis hic haberi volumus, perinde ac si singula ipsa corpora, cum suis cohærētiis & qualitatibus descripta essent: quarumcunque Ecclesiarum etiam Cathedralium, & metropolitanarum, ac Patriarchalium, nec non basilicarum, & monasteriorum, congregationum, ordinum, Hospitalium, etiam actu hospitalitatem seruantium, militiarum, & aliorum religiosorum & piorum locorum etiam quantumcunque priuilegiatorum & exemptorum, ac habentium quod in speciali vel generali expressiõe nisi certis modo &

forma seruatis non veniant, neque cōprehē dantur, in vrbe primum, necnon extra illius muros ac quibuscunq; Ciuitatibus terris & locis per totam Italiam constitutis cōsistentium, exceptis tamen dumtaxat Canonibus liuellis responsionibus recognitionibus & censibus super Castris, fortelitiis, villis & oppidis constitutis & assignatis, ad quæcunque loca supradicta spectant, per quoscumque tam collegia, capitula, conuentus communitates, vniuersitates quarumcumque Ciuitatum, oppidorum, terrarum, castrorum, villarum, & locorum, quā particulares personas etiā episcopali vel alia maiori ecclesiastica vel mundana dignitate & excellentia præditos soluen. seu debitos vel debēdos pro pretio seu pretiis quod seu quæ vobis, vel maiori parti vestrum, videbitur seu videbūtur etiam per interpellatas vices, nobis & Cameræ apostolicæ in actu extinctiōis seu liberationis infrascriptarum, seu infra tempus per vos statuen. persoluendo, seu persoluendis: etiam sine aliqua causæ cognitione, & nullis tractatibus nullisue solemnitatibus desuper habitis, & seruatis: & sine requisitione & consensu eorum, qui de iure vel aliter requiri deberent: ac illis etiam inuitis & reclamantibus extinguere:

nec non & cum quibuſcūque dictorum Canonum, liuellorum, reſponſionum, & quouis alio nomine nuncupatorum cenſuū debitoribus tranſigere, & Caſalia poſſeſſiones vineas, Domos, Prædia, Prata, ac terras, nemora, ſiluas, valles, paludes, tenimēta & alia bona prædicta etiam ſi minus legitime, aut alias nulliter a principio alienata fuerint, illaue ſeu illorum aliqua adueniente fine certarum linearum, & generationum quibus, ſeu temporis ad quod conceſſa ſint, vel concedi conſueuerunt ex forma & pactis in inueſtituris deſuper factis expreſſe appoſitis, ſeu ob canones, cenſus, vſus, reſponſiones debitos, ac loco & tempore conſuetis non ſolutos, aut inueſtituras legitimo tempore non acceptas, alienationeſue de rebus ipſis tam iure proprio, quam etiam ratione vtilis dominii, Eccleſia tamen irrequiſita, aut etiā contradicente factas: aliaue quauis occaſione & cauſa etiam ſpeciali mētione digna ad Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Plebanias, Archipresbyteratus, Præceptorias, Domos, Collegia, capitula, Conuentus, Congregationes, Hoſpitalia, Militias illorūue menſas quaſcumque, necnon cætera alia cū cura vel ſine cura ſecularia & quorumuis ordinum regularia beneficia eccleſiaſtica quali-

tercumque qualificata, & alia loca religio-
sa & pia huiusmodi spectent: aut eo ipso
& pleno iure reuerti & deuolui deberent:
tăquă forsan propterea, seu alias quomodo-
libet inter quoscunque in quauis instătia li-
tigiosa existerent, & pro tempore fuerint:
aut inuestituræ & cõcessiones de casalibus,
possessionibus, uineis, domibus, prædiis, pra
tis, nemoribus, siluis, vallibus, paludibus, té
nimentis & aliis bonis huiusmodi etiam ab
antiquissimo tempore factæ, pactaque con-
uentiones & promissiones inter dătes & re-
cipientes in id etiam iteratis & multiplica-
tis vicibus apposită inita & iurata aliquo-
modo tacite vel expresse repugnarẽt seu ob-
starent, illorumque feudatarios, vsuarios,
emphiteotas, precarios, censuarios, liuella-
rios, locatarios, conductores, ac vtiles do-
minos (a feudi vt præfertur a iurisdictione
vacui) vsuum, censuum, canonum, liuello-
rum, precariæ, responsionum, & recognitio-
num huiusmodi ac etiam laudemiorum seu
capsoldorum in pecunia numerata vel alia
specie debitorum præstatione, onereq; ne-
xu & obligatione reuersione & deuolutiõe
prædictis, ac renouatione inuestiturarũ, con
sensu directorum dominorum in alienatio-
nibus & translationibus de illis in quoscũ-
que

que etiam penitus extraneos pro tempore fa ctis adhibendo. necnon omni superioritate & iure ecclesiastico atque vexatione litium quarumcumque, quæ forsan super inde etiã inter ipsos directos dominos ex vna, & possessores bonorũ huiusmodi parte altera, nũc & in futurum motæ extiterint, & indecisæ quomodolibet in quacumque instantia pendeant, quarum statum & merita nominaq; & cognomina Iudicum & Commissariorũ & delegatorum coram quibus, & collitigãtium inter quos forsan sic indecisæ pẽdent: simulque eorum titulos & iura, etiam nulla, & infecta pro expressis hic haberi volumus, perpetuo in toto vel parte affrancare, & liberare: illisque possessiones, & alia bona huiusmodi etiam si in commissum, quia directum dominium & proprietatẽ eorum quorum iuris sunt aut esse prætendũtur in iudicio vel extra, expresse etiam & pluries negauerint, recognitionemue de directis dominio, & proprietate huiusmodi etiam requisiti facere neglexerint; seu recusauerint: vel ob canonis non solutionem, aut extinctam lineam, aut alienationes vt supra factas, siue quouis alio prætextu cecidissent, ad ecclesiasque Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, Plebanias, Archipre

sbyteratus, Præceptorias. Domos, Collegia, Capitula, conuentus, Congregationes, Hospitalia, Militias, Mensas cæteraque beneficia & loca prædicta quomodolibet deuoluta & pleno iure iam reuersa essent: ab omni & quacunque etiam caducitatis, deuolutionis, reuersionis, renouationis, consensusq; adhibitionis huiusmodi molestia libera & franca dimittere & perpetuo cõcedere: nec non quæcunque instrumenta & scripturas, pactis, promissionibus, cautelis, & aliis in similibus apponi solitis & necessariis vallata & firmata conficere & celebrare: ac quemcumque seu quoscunque Cõmissarios tam speciales quam generales qui præmissa aut eorum aliqua vice nostra suppleant, cum simili vel limitata ac vobis benevisa potestate deputare, & subdelegare, cæteraque in id quomodolibet necessaria & opportuna facere & exequi libere & licite possitis & valeatis, plenam & liberam licentiam & facultatem, ac auctoritatem apostolica auctoritate tenore præsentium cõcedimus. Necnõ secuta liberatione hac lites & causas huiusmodi & tam pendentes quam inchoãdas ex nunc prout ex tunc & econtra harum serie auocamus, & penitus extinguimus, atque perpetuum silentium super illis aliisq; præmis-

sis, Præsulibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Plebanis, Archipresbyteris, Præceptoribus, Commendatariis, Collegiis, Capitulis, conuentibus, congregationibus, rectoribus, administratoribusque supradictis & aliis quibuscumque cuiusuis status gradus ordinis conditionis dignitatis & præeminentiæ existentibus, quorum id quomodolibet directe vel indirecte interest, vel in futurum interesse poterit, imponimus. Insuper ne vllo vmquam tempore dubitari contingat, si liberatione & affrancatione huiusmodi securis, priuilegia, immunitates, libertates, & exemptiones quæ tam Ecclesia ipsa quam possessiones & alia bona supradicta, illasque sic pro tempore titulo feudi, vsus, emphyteosis, liuelli, precariæ, seu alias quomodolibet obtinētes habuerunt & habent, perierint & expirauerint: qđ eatenus quatenus vobis visum fuerit, exemptiones immunitates, priuilegia, libertates de quibus supra, & præsertim ꝙ in publicatione & cōfiscatione bonorum, particulari vel vniuersali etiam ob quodcunque delictum & crimen pro tempore commissa, casalia, possessiōes, terræ, vineæ, domus, prædia, prata, nemora, siluæ, valles, paludes, tenimenta, & alia quæcumque bona feudalia, emphyteo-

tica, liuellaria præcariata, censualia seu aliàs quolibet ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, ppositoris, ppositatib', plebaniis, archipresbyteratibus, præceptoriis, domibus, collegiis, capitulis, conuentibus, congregationibus hospitalibus, militiis illorumue mensis cæterisque beneficiis et locis piis huiusmodi obnoxia nequaquam ueniant, aut cōprehendantur, aut ullo modo publicari seu Curiæ cuiusuis domini ecclesiastici uel temporalis confiscari possint, uel debeant, quæ tā ecclesiæ quam eisdem possessionibus, terris, uineis, domibus, prædiis, pratis, nemorib', siluis, ualibus, paludibus, tenimētis, et aliis huiusmodi bonis, illisque sic ea in feudum, liuellum emphyteosim, precariā, usum, censum aut alias quomodolibet pro tēpore obtinentib' retroactis temporibus de iure priuilegio, consuetudine seu alias cōcessa fuerunt, et competere dignoscuntur, ac durante superioritate, nexu, obligatione, et onere præstationis canonis, liuelli, census, precariæ, responsionis, reuersionis, et deuolutionis, directique dominii et proprietatis supradictorum vtebantur, potiebantur, et gaudebant; utiue potiri et gaudere poterant et debebant nequaquam ob liberationem et affrancationem huiusmodi aliaue harum no
strarum

strarum uigore quomodolibet pro tempore secuta expirent, aut cessent, sed in suo pristino robore et uigore permaneant, eisq; obtinentibus pro tempore terras, uineas, domos, prædia, prata, nemora, siluas valles, paludes, tenimēta & alia bona huiusmodi etiā vt præfertur affrancata & liberata vt prius non solum pariformiter sed æque principaliter & absque vlla prorsus differentia, ac vere & non per fictionem perpetuo gaudeant, potiantur & fruantur in omnibus et per omnia sibiq; suffragentur, et suffragari debeāt, perinde ac si superioritas, onera, nexus et obligationes canonū, feudi, vsuum, emphyteosis, liuellorum, precariæ, censuum, respōsionum, reuersionum, deuolutionum inuestiturarum, directi dominii ac proprietatis huiusmodi durarent, et nullatenus extincta essent, si et prout vobis concedere videbitur concedimus statuimus et indulgemus. Ita tamen ut priuilegia et exemptiones huiusmodi per uos concedi et reseruari nequeant reis criminū læsæ maiestatis diuinæ uel humanæ, assassinii et offensionis Cardinalium uel Episcoporū, his enim casibus si alias de iure locus futurus sit confiscationi, priuilegia huiusmodi concedi aut suffragari nullo modo posse uolumus. Decernentes affrancationes

tiones liberationes inuestituras et cõcessiones ac alia præmissa per uos seu maiorẽ partem uestrum aut a uobis respectiue deputãdum uel deputãdos ab eis et singulos eorũ ut præfertur facienda et exequenda perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, ac feudatarios, usuarios, emphyteotas, liuellarios, precarios, censuarios, et utiles dominos, ac alios prædictos eorumque hæredes & successores quoscunque ac alios quorum interest vel interesse poterit modo aliquo contra præsentium tenorem, desuper molestari, inquietari, vel impediri non posse: sed illos ac possesiones, vineas, domos, prædia, prata, nemora, siluas, valles, paludes, tenimenta, bona ac iura huiusmodi franca libera, & allodialia perpetuo fore & esse: & vt talia ac prout alia bona mere laicalia & profana in quoscunque etiam penitus extraneos & incapaces tam ex dispositione inter viuos, quam causa mortis & ab intestato transferre, ac transferri & alienari libere & licite posse & debere. Et insuper non modo Ecclesias monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, plebanias, præceptorias, archipresbyteratus, domos, collegia, capitula, conuentus, congregationes, hospitalia, militias, mensas, ceteraque bene-

ficia & loca prædicta eorumque præsules, abbates, priores, præpositos, plebanos, archipresbyteros, præceptores, Commendatarios, rectores, & administratores quocunque nomine nuncupatos, sed neque nos aut successores nostros Romanos Pontifices aut Cameram apostolicam vllo vnquam tempore præmissis se opponere aut ab illis reclamare vel beneficium restitutionis in integrum sub læsionis etiã enormis enormissimæ aut etiam totalis, aut alio quocunque prætextu petere, uel impetrare, aut ab alio impetratis seu etiam motu simili concessis vti minusque præsentes literas sub quibusuis similiũ vel dissimilium alienationum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, & alijs contrarijs dispositionibus comprehendi nullatenus posse, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum repositas & plenarie etiam sub quacunque data per ipsos eligenda concessas: vimque validi & efficacis, ac onerosi contractus inter nos & sedem apostolicam & dictos liberatos etiã cum iuramento initi & stipulati sortiri; & ita ab omnibus censeri atque incommutabilis voluntatis & intentionis nostræ esse: sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscunque iudices,

& Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, & locorum ordinarios etiam cauſarum Palatij apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales vbique decidi cognoſci & iudicari debere. Irritum quoque ſi ſecus ſuper iis a quoquã quauis auctoritate ſciẽter vel ignoranter contigerit attentari. Cæterum vt indemnitati eccleſiarum, monaſteriorum prioratuum, præpoſiturarum, præpoſitatuum, plebaniarum, archipreſbiteratuum, præceptoriarum, domorum, collegiorum, capitulorum, conuentuum, congregationum hoſpitalium, militiarum, illorumque Menſarum cæterorumque beneficiorum & locorum huiuſmodi aliqua ſaltem ex parte conſulatur, volumus quod eiſdem eccleſiis, monaſteriis, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, plebaniis, archipreſbyteratibus, præceptoriis, domibus, collegijs, capitulis, conuentibus, congregationibus, hoſpitalibus, militijs illarumque menſis cæteriſque beneficijs & locis prædictis quorum canones liuellos reſponſiones recognitiones cenſus precarias emphyteoſes ſeu alia quæcunque iura per vos ſeu maiorem partem veſtrum liberari affrancari alienari & tranſigi contigerit, aliqua recompenſa non quidem fundo ſuper quo canones impoſiti ſunt correſpon

respectiua: sed respectu annui reditus, per ipsas ecclesias Monasteria, prioratus, præpositura, præpositatus, plebanias, archipresbiteratus, præceptorias, domos, collegia, capitula, conuentus, congregationes, hospitalia, militias illorumque mensas cæteraque beneficia & loca huiusmodi percipi soliti æquiualens, aut minor, si vobis aliquãdo visum fuerit; super aliis bonis stabilibus, seu tot locis montium non vacabilium, etiã pietatis nuncupatorum, & per singulas vniuersitates, ciuitatum, oppidorum, terrarũ & locorum huiusmodi pro tempore erectorum & institutorum: vel facto partis pecuniarum ex dicta affrancatione liberatione, & transactione redigendarum uobis beneuisa actuali deposito, ad effectum illam ad Ecclesiarũ & locorum prædictorum commodum inuestiendi assignetur, ipsaque assignata recompensa perpetuo pro euictione iurium affrancatorum huiusmodi remaneat: & exinde amoueri nullatenus possit. Atque vt eo magis securitati eorum, qui uobiscum aut deputãdis à uobis sunt, contractaturi prouideatur, statuimus quoad ipsos affrancantes & liberantes, facultatem hanc affrancandi liberandi transigendi & alienandi uobis concessam, nullatenus conditionalem aut ad certam

tam formā & modum restrictam; sed quoad validitatem contractuum celebrandorum ipsorumque affrancantium & acquirentium securitatem puram & liberam censeri, nullamque recompensæ assignandæ rationem haberi; affrancationesque & liberationes faciendas sic valere ac tenere; ac si prædicta omnia sine aliqua recompensæ mentione concessa essent: Ac insuper affrancationes liberationes & transactiones præfatas perpetuo effectum sortiri: ipsosque affrancantes liberantes & transigentes securos esse, etiam si contingeret recompensationes per vos eisdem ecclesiis monasteriis, prioratibus, præposituris, præpositatibus, plebaniis, archipræsbiteratibus, præceptoriis, domibus, collegiis, capitulis, conuentibus, congregationibus, hospitalibus militiis illorumque mensis ceterisque beneficijs & locis huiusmodi uel nullo modo dari, uel dandas & assignandas ab eisdem de facto, uel de iure intotum, uel pro parte euinci, eosdemque affrancantes liberantes & transigentes nullo unquam tempore in perpetuū teneri ad probandum actualem pecuniarum numerationem, aut pecunias per eos erogatas in sedis apostolicæ vtilitatem versas, minusue recōpensam esse assignatam; cum pro eorum perpetua

petua securitate sufficere velim⁹ exhibitionē uestrarum literarum patentium, quibus affrancatio huiusmodi cōcedatur, etiam si cōtingeret ullo unquam tempore contrarium probari, nihilominus vniuersis & singulis personis in dignitate ecclesiastica constitutis in dictis locis consistentibus motu simili mādamus, quatenus ipsi uel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios præsentes literas & in eis contenta quæcunque ubi & quādo opus fuerit, & quoties pro parte alicuius fuerint requisiti faciant auctoritate nostra extinctiones affrācationes liberationes & alia præsentium vigore facienda ab oībus quos illa concernunt inuiolabiliter obseruari. illisque ac bonis affrancatis & liberatis huiusmodi dominos & possessores, ac omnes & singulos quos quomodolibet concernunt eorumqne hæredes & successores quoscunque pacifice frui, & gaudere: nec permittāt quēquam contra præsentium, aut ipsorum instrumentorum seu literarum patentium tenores modo aliquo molestari, impediri, aut inquietari; contradictores quoslibet & rebelles per sententias censuras & pœnas ecclesiasticas aliaq; opportuna iuris & facti remedia appellatione postposita compescendo legitimisque super his habendis seruatis processi-

cessibus sententias censuras & pœnas ipsas etiam iteratis uicibus aggrauando, inuocato etiā ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii viii. de una, & Concilii generalis de duabus dietis & Symmachi quæ incipit. Nō licet Papæ, necnon Benedicti xii. Pauli ii. & Pauli iiii. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorū, necnon de nō tollendo cuiquā ius quæsitū ac aliis apostolicis necnō in quibusuis generalibus prouincialib' & synodalibus cōciliis editis specialibus uel generalibus constitutionibus & ordinationibus, ac quarumuis ecclesiarum Monasteriorum ordinumque militiarum hospitalium & locorum præfatorum ac aliorum quorumcūque etiam iuramento confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis vsibus naturis & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis & literis apostolicis, per præfatos & quoscunque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & Sedem Apostolicam etiam per viam generalis legis & statuti perpetui, necnon motu proprio ex certa scientia ac de apostolicæ potestatis plenitudine etiam consistorialiter ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis alijsque efficacioribus efficacissimis

& insolitis clausulis etiã in vim contractus & pluries concessis, confirmatis & innouatis, quibus omnibus etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis specifica expressa & indiuidua non autem per clausulas generales idem importantes mentio habẽda seu quæuis alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habẽtes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisq; cõtrarijs quibuscumque: aut si aliquibus cõmuniter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et ne vllo vnquam tempore de viribus in huiusmodi negotio per vos gerendorum dubitari cõtingat, ex eo quod ab initio non omnes in vnum conueneritis, aut ex vobis præsentibus aliqui recesserint, & ex absentibus negotio iam inchoato alii redierint, decernimus inspiciendum numerũ maioris partis vestrum præsentium in Curia tempore conclusionis, ita vt quod aliqui ex vobis cœperint, alii libere illud prosequi valeant, & finire; & totiens quotiens redie

rint reaſſumere; & quod circa præfatum nu merum maioris partis præſentium in curia ſtetur plene aſſertioni Secretarii vel Notarii veſtri ſic in literis patentibus, vel inſtrumen tis aſſerentis. Vt autem eo facilius præſentes noſtræ literæ ad omnium notitiam dedu cantur, illas in Baſilicæ Principis apoſtolorum de vrbe, & Cancellariæ apoſtolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ per vnũ ex Curſoribus noſtris vt moris eſt publicari & affigi volumus, & mandamus, Quodque harum exemplis etiam impreſſis ac inſertis ma nu Secretarii veſtræ congregationis ſubſcri ptis, & ſigillo paruo alicuius ex uobis mu nitis eadem prorſus fides in iudicio & extra vbique locorum adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ vel oſten ſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtrorum facti, deputationis, con ceſſionum, auocationis, extinctionis, impoſitionis, ſtatutorum, indulti, voluntatum decretorum mandatorum & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud San ctum Petrum, Anno Incarnationis dominicæ

cæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo. Tertio Non. Decemb. Pontificatus Nostri anno sexto.

2 Hæc bulla vigilanti cura, & studio composita est, præsertim quoad hoc vt liberationes, siue affrancationes de quibus agit, permaneant firmæ, & qui eas fecerint, securi sint, ne super eis in vllo foro molestari possint, quod circunspectè quidem factum est, quoniam non deerunt, qui aduersus eam

3 murmurent, & iniustitiæ notare velint. Primo quidem, quod in principio Commissionis potestas datur generaliter alienãdi quoscumque canones, res, pẽsiones, censũs, &c. quæ reputantur immobilia iuxta.c. exiui, §. Cumque annui reditus, de verb. sign. nõ specificando illa. Et quod mandatum generale alienandi, non videtur sufficere, vt alienatio illius uirtute facta, etiam seruatis aliis seruandis, valeat, per c. 2. iunctà glos. verb. speciali, quam sequitur Philip. Franc. & cõmunis, de reb. Eccl. non alie. lib. 6.

Secundo ꝙ alienatio rerũ immobiliũ ecclesiasticarum, debeat fieri cum iusta causa, & solemnitate saltem iuris Pontificii seruata, c. sine exceptione, 12. q. 2. Nulli, de reb. eccl. non alien. Et per hãc bullam paulopost principium, vbi traditur potestas prædicta

expresse conceditur vt Commissarii possint alienare prædicta sine causæ cognitione, & nulla iuris solemnitate obseruata, nullisq; tractatibus habitis.

Tertio quòd paulo inferius tollit pacta, & conuentiones positas in inuestituris datis a Prælatis in cõcessionibus rerum immobilium factis laicis, quod videtur contra legem nõ solum humanam, sed etiam naturalem, quæ iubet pacta seruari, l. 1. ff. de pact. etiã a principibus c. 1. de præb. & c. 1. §. Qui feud. dar. poss. & nullus Princeps etiã Papa videtur illa posse tollere, neque illis cõtrauenire. c. sunt quidã 25. q. 1. quia inferior qualis est Princeps respectu Dei non potest tollere legem superioris Dei c. inferior 21. dist. & c. Cum inferior, de maior. & lex naturalis est Dei, 1. dist. in prin. & 5. dist. in princ.

Quarto quod paulo inferius concedit potestatem prædictis commissariis tollendi ecclesiis dominia rerum emphyteoticarũ feudalium, & aliorum bonorum ad eas reuersorum propter nõ solutum canonẽ, vel non seruata pacta, vel alias causas caducitatis, sine consensu illarum, vel prælatorum earum, quod videtur esse contra regulam, id quod nostrum est, ff. de reg. iur. Imò, & contra præceptum diuinum, quod est in Decalogo,

logo. ſeptimum de non furando, vel non capiendo rem inuito Domino Exod. 20. relatum a glo. c. Quod in omnibus, 32. q. 7.

Quinto quod in §. Necnon, auocat & extinguit multas lites cum magno præiudicio eccleſiarum, & prælatorum earum, nō auditis, nec citatis eis, quod videtur eſſe contra, c. Nos in quēquam. 2. q. 1. & magis cōtra, c. 1. de cauſ. poſſ. & propr. & magis contra clem. Paſtoralis, §. notorium, & §. Cæterum, de re iud. quatenus probat non poſſe ab Imperatore tolli citationē, nec illa prius non facta ferri ſententiam.

Sexto quòd in §. Inſuper, videtur diſponere contraria, nempe quòd bona eccleſiaſtica deſinant eſſe eccleſiaſtica, & maneant eccleſiaſtica, quia diſponūt vt bona eccleſiaſtica facta laica gaudeant oībus priuilegiis, quibus gaudent eccleſiaſtica, quod videtur contra legem. Vbi repugnantia, ff. de regu. iur. & c. ſollicitudinem, de appella. Imò & contra leges ſecularium Principum, quibus non placet, vt bona profana laicorum gaudeant priuilegiis bonorum eccleſiaſticorū, arg c. Quoniā, 10. diſt. & c. quum ad verum, 96. diſt. & c. Nouit. de iudic.

Septimo quòd in §. Decernentes, decernit, vt bona eccleſiaſtica quorum cenſus,

vel pensio per hanc bullam redimētur, fiant allodialia penitus profana & laica, quod videtur esse contra, c. semel deo dicatum, non est ad vsus humanos vlterius trāsferēdum, de reg. iur. lib. 6. Cuius glo. per verbum humanos, intelligit laicos, siue profanos, & c. Comperimus, 4. q. 6. habet, quod deo consecratum est, non posse, ad vsus profanos applicari. Et Thom. secunda secundæ. q. 87. artic. 10. ad primum determinat rem cōsecratam, non posse fieri profanam, per c. vlt. Leuit. qua ratione in ead. q. 11. in corpore quæstionis determinat etiam rem inanimatam Deo consecratā, non posse per aliquem Prælatum Ecclesiæ fieri profanam, & per Prælatum, intelligit etiam Papam, quia per illam rationem affirmat Papam non posse dispensare super solemni voto continentiæ. Cum ergo omnia bona ecclesiastica, sint sacra, saltem quartæ speciei sacrorum, vt tradit idem Thom. receptus in d. 2. 2. q. 99. articu. 3. videntur non posse fieri omnino profana, etiā per Papam, siue Pontificem Maximum.

SVMMARIVM.

Intellectus. c. 2. de reb. eccl. non alien. nu. 1.
Papa non subest iuri humano. nu. eod.

Iure

ra inuocatiua, nu. 9.

Papa non potest consecrata benedictione constitutiua sacri profanare antequam desinant esse talia, num. 10.

Bona facta sacra sine benedictione vlla, vel solum cum inuocatiua tantum, possunt profanari, etiam ab inferiore Papa nu. 10

Bonorum sacratorum benedictione constitutiua sacri, partes, an, & per quem possint profanari. num. 11.

§. 17 IS tamen non obstantibus, iusta, & suspicienda videtur præfata bulla. Ad primum enim respondetur,
1 primo quod. c. secundum de reb. eccle. lib. 6. allegatum in eo non loquitur de omni alienatione, sed tantum de illa qua res ecclesiæ immobilis submittitur, siue subiicitur potestati laici sine translatione domini, aut possessionis de qua in præfata bulla nihil agitur. Secũdo quod in aliis alienationibus nõ semper requiritur speciale mandatum Papæ, vt Philip. Franc. recte ait in d. cap. 2. vbi supra. Et esto quod mandatum generale factum a potente alienare rem ecclesiæ non sufficeret vt alienatio virtute illius facta valeret, id tamen iure humano, & non naturali, neque diuino esset inductum, & propterea posset deroga-

derogari illi, etiam fine caufa, faltem quoad effectum vt valeret, per Papam, qui ei non fubeft. l. Princeps. ff. de legi. & ideo derogatum caute eft, in bulla quatenus habet, Illa bona cum acceffionibus præfpecificatis habere. &c. Adde quod neque hanc derogationem facit, fine caufa; facit enim quod de prudentia, & fidelitate Cõmiffariorũ multorum, eorũq; prudentiffimorũ, & iuftiffimorum confidit. Et quia tot bonorum fpecialia nomina & confinia, non poterant, faltem commode, & poffibilitate morali exprimi, eo præfertim, quod antequam accederent qui vellent redimere, non poterat fciri, quæ forent redimenda. Id autem dicitur fieri non poffe, quod commode fieri nequit c. faciet, 22. q. 2. & l. Nepos Proculo. ff. de verb. fign.

Ad fecundum eodem mõ rñdetur, nempe, quod folemnitas alienandi de qua in iuribus in argumento allegatis, eft iure humano inducta, cui etiam fine caufa poteft Papa derogare, faltem quo ad effectum vt valeat actus, per prædicta; quamuis id non faciat hæc bulla fine caufa: Eadem enim fere feruit huic derogationi, quam feruire diximus præcedenti.

Ad tertium refpondeo, concedendo quidem

2 idem, Papam non posse tollere pacta, & contractus, & obligationes ex eis natas sine iusta causa, vt probant allegata in eo, etiã de plenitudine potestatis, secundum Bald. in l. Princeps, ff. de leg. & alios quos refert, & sequitur Dec. in c. 1, de prob. sed posse cum iusta causa noua qualis in nostro proposito occurrebat secundum Bald. in l. fin. ff. de senat. & Imol. post Anto. \butr. in c. Cum M. de Constit. quos sequitur Fel. in c. 1. de pob. nu. 6. sicut & priuilegium remuneratorium datum subdito, vel etiã remuneratorium datum non subdito, nõ potest quidem reuocari iuste a principe sine causa, potest tamen cũ illa, vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in c. Nouit, de Iudic. quod satis expli cat Fel. ibi, a nu. 9.

Ad quartum respondeo quidem concedendo per hanc bullam indulgeri commissarijs in ea deputatis potestatem tollendi ius quæsitum, & dominium, & quasi dominiũ multorum bonorum, & multorum iurium sine consensu dominorum, & quod id iuste fieri non posset, sine iusta causa, negando ta-

3 men, quod cum causa id fieri nequeat, per l. Item si verberatum ff. de rei uend. & l. Lucius ff. de Euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in c. Quæ in ecclesiarnm, de consti.

de Constit. & in l.fin. C. si cōtra ius vel vtil. publ. negando item, quod illa in proposito non occurrat, quum non solum verum, sed etiam notorium sit toti Orbi Christiano id quod in ea narratur; nempe totam Ecclesiam Christianam præsertim Italam quæ pars eius adeo nobilis est, vt ipsius vicarium caput conseruet, esse constitutam in maximo periculo subuersionis, & captiuitatis, nisi victoriam nouam ter mirabilem, contra immanissimos Turcas proximis diebus cœlitus concessam prosequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum statum in quo non timeantur, redigamus, priusquam vires suas redintegrent, & in pristinum suum statum nobis oppidò formidandum sese restituant. Et quod ærarium publicum Sed. Apost. est maxime exhaustum, non quidem conuiuiis & alijs malis, aut vanis sumptibus, sed bellis piis aduersus infideles susceptis, & alijs operibus necessarijs, quibus eius benignitas, pietas, & religio resplendent. Quæ confirmantur
4 tur ex eo quod Papa plus iuris habet in clericos saltem quo ad bona ecclesiastica, quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor. in c. Ex multiplici, de Decimis, cōiter recept. vt post alios tradit Dec. in d. c. Quæ in ecclesiarum, nu. 26. cuius rei efficax ratio quæ nemine

nemine, quem viderim, redditur, est illa, quæ colligitur ex notab. 7. §. 3. supra eod. adiunctis quæ late probauimus in Apol. prædicta q. 1. mon. 24. videlicet, ꝙ omnia bona ecclesiastica sunt sacra, saltē 4. speciei, iuxta doctrinam Thom. in 2. 2. q. 99. art. 3. & ita nullius hominis, §. Nullius, §. sacræ, instit. de rer. diuis. sed solus CHRISTVS D. N. habet verum dominium omnium bonorum Ecclesiasticorū. Et quod solus Papa, tanquā summus eius Vicarius & procurator, habet potestatem administrandi ea, receptam immediate ab eo, & quod omnes alii Prælati, & beneficiarii accipiunt a Papa mediate, vel immediate potestatem administrandi aliqua ex eis. Bona vero profana laicorum, sunt eorumdem quo ad dominium, & Rex, vel Imperator secularis nō habet dominium in eis, licet habeat iurisdictionem & potestatē gubernandi sua Regna, & Imperia, vt habet glos. in l. Bene a Zenone, de quadr. præscript. verb. Principis, recepta cōiter ibi, & ab Archid. in c. Per principalem. 9. q. 3. & in c. Quāuis 23. q. 8. & a Bart. in prooem. ff. & vbique, & subditi laici, non recipiunt dominium suorum bonorum, neque administrationem eorum a Rege, vel Imperatore, sicut clerici a Papa recipiunt administrationem

nem bonorum ecclesiasticorum Imò ipsi Reges & Imperatores ab initio susceperunt iurisdictionem & potestatem gubernandi ab ipsis populis, & Regnis, l. prima ff. de Constit. Princip. §. sed & quod Principi, instit. de Iur. na. gent. & ciuil. vt tradidimus pridem latius in repet. c. Nouit, de Iud. not. 5. Et ita est clarum, lõge maius ius esse Papæ in clericos quo ad bona ecclesiastica, quam Imperatori, & Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione non assentimur Dec. qui contra communem conatur defendere, ubi supra esse ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quã Regibus in laicos, quo ad profana, quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominiũ sicut laici in suis, & non recipiunt dominium, nec administrationem a Papa, quæ est ratio vera c. Cum dilectus, de Iur. patr. & ibi Abb. 3. notab. & latius Fel. in d. c. Quæ in ecclesiarum, nu. 31. vbi hoc sentiunt plerique omnes, facit c. fixum, 12. q. 5. c. Quicunque, de testam. cum aliis citatis in eis.

Ex quo infero Papam qui clerico etiam terræ sibi in temporalibus subiectæ bona patrimonialia, sine culpa, & iusta causa tolleret, perinde teneri ad restitutionem, ac alium quemlibet Regem, & Monarcham idem

ma. quã post alios sequitur Fel.in d.c. Quæ in ecclesiarum, nu 66. in duobus locis & Dec.nu. 18. Pro ea est casus in c.Cum olim, de re iud. vbi etiam id adnotat Panor. & in casu bullæ interuenit iusta causa omittendi citationẽ: tum quia illa omitti potest, quoties constat, non esse absenti defensionem per text. quem adhoc putat esse sing. Card. ibi in d. c. Cum olim, de re iud. quem sequũtur ibidem Panor. Fel.& citati ab eis, & Dec. & citati ab eo in c. causam quæ, nu. 3. de rescript. quod probat posse pronũciari processum esse nullum, absente parte, quia non potest competere ei defensio, quam iudex non intelligat parte non vocata, & in casu prædictæ bullæ constat notorie Papæ, non posse beneficiarijs & ecclesijs eorum competere aduersus voluntatẽ eius in ea expressam defensionem aliquam quæ eis prodesset extante veritate causæ notoria qua nititur.

Ad sextum respondeo concedendo quidẽ, quod per prædictam bullam datur facultas efficiendi bona ecclesiastica profana cum priuilegio gaudendi bonorum ecclesiasticorum priuilegijs, negando uero id continere in se repugnantiam, licet peraccidens cõtradictionem Principum secularium in terris eis subiectis forte patietur. In terris autem subie-

ctis Papæ, quod ad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes seculares com pelli possent, facit, quòd qui potest tollere totũ, a fortiori pôt tollere partẽ tátũ eius rei quæ diuisibilis est. argu.l.Quæ de tota, ff.de rei vendi. & c. Pastoralis, §.Item si totum, ff.de off. deleg. & ita videtur posse Papã effi cere, quod bona quæ in totum sunt ecclesia stica maneát quo ad aliquid talia, & quo ad reliqua profana quũ per id nihil præiudicii noui fiat Principibus secularibus, a quib⁹ ante prædictam bullam erat omnino exempta.

7 Ad septimum respondeo, cócedendo pri mum oĩa bona ecclesiastica esse sacra, nõ so lũ ob authoritatẽ.Tho.in arg. citati, sed etiã ob c.Nulli, & cap. prædia, 12.q.2.& c.sunt qui opes, & c.sacrilegium, & c. quisquis, §. sacrilegium, sub eodem tito, 17. q.4. & alia multa in quibus appellat sacrilegus is qui ecclesiastica bona qualiacunque etiam prædia rustica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit sacrilegium. Secundo distinguendo vt distinximus in Apolog.prædicta.q.1.mon.24.& 25.inter sacra quæ bene dictione aliqua constitutiua sacri consecran tur, & inter sacra quæ sola donatione vel alia dispositione deputantur ad hominum, & rerum aliqua benedictione consecratorũ,

vel consecratarum sustentationem, & concedendo quòd priora videlicet bona consecrata benedictione aliqua constitutiua sacri nõ possunt penitus execrari durante eadem forma, & eodem esse artificiali antequam corrumpantur, conflentur, dissoluantur, vel aliàs perdant prædictum suum esse artificiale, de quibus intelligendum.c. cõperimus, 14.q.6. & dicta Thom.in argu. citata, quatenus significat, id non posse fieri etiam per Papam, negando autem, quòd posteriora videlicet quæ sine benedictione constitutiua sacri fiunt talia, non possint penitus execrari, etiam per Prælatos inferiores, vt quotidie
8 execrantur: immobilia quidẽ quoties iusta de causa, & cum solemnitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in summa, & in c.sine exceptiõe, 12.q.2.& in c.nulli, & per totum titulum, de reb.eccle.non alien. fructus vero eorum sine vlla solemnitate, iuxta c.vestra, de loca. & c.querelam, ne præl.vic.su. Hanc distinctionem significat glo.prædicta.c. semel, de reg.iur.libr.6. satis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confuse, ac varie loquuti sunt: vt pridem prælegendo, d.c.semel, adnotauimus, ob id enim Dy. quem sequuntur Perus.& Rauen.ibi signi-

ficauit

ficauit illi c. non esse locum in Papa, quum tamẽ per prædictam distinctionem sit locus etiam in eó quoad priora, & quoad posteriora sit locus etiam in alijs prælatis, ob id etiã cõiter intelliguntur eodẽ modo, c. ecclesiastiscis 12.q.2. & c.3. de rer. permu. & c. ligna, & c. vestimenta, de consec. dist. 1. & c. Quæ semel, 19.q.3. & c. comperimus, & c. Ad hæc, de relig. dom. quum tamen plurimum inter illa distet, nam alia illorum agunt tantũ de prioribus sacris, scilicet de sacratis benedictione constitutiua sacri. Alia vero de posterioribus, scilicet de sacris non benedictis, nec consecratis, sed ad sustentationem sacrorum deputatis sine vlla benedictione, vel solum inuocatiua, quæ appellauit Thom. vt prædictum est, quartæ speciei sacrorum, in 2, 2. q. 99. art. 3. Ob id etiam glo. in c. altare. 1. q. 3. putata singularis a Ludo. Rom. in singu. 664. fructus, citato a multis, & in iis a Dec. c. 2. nu. 14. de lud. & in cõsi. 148. nu. 3. & a Troil. col. penul. tract. de oblat. quatenus sensit oblata in altari, nõ posse vendi, eo qđ visum fuerit illis altare, & oblationes ad illud factas, esse eiusdem speciei sacrorum, quum sint longe diuersæ, nam altare est de numero sacrorum consecratorũ benedictione constitutiua sacri, oblationes autem de

numero ſacrorum abſque tali benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtentationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquæ dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immeritò papa & alii prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid. in c. ſanctorum. 10.q.1.non demirans hoc ut Ludoui.imponit ei, nec dubitans de valore talis conſuetudinis, ut alii dicunt, & meritò, quoniam aliud eſt ius accipiẽdi oblationes ad altare factas, quod tanquã ſpirituale vendi non poteſt. c.quã pio 1.q.2.& aliud oblationes ipſæ temporales, quæ locari, & vendi non poſſunt d.c. quã pio, ipſæ tamen decimæ, ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per d.c.veſtra, & in hoc ſenſu prædictum c. altare, exæquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt, quo ad oblationes iam factas, & ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt, quoad faciendas autem, & ſuſcipiendas, habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionẽ qua diminui poſſet offerentium deuotio, eo quod videãt eas laicis & profanis eſſe locatas, nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quod plus,
vel

vel minus offerant. Quare cauendum esse censuit Archi. in d. c. altare, ne cōductor, seu arrendator oblationum laicus capiat eas per se in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationem sine aliqua grandi causa non essent locandæ seu arrendandæ oblationes, quæ a fidelibus mittūtur in corbonas, quas clem. exiui de verb. signi. soccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio missæ fieri solent. Imò, neque illæ quæ ostiatim, & compitatim, vel in ecclesiis & valuis earū fiunt, pro ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & aliis piis locis. Quod ipsum potuit esse vna de rationibus dubitādi, an decimæ nōdum perceptæ possent locari, & vendi, qua nō obstante, definitum fuit in prædictis cap. vestra, & querelam, posse illas vendi, quanquā in illis non videtur esse tanta occasio diminuendi deuotionē soluendi decimas, quanta in proposito est diminuendi deuotionem offerendi. Quare resoluendum est posse quidem illas stricto iure vendi & locari, etiam antequam fiant, & suscipiantur, fieri tamen id debere secreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio saltem sine aliqua causa quæ id iustificet.
9 Ex quibus infertur primo, quod alia est benedictio constitutiua sacri, idest, qua res fit

ſacra, qualis eſt benedictio calicis, corporalis, Eccleſiæ, & altaris. Alia benedictio inuocatiua, qua res non fit ſacra, qualis eſt benedictio mēſæ, nauis, ignis, domus, & ſimilium, quæ non benedicuntur vt ſint ſacra, ac proinde nullius, ſed vt per inuocationem Dei, obtineatur aliqua aſſiſtentia eius ſpecialis, ut pulchre declarat Caiet. in 2. 2. q. 88. artic. 11.

10 Secundo infertur, nullum prælatum etiā Papam poſſe calicem, altare, uel eccleſiā, vel aliam rem benedictione cōſtitutiua ſacri dicatam, ſiue ſacratam, in ſua forma, & eſſe artificiali permanentia profanare, ſiue vſibus profanis applicare, vt habet regula prædicta ſemel, & prædictum. c. comperimus, Tum quia id videtur eſſe iure diuino, uel naturali prohibitum, vt ſenſit Thom. in 2. 2. q. 88. artic. 10. ad primum per c. fin. Leuit. Tum quia id clare ubi ſupra affirmat Caiet. & ſatis, licet non ita aperte, Thom. ibidem, & in d. artic. 10. ad primum.

Tertio quod non ſolum per Papam, ſed etiam per alios prælatos inferiores poſſunt profanari illa quæ ſunt ſacra alia rōne, quàm benedictione conſtitutiua ſacri, quod, ut ſupra dictum eſt, paſſim fit de bonis eccleſiarum mobilibus, & frequētiſſime de immobilibus

bilibus per iura prædicta quum tamen omnia illa sint sacra, ut supradictum, & probatum est.

11 Quarto quòd magna est quæstio, quam non video per aliquem digne tractatam. An partes rei sacratæ per benedictionem constitutiuam sacri, quales sunt lapides altaris, & Ecclesiæ destructæ, vel collapsæ, possint applicari vsibus profanis? quod enim nõ possint, videtur casus in c. ligna, de consecr. distin. 1. quatenus habet, ligna Ecclesiæ destructæ non posse applicari vsibus profanis. Quod autem possint, facit primo, quòd vasa sacra conflata, vendi possunt, c. aurum 12. q. 2. cum glo. recepta. Et constat argentum calicis iam conflati, fuisse partem eiusdem, antequam conflaretur, & execraretur.

Deinde, ꝙ ecclesia pro maiore parte exusta, vel destructa, desinit esse consecrata, c. ecclesiis, & c. de fabrica, de consecra. distin. 1. & altare enormiter deformatum, desinit esse consecratum. c. 1. & c. quod in dubiis, de consecr. eccl. vel altar. & consequenter, imò a fortiori videntur lapides & ligna Ecclesiæ dirutæ, vel collapsæ desinere esse sacra. Et expresse ait Archid. ligna Ecclesiæ non esse sacra, in d. c. ligna. Tum quia licet Ecclesia sit consecrata benedictione constitutiua sa-

idem, Papam non posse tollere pacta, & contractus, & obligationes ex eis natas sine iusta causa, vt probant allegata in eo, etiá de plenitudine potestatis, secúndum Bald. in l. Princeps, ff. de leg. & alios quos refert, & sequitur Dec. in c. 1, de prob. sed posse cum iusta causa noua qualis in nostro proposito occurrebat secundum Bald. in l. fin. ff. de se nat. & Imol. post Anto. butr. in c. Cum M. de Constit. quos sequitur Fel. in c. 1. de pob. nu. 6. sicut & priuilegium remuneratorium datum subdito, vel etiá remuneratorium datum non subdito, nó potest quidem reuocari iuste a principe sine causa, potest tamen cũ illa, vt colligitur ex Innoc. Panor. & communi in c. Nouit, de Iudic. quod satis explicat Fel. ibi, a nu. 9.

Ad quartum respondeo quidem concedendo per hanc bullam indulgeri commissarijs in ea deputatis potestatem tollendi ius quæsitum, & dominium, & quasi dominiũ multorum bonorum, & multorum iurium sine consensu dominorum, & quod id iuste fieri non posset, sine iusta causa, negando tamen, quod cum causa id fieri nequeat, per l.
9 Item si verberatum ff. de rei uend. & l. Lucius ff. de Euiction. & per dicta Innoc. & omnium aliorum in c. Quæ in ecclesiarnm,

mmb de consti.

de Constit. & in l.fin. C. si cōtra ius vel vtil. publ. negando item, quod illa in proposito non occurrat, quum non solum verum, sed etiam notorium sit toti Orbi Christiano id quod in ea narratur; nempe totam Ecclesiam Christianam præsertim Italam quæ pars eius adeo nobilis est, vt ipsius vicarium caput conseruet, esse constitutam in maximo periculo subuersionis, & captiuitatis, nisi victoriam nouam ter mirabilem, contra immanissimos Turcas proximis diebus cœlitus concessam prosequentes, eos penitus deleamus, aut certe in eum statum in quo non timeantur, redigamus, priusquam vires suas redintegrent, & in pristinum suum statum nobis oppidò formidandum sese restituant. Et quod ærarium publicum Sed. Apost. est maxime exhaustum, non quidem conuiuiis & alijs malis, aut vanis sumptibus, sed bellis piis aduersus infideles susceptis, & alijs operibus necessarijs, quibus eius benignitas, pietas, & religio resplendent. Quæ confirmantur

4 tur ex eo quod Papa plus iuris habet in clericos saltem quo ad bona ecclesiastica, quam Imperator & Reges in laicos, iuxta Panor. in c. Ex multiplici, de Decimis, cōiter recept. vt post alios tradit Dec. in d. c. Quæ in ecclesiarum, nu. 26. cuius rei efficax ratio quæ a

nemine

nemine, quem viderim, redditur, est illa, quæ colligitur ex notab. 7. §. 3. supra eod. adiunctis quæ late probauimus in Apol. præ dicta q. 1. mon. 24. videlicet, quod omnia bona ecclesiastica sunt sacra, saltē 4. speciei, iuxta doctrinam Thom. in 2. 2. q. 99. art. 3. & ita nullius hominis, §. Nullius, §. sacræ, instit. de rer. diuis. sed solus CHRISTVS D. N. habet verum dominium omnium bonorum Ecclesiasticorū. Et quod solus Papa, tanquā summus eius Vicarius & procurator, habet potestatem administrandi ea, receptam immediate ab eo, & quod omnes alii Prælati, & beneficiarii accipiunt a Papa mediate, vel immediate potestatem administrandi aliqua ex eis. Bona vero profana laicorum, sunt eorumdem quo ad dominium, & Rex, vel Imperator secularis nō habet dominium in eis, licet habeat iurisdictionem & potestatē gubernandi sua Regna, & Imperia, vt habet glos. in l. Bene a Zenone, de quadr. præscript. verb. Principis, recepta cōiter ibi, & ab Archid. in c. Per principalem. 9. q. 3. & in c. Quauis 23. q. 8. & a Bart. in prooem. ff. & vbique, & subditi laici, non recipiunt dominium suorum bonorum, neque administrationem eorum a Rege, vel Imperatore, sicut clerici a Papa recipiunt administrationem

nem bonorum ecclesiasticorum Imò ipsi Reges & Imperatores ab initio susceperunt iurisdictionem & potestatem gubernandi ab ipsis populis, & Regnis, l. prima ff. de Constit. Princip. §. sed & quod Principi, instit. de Iur. na. gent. & ciuil. vt tradidimus pridem latius in repet. c. Nouit, de Iud. not. 3. Et ita est clarum, lõge maius ius esse Papæ in clericos quo ad bona ecclesiastica, quam Imperatori, & Regi in laicos quo ad bona profana. Qua ratione non assentimur Dec. qui contra communem conatur defendere, ubi supra esse ius maius Papæ in clericos quo ad bona patrimonialia, quã Regibus in laicos quo ad profana, quia in patrimonialibus bonis clerici habent dominiũ sicut laici in suis, & non recipiunt dominium, nec administrationem a Papa. quæ est ratio vera c. Cum dilectus, de Iur. patr. & ibi Abb. 3. notab. & latius Fel. in d. c. Quæ in ecclesiarum, nu. 31. vbi hoc sentiunt plerique omnes, facit c. fixum, 12. q. 5. c. Quicunque, de testam. cum aliis citatis in eis.

Ex quo infero Papam qui clerico etiam terræ sibi in temporalibus subiectæ bona patrimonialia, sine culpa, & iusta causa tolleret, perinde teneri ad restitutionem, ac alium quemlibet Regem, & Monarcham

idem

idem facientem laico sibi subiecto, ex quo subinfertur, Papam patrimonium clerico iuste auferentem ad integriorem restitutionem teneri, quàm si iniuste tolleret beneficium ecclesiasticum, quoniam per adducta, supra, §. 3. num. 9. (vbi huc quoad aliqua lectorem remisimus) Papa non tenetur omnino de rigore iustitiæ veræ & specialis ad restituendum beneficium iniuste ablatũ, q̃uis ex bono, & æquo teneatur ad faciendam ei iustã compensationem. Et siquis roget quoad quid tenebitur magis restituere, ob iniustam ablationem patrimonii, quàm ob ablationem iniustam beneficii? Respondeo, ꝙ ablatio iniusta patrimonii, obligat ad restituendum id ipsum quod ablatum est, l. cũ a quo, authen. Hoc nisi, & l. Manifesti iuris. C. de solut. et tradimus in manuali, cap. 17. nũ. 24. Ablatio vero beneficii, solũ obligat ad compensationem restituendi idem, vel simile. Ratio diuersitatis potest esse, qđ auferendo iniuste patrimoniũ ab inuito nõ aufertur dominium competens ei iure naturali, nec trãsfertur in eum cui datum fuerit iuxta. l. id quod nostrum, ff. de reg. iur. et ita idipsum restitui potest, sine alterius iniuria. Auferendo autem beneficium, aufertur uere, licet iniuste ius quod in eo habet

is cui

is cui aufertur, et collatum alteri, uere fit eius quoad administrationem, per adducta in d.nu 9. et ita non potest restitui sine iniuria alterius. Quae omnia, fundantur iuribus, et rationibus supra proxime, et in d. §. 5. citatis. Credo autem, quod Rex, vel alius Princeps, aut dominus, qui aliquod officium vendibile, venditum, aut datum alicui, iniuste auferret, perinde teneretur restituere illi ac si aliquam rem vendibilem quaesitam ei per venditionem, vel donationem, vel aliàs, auferret: et quod vbi supra dixi, nõ teneri Regem, ad integram restitutionem ob ablationem officii à se dati, procedat in eo quod gratis dat, vsque ad suum beneplacitum, iuxta textũ. Si sedes. Apostolica, et ei notata, de rescrip. lib. 6. qualiter ut plurimum, conferuntur in Hispania omnia officia Praetoriorum Regiorum. Quàmuis aliquo respectu etiã tunc dicantur perpetua, iuxta. l. iurisperitos. ff. de excus. tut.

5 Ad quintum respõdeo, concedendo quidem non posse procedere aliquem Iudicem, etiam Principem contra aliquem etiam subditum, inauditum; & non citatum sine iusta causa, quod probant iura in eo allegata, sed negando quod non possit existente illa iuxta glos. not. l. antepen. ff. ex quib. cau. ma.

ctis Papæ, quod ad temporalia obtinebit. Quod autem etiam Principes seculares com pelli possent, facit, quòd qui potest tollere totū, a fortiori pōt tollere partē tātū eius rei quæ diuisibilis est. argu. l. Quæ de tota, ff. de rei vendi. & c. Pastoralis, §. Item si totum, ff. de off. deleg. & ita videtur posse Papā efficere, quod bona quæ in totum sunt ecclesiastica maneāt quo ad aliquid talia, & quo ad reliqua profana quū per id nihil præiudicii noui fiat Principibus secularibus, a quib' ante prædictam bullam erat omnino exempta.

7 Ad septimum respondeo, cōcedendo pri mum oīa bona ecclesiastica esse sacra, nō so lū ob authoritatē. Tho. iñ arg. citati, sed etiā ob c. Nulli, & cap. prædia, 12. q. 2. & c. sunt qui opes, & c. sacrilegium, & c. quisquis, §. sacrilegium, sub eodem sito, 17. q. 4. & alia multa in quibus appellat' sacrilegus is qui ecclesiastica bona qualiacunque etiam prædia rustica, vel vrbana lædit, vel damnificat, & actus quo id fit sacrilegium. Secundo distinguendo vt distinximus in Apolog. prædicta. q. 1. mon. 24. & 25. inter sacra quæ bene dictione aliqua constitutiua sacri consecran tur, & inter sacra quæ sola donatione vel alia dispositione deputantur ad hominum, & rerum aliqua benedictione consecratorū,

vel consecratarum sustentationem, & conce dendo quòd priora videlicet bona consecrata benedictione aliqua constitutiua sacri nõ possunt penitus execrati durante eadem forma, & eodem esse artificiali antequam corrumpantur, conflentur, dissoluantur, vel aliàs perdant prædictum suum esse artificiale, de quibus intelligendum.c. cõperimus, 14.q.6. & dicta Thom.in argu. citata, quatenus significat, id non posse fieri etiam per Papam, negando autem, quòd posteriora videlicet quæ sine benedictione constitutiua sacri fiunt talia, non possint penitus execrari, etiam per Prælatos inferiores, vt quotidie
8 execrantur: immobilia quidẽ quoties iusta de causa, & cum solemnitate debita venduntur laicis, vel alias commutantur cum eis, per notata in summa, & in c.fine exceptiõe, 12.q.2.& in c.nulli, & per totum titulum, de reb.eccle.non alien. fructus vero eorum sine vlla solemnitate, iuxta c.vestra, de loca. & c.querelam, ne præl.vic.su. Hanc distinctionem significat glo.prædicta.c. semel, de reg.iur.libr.6. satis eam ponderanti; quam quia multi non animaduerterunt, confuse, ac varie loquuti sunt: vt pridem prælegendo, d.c.semel, adnotauimus, ob id enim Dy. quem sequuntur Perus.& Rauen.ibi significauit

ficauit illi c. non esse locum in Papa, quum tamē per prædictam distinctionem sit locus etiam in eo quoad priora, & quoad posteriora sit locus etiam in aliis prælatis, ob id etiā cōiter intelliguntur eodē modo, c. ecclesiastici 12.q.2. & c.3. de rer. permu. & c. ligna, & c. vestimenta, de consec. dist. 1. & c. Quæ semel, 19.q.3. & c. comperimus, & c. Ad hæc, de relig. dom. quum tamen plurimum inter illa distet, nam alia illorum agunt tantū de prioribus sacris, scilicet de sacratis benedictione constitutiua sacri. Alia vero de posterioribus, scilicet de sacris non benedictis, nec consecratis, sed ad sustentationem sacrorum deputatis sine ulla benedictione, vel solum inuocatiua, quæ appellauit Thom. vt prædictum est, quartæ speciei sacrorum, in 2,2.q.99.art.3. Ob id etiam glo. in c. altare. 1.q.3. putata singularis a Ludo. Rom. in singu. 664. fructus, citato a multis, & in iis a Dec. c. 2. nu. 14. de iud. & in cōsi. 148. nu. 3. & a Troil. col. penul. tract. de oblat. quatenus sensit oblata in altari, nō posse vendi, eo qđ visum fuerit illis altare, & oblationes ad illud factas, esse eiusdem speciei sacrorum, quum sint longe diuersæ, nam altare est de numero sacrorum consecratorū benedictione constitutiua sacri, oblationes autem de

numero ſacrorum abſque tali benedictione dicatorum, & ſolum deputatorum ad ſuſtentationem ſacrorum abſque eiuſmodi benedictione, licet aliquæ dedicentur benedictione tantum inuocatiua. Quare non immeritò papa & alii prælati omnes contra dictum Ludouici faciunt, vt ait Archid. in c. ſanctorum. 10. q. 1. non demirans hoc ut Ludoui. imponit ei, nec dubitans de valore talis conſuetudinis, ut alii dicunt, & meritò, quoniam aliud eſt ius accipiēdi oblationes ad altare factas, quod tanquā ſpirituale vendi non poteſt. c. quā pio 1. q. 2. & aliud oblationes ipſæ temporales, quæ locari, & vendi non poſſunt d. c. quā pio, ipſæ tamen decimæ, ſiue fructus, vendi & locari poſſunt, per d. c. veſtra, & in hoc ſenſu prædictum c. altare, exæquat altare & decimas, nihil exprimens de oblationibus, neque de fructibus decimarum. Et hæc concluſio certiſſima eſt, quo ad oblationes iam factas, & ſuſceptas ab eo cui ius eas capiendi eſt, quoad faciendas autem, & ſuſcipiendas, habet aliquid dubij propter ſcandalum, & occaſionē qua diminui poſſet offerentium deuotio, eò quod videāt eas laicis & profanis eſſe locatas, nec plus aut minus, eccleſiam vel eccleſiaſticos de illis habituros eo quod plus,

vel

vel minus offerant. Quare cauendum esse censuit Archi. in d. c. altare, ne cōductor, seu arrendator oblationum laicus capiat eas per se in altari, vel de illo. Propter quam eandem rationem sine aliqua grandi causa non essent locandæ seu arrendandæ oblationes, quæ a fidelibus mittūtur in corbonas, quas clem. exiui de verb. signi. soccos vocat, nec aliæ oblationes quæ in medio missæ fieri solent. Imò, neque illæ quæ ostiatim, & compitatim, vel in ecclesiis & valuis earū fiunt, pro ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & aliis piis locis. Quod ipsum potuit esse vna de rationibus dubitādi, an decimæ nōdum perceptæ possent locari, & vendi, qua nō obstante, definitum fuit in prædictis cap. vestra, & querelam, posse illas vendi, quanquā in illis non videtur esse tanta occasio diminuendi deuotionē soluendi decimas, quanta in proposito est diminuendi deuotionem offerendi. Quare resoluendum est posse quidem illas stricto iure vendi & locari, etiam antequam fiant, & suscipiantur, fieri tamen id debere secreto, aut tali modo quo non fiat notabilis deuotionis offerendi diminutio saltem sine aliqua causa quæ id iustificet.

9 Ex quibus infertur primo, quod alia est benedictio constitutiua sacri, idest, qua res fit

sacra, qualis est benedictio calicis, corporalis, Ecclesiæ, & altaris. Alia benedictio inuocatiua, qua res non fit sacra, qualis est benedictio mēsæ, nauis, ignis, domus, & similium, quæ non benedicuntur vt sint sacra, ac proinde nullius, sed vt per inuocationem Dei, obtineatur aliqua assistentia eius specialis, ut pulchre declarat Caiet. in 2.2.q.88. artic. 11.

10 Secundo infertur, nullum prælatum etiā Papam posse calicem, altare, uel ecclesiā, vel aliam rem benedictione cōstitutiua sacri dicatam, siue sacratam, in sua forma, & esse artificiali permanentia profanare, siue vsibus profanis applicare, vt habet regula prædicta semel, & prædictum, c. comperimus, Tum quia id videtur esse iure diuino, uel naturali prohibitum, vt sensit Thom. in 2.2.q.88. artic. 10. ad primum per c. fin. Leuit. Tum quia id clare ubi supra affirmat Caiet. & satis, licet non ita aperte, Thom. ibidem, & in d. artic. 10. ad primum.

Tertio quod non solum per Papam, sed etiam per alios prælatos inferiores possunt profanari illa quæ sunt sacra alia rōne, quàm benedictione constitutiua sacri, quod, ut supra dictum est, passim fit de bonis ecclesiarum mobilibus, & frequētissime de immobilibus

bilibus per iura prædicta quum tamen omnia illa sint sacra, ut supradictum, & probatum est.

11 Quarto quòd magna est quæstio, quam non video per aliquem digne tractatam. An partes rei sacratæ per benedictionem constitutiuam sacri, quales sunt lapides altaris, & Ecclesiæ destructæ, vel collapsæ, possint applicari vsibus profanis? quod enim nõ possint, videtur casus in c. ligna, de consecr. distin. 1. quatenus habet, ligna Ecclesiæ destructæ non posse applicari vsibus profanis. Quod autem possint, facit primo, quòd vasa sacra conflata, vendi possunt, c. aurum 12. q. 2. cum glo. recepta. Et constat argentum calicis iam conflati, fuisse partem eiusdem, antequam conflaretur, & execraretur.

Deinde, ꝙ ecclesia pro maiore parte exusta, vel destructa, desinit esse consecrata, c. ecclesiis, & c. de fabrica, de consecra. distin. 1. & altare enormiter deformatum, desinit esse consecratum. c. 1. & c. quod in dubiis, de consecr. eccl. vel altar. & consequenter, imò a fortiori videntur lapides & ligna Ecclesiæ dirutæ, vel collapsæ desinere esse sacra. Et expresse ait Archid. ligna Ecclesiæ non esse sacra, in d. c. ligna. Tum quia licet Ecclesia sit consecrata benedictione constitutiua sa-

cri, non tamen lapides eius, quia aliud est ecclesia, & aliud partes ex quibus illa constat, l. eum qui, ff de vsuca. & l. qui vniuersas, ff de acq. pos. Equidem in hac quotidiana quæstione, arbitror primò, iuste posse Papam cōcedere facultatem faciendi domum laicam ex area, & lapidibus Ecclesiæ destructæ, vel collapsæ. Tum quia Dyn. quem ibi omnes alii sequuntur, in d. c. semel, ait, cap. illud non habere locum in summo Pontifice, cuius dictum licet non sit verum quoad ea quæ sunt dicata benedictione constitutiua sacri vt prius diximus, tamen in his lapidibus qui nō sunt benedicti tali benedictione, habebit locum, per l. cōtinuus, §. pen. & ibi not. per omnes, ff. de verb. oblig. quod tamen aliquis intelligeret, quādo lapides eiusmodi nō essent tales qui in ædificio domus profanę positi, gignerent scandalum actiuū, iis qui cognoscerent eos fuisse partes Ecclesiæ sacræ: nam cum tali scandalo nil dispòni posse uidetur, cap. nihil cum scandalo, de præscrip. & c. 2. de no. oper. nunt. quàmuis responderi posset, per facultatem, & licentiam a Papa concessam, & publicatam effici, ne tale scandalum sit actiuum: sicut & cessat in matrimonio contracto cum cognatis intra quartum gradū cum eius dispensatione

tione, quod videtur verius, quia prohibitio hæc qua prohibetur, ne res quæ fuit pars rei sacræ profano vsui applicetur, videtur iuris humani tantum, supra quod est Papa, c. proposuit, de concess. præb.

Secundo eiusmodi facultatem non potest concedere ordinarius, per c. ligna, & c. vestimenta. de consecra. dist. 1. non quidem quia sunt sacra, aut sancta, sanctitate benedictionis constitutiuæ sacri, sed ob reuerentiã Ecclesiæ cui seruierunt, vt ait Archid. ibi, cum nullo iure videatur concessa ei super hoc dispensandi facultas, quàmuis uiderim in Hispania ligna ecclesiæ veteris dirutæ, quæ no nouæ ampliori construendæ inepta erant, vendi plus offerẽti etiam volenti ex eis domum profanã facere, vel reficere sine licentia etiã ordinarii, quod forte dissimulari posset, in lignis non pictis, neque vllo signo insignitis, quò posita in structura domus profanæ, noscerentur fuisse Ecclesiæ, ac proinde scandalizarent.

Quinto infertur, S. D. N. iuste nuper annuisse cuidam Anglo vt vteretur quadam ampla domo constructa ex lapidibus cuiusdam monasterii a Lutheranis destructi, donec Abbas Catholicus ei sufficeretur, vt supra meminimus.

Vltimo

Vltimò infertur, iustè potuisse S. D. N. per prædictam bullam facere facultatem prædictis Cōmissarijs profanādi bona Ecclesiastica in eā contenta, eo quod licet sint sacra quartæ speciei sacrorum, non tamen sunt sacrata benedictione aliqua constitutiua sacri, imò nec partes rerum tali benedictione sacratarum, & consequenter solutam esse septimā difficultatem, aduersus prædictam bullam propositam. Per cuius solutionem & aliarū sex contra eam propositarum, clarè apparet, ipsam a nemine posse iniustitiæ redargui, sed potius magnoperè commendandam esse, tanquam quæ sit e Repub. Christ. in magnam gloriam CHRISTI, qui nos omnes seruet, beetque æternum.

SVMMARIVM.

Bulla Pij. V. reuocatoria facultatum ad disponendum in illegitimos factarum, nu. 1.
Filios Ecclesiasticorum occasionem esse damnorum Ecclesiasticornm nu. 2.
Filios habens an possit in Episcopum eligi. nu. 2.
Filijs illegitimis relinquendi facultas cur scandalosa. nu. 3.
Exempla prælatorum mala, scandalosa, nu. 3.

Ecclesia-

Ecclesiasticos teneri ad dandum superflua pauperibus. nu. 4.

Filios in illegitimos disponendi omnis facultas de quibuscumque bonis sublata vna cum facultate succedēdi ab intestato habētibus illos, nu. 4.

Statutum habilitans spurios ad successionem an valeat, nu. 5.

Facultates concedendi facultates disponendi in illegitimos, sublatæ; nu 6.

Beneficium vtrumque incompatibile perdit, qui vtrumque retinere contendit. nu. 7.

Feudum, & Emphyteusim perdendi nouus modus. nu. 8.

Filijs spurijs non est adempta facultas succedendi a iure cōmuni concessa per hanc Extrauā. Pii Quinti. nu. 9.

Filios, & filias clericorum, iuste posse ab eis, etiam hodie, ali & dotari, nu. 10.

Lex humana non pōtest tollere diuinam vel naturalem, nu. 10.

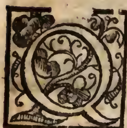
Dos succedit loco alimentorum. nu. 11.

Filium habentem vnde se alat, non tenetur pater alere, nec è contrario, nu. 12.

18. VONIAM supra §. 6. promisimus nos huic Commentatio bullam S. D. N. Pii V. reuocatoriam facultatum testandi & disponendi de rebus ecclesia-

ecclesiasticis, ac etiam de bonis feudalibus emphyteuticis ĩ illegitimos de verbo ad ver bum cum nonnullis adnotationibus inserturos, ideo tenorem illius nunc subijciemus, & illi adnotationes promissas obiter adiungemus. Sic itaque habet.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

1

VÆ ordini ecclesiastico noxia esse, & scandalum obijcere perhibentur, necesse est è medio submouere, Quod nos pro nostri muneris officio, inter alia incommoda quæ in oculos nostros incurrunt, de Christi peculio, ne ab indignis, & reiectis ignominiose consumatur, neue illorum causa ecclesiis & pauperibus præripiatur, curam præcipuam habere volentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine, reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, donationes, siue inter viuos, siue

causa

causa mortis, legata, & quascunque alias dispositiones, de Dominiis, Terris, Castris, Domibus, & quibuslibet aliis bonis & rebus immobilibus, mobilibus, & se mouentibus, necnon pecunijs, iuribus, & actionibus, ex beneficijs, fructibus, pensionibus, & alijs rebus ecclesiasticis quibuscũque, confectis, acquisitis, & aliàs quomodocunque prouenientibus, necnon de peculio, & alijs etiam sola industria, labore, muneribus, aut quocunque alio modo partis, cuiuscunque qualitatis, quantitatis, speciei, naturæ, & valoris existentibus, in quoscũque illegitimos siue suos, siue extraneos, etiam legitimatos, eosdemque ex toto vel in parte hæredes instituendi, & substituendi, seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant, cæterasque huiusmodi facultates, & permissiones, ac etiam habilitationes, & capacitates succedẽdi in bonis, & rebus feudalib', & emphyteuticis, ab Ecclesijs, Monasterijs, & pijs locis profectis, quibuscunq; personis, & secularibus, & quorũcunque ordinũ, necnon militiarum, & hospitalium, regularibus, ac Romanæ Curiæ officialibus, & alijs curialibus, curiamque ipsam sequentibus, & etiam Vrbis Romæ ciuibus, ac palatia, ædes, cẽsus, aliaque, bona, in ea eiusque districtu habentibus,

bus, nostris quoque; & aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, ecclesiarum prælatis, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & alijs cuiuscunque dignitatis, ordinis, & conditionis existentibus, illorumque, & alijs ecclesijs, capitulis, conuentibus, ordinibus, militijs, hospitalibus, collegijs, officijs, & locis, ac prædictæ Vrbi, alijsque ciuitatibus, prouincijs, & dominijs, eorumque dominis, populis, ciuibus, & incolis, tam per fœl. rec. Sixtum iiij. Innocentiū viij. Alexandrū vj. Iulium ij. Leonē x. Clementem vij. Paulum iij. Iuliū iij. Paulū iiij. Pium iiii. & qui ante illos fuerunt alios quoscunque Romanos Pontifices, ac nos, & sedem apostolicam, eiusque legatos, etiā de latere, nuntios, notarios, comites, collegia, officia, & loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, initi & stipulati contractus seu quasi, & alias sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis restitutiuis, præseruatiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatoriis, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnō irritantibus, & alijs decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine; ac prædictorum Cardinalium consilio, & ma-

tura

tura deliberatione, in Cõsistorio habita, nec non consideratione, intuitu, contemplatione, vel distantia Imperatoris, Regum, & aliorum Principum etiam ob remunerationem laborum & obsequiorum nobis, & dictæ Sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem iurium cessorum, vel ablatorum, nauatæ militiæ contra hæreticos, & infideles, seu pro prædictæ Vrbis ornatu, & frequentatione, ac quibuscumque aliis vsibus, ac etiã necessariis, & piis causis concessa, & multiplicatis vicibus confirmata, innouata, extensa: & moderata, & quãto cunque tempore pacifice obseruata, quo ad eam partem quæ illegitimos prædictos tangit duntaxat, etiam si illa contineant, quod omnes curiales curiam sequentes, & alij siue ecclesiastici, etiam Cardinales, siue mundani, qui palatia, domos, & prædia vrbana, vel rustica ædificauerint, aut census, aliaue bona acquisiuerint, aut aliàs acquisita habuerint in dicta Vrbe, & circum eam, ad milliaria decem, ex bonis seu fructibus ecclesiasticis, hi tales de illis, necnon iuribus & iuiurisdictionibus omnibus in fauorem illegitimorum, ac quomodolibet inhabilium, & incapacium siue inter viuos, siue causa mortis disponere, eosque hæredes, & suc-

cesso

cessores vniuersales,vel particulares instituere, & substituere, & si intestati decesserint, ipsi illegitimi, & incapaces, in illis succedere possint,quodque per quascunque reuocationes,derogationes, aut alias contrarias dispositiones, illis quorum interest praeiudicari nequeat, & si vllo vnquam tempore praeiudicatum, aut derogatum quoquomodo apparuerit, ius quaesitum ablatum, & literae reuocationum, & derogationũ huiusmodi, iuris quaesiti ablatiuae censeantur. Sicque per quoscunque iudices iudicari debeat, & etiã difiniri: Ac pariter tollimus, & abrogamus omnes, & quascunque facultates similia cõcedendi, Legatis, Nuntiis, Notariis, Comitibus, Collegiis, Officiis, & aliis supradictis quorum omnium tenores, ac si ad verbum insererẽtur, habemus praesentibus pro expressis. Ita vt priuilegiorum, dispensationum,facultatum, habilitationum, capacitatum, indultorum, & aliorum supradictorum sic reuocatorum, aut etiam literarum legitimationis praetextu, nullus omnino de huiusmodi bonis rebus, pecuniis, iuribus, iurisdictionibus, & actionibus, in commodum, & fauorem illegitimorum vtriusuis sexus,siue eorum filiorum,siue consanguineorum, affiniumue, siue extraneorũ, etiam

in ſtatu ſæculari procreatorum, ac legitima
ti quacunque auctoritate donatorum, & ad
huiuſmodi res, & bona, eiuſque ſucceſſio-
nem, teſtato, vel inteſtato idoneorum & ca
pacium effectorum, ſiue teſtamento, ſiue do
natione, ſiue legato, ſiue eleemoſyna, ſiue
alio quocunque titulo, & pio opere (exce-
ptis in communi, ac omni fraude, conuen-
tione, ſeu compoſitione ceſſante, hoſpitali-
bus expoſitorum, & orphanorum) diſpo-
nere, nec illegitimi ipſi in eis ab inteſtato ſi
ue protinus, ſiue per interpoſitas perſonas;
ac quomodocũque ſuccedere, aut illa alias
ad eos, etiam per quemcunque circuitum
multiplicatarum in alios capaces ſucceſſio-
num, vllo tempore deuenire poſſint. Ad-
hæc nulla eſſe, & pro infectis haberi volu-
mus omnia & quæcunque facta hucuſque
teſtamenta, legata, donationes, & alia diſpo-
ſita huiuſmodi, quæ viuentibus adhuc te-
ſtatoribus, aut alias, locum non habuerunt,
ac pariter ab inteſtato ſucceſſiones, non ta-
men litigioſas quæ plenarium non ſunt effe
ctum ſortitæ. De hinc vero diſtrictius pro-
hibemus, ne talia ſiue in prædictos illegiti-
mos, vtriuslibet ſexus, ſiue in illorum con
iuges, ſiue ipſorum parentes, filios, deſcen
dentes, aſcendentes vel alios cognatos, ſiue

viuentibus, siue defunctis ipsis illegitimis, etiam paupertatis, dotis, aut alterius cuiuscũque pii operis intuitu fiant, neue ipsi vnquam in rebus, bonis, pecuniis, iuribus, iurisdictionibus, & actionibus prædictis, siue totis, siue in parte succedant, aut illa ad ipsos quauis dispensatione suffultos, etiã per prædictum circuitũ deueniant, neue de eis vlla in alium seu alios cõcessio, donatio, trãslatio, aliaue dispositio fiat, vt alia bona similia, vel dissimilia, illegitimis, aut aliis supradictis concedantur. Quod si prædictorum quisquam fuerit præsentium violator, testamentum, donatio, legatum, & dispositio, omnino non teneat, nec etiam quo ad alios capaces, & res alias valeat, sicque disponens priuilegio, dispensatione, facultate, & indulto prædicto, eiusque vsu, & commodo, etiam in cæteris omnibus ipso sit iure priuatus. Nemo quantumuis capax illius prætextu fructus, res, pecunias, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinẽs vlla præ præscriptiõe, aut vllo alio iuris præsidio adiuuetur; sed ad integram illorum restitutionem, quocunque temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita vt omnes in ecclesiis, monasterijs, & beneficiis successores, tam coniunctim, quam diuisim, quilq;

videlicet

videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus cæteris ab eo monitis, & negligentibus, iudiciũ intenderit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiusmodi successoribus, pro prædictis insistentibus, ac etiam de peculio aliàs quam ex rebus ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii tam concessorum, & relictorum illegitimis, eorumue causa, quam quorumcunque aliorum bonorũ immobilium, mobilium, & se mouentium, necnon pecuniarum, fructuum, rerum, & iurium, alias sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus cõprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde & expulsis quibuscunq; detẽtoribus, siue incapacibus, siue capacibus per se vel alium seu alios, libere apprehendant, & apprehensam huius sedis nomine custodiant, donec ipsa sedes de illis, vti tũ tulerit piorũ operũ necessitas, duxerit prouidendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentibus) eo ipso deuoluta, & iuri ac proprietati suarum ecclesiarum, & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolidata esse declaramus. Decernentes irritum & inane quicquid secus per quoscun-

que ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac ſtatutis, & cõſuetudinibus eccleſiarum, capitulorum, conuentuum, ordinum, militiarum, hoſpitalium, vrbium, prouinciarum, collegiorũ, etiam Cardinalium, & officiorum prædictorum, iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia cõmunitis, & in Cõſiſtorio p̃dicto; ſeu cõclaui habitis, aliiſque priuilegiis, indultis, & literis apoſtolicis generalibus, & ſpecialib⁹, illis, eorũque, & aliis quibuſcunq; perſonis, cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam ſupradictis fortioribus, ac etiam diſponentibus, quod prædicta per quaſcunque litteras nunquã, aut ſine conſenſu illorum quorum intereſt, reuocata, aut ſublata intelligantur, & alias cuiuſcunque tenoris exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, aut omnino non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus, ad verbum habenda eſſet noſtris literis mentio ſpecialis, quæ omnia, quatenus prædictis aduerſentur illorũue executionem diſturbare poſſint, viribus prorſus, & effectu carere decernimus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Quia

vero difficile nimis esset præsentes quocũque illis opus erit perferre. Volumus ut earum exempla, etiam impressa. Notarij publici manu, & personæ in dignitate ecclesiastica constiutæ, eiusue curiæ sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem, in iudicio & extra illud, ubique gentiũ faciant, quam ipsæmet præsentes facerent, si essent exhibitæ, & ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, ablationis, abrogationis, volũtatis, prohibitionis, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo quingẽtesimoseptuagesimo primo, Kalen. Februarii, Pontificatus Anno sexto.

Annotationes promissas huic Extrauag. obiter adiecturus.

Noto primo, illa verba. (Quæ noxia sunt ordini ecclesiastico) quod noxium est ordini ecclesiastico vt filii ecclesiasticorum illegiti-
2 mi succedant eis, quod confirmatur ex eo qđ per filios eorum solet periclitari substantia

ecclesiarum cap.de Syracusanæ: 28. distinct. & Episcopi solent esse cæci erga nepotes secundum glos. sing. in cap. peruenit, 1. quæst. 5. Quibus consonat Concil. Triden. sess. 25. cap. 1. de reform. ibi, vt ecclesiastici omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum vnde multorũ malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant vnde in Authen. quomodo oportet Episcopos. §. 1. colum. 1. constituitur ne quis habens filios, vel nepotes etiam legitimos in Episcopum eligatur, sumpta voce nepotes proprie pro filiis filiorum. l. Iuriscõsultus. ff. de grad. cogn. secundum Panor. in d. cap. primo. de testamen. numero tertio. Quæ constitutio refertur in d. c. de Syracusanæ, & mandatur in cap. Catinensis. 61. distin. ne habens vxorem & filios in Episcopũ eligatur cui concordat c. priusquam 28. distin. per quæ Innoc. in d. cap. 1. de testamen. defensus ibi per Panor. num. 2. affirmat non posse iure communi, habentem filios eligi in Episcopum non obstante, cap. Episcopus qui filios, 12. q. 2. quamuis Hostien. cõmuniter receptus, contrarium teneat: cuius opinionem vsu receptam esse arbitror, eo quod viderim multos Episcopos, & alios prælatos habentes filios, promotos a sancta Sede

Aposto-

Apostolica non facta mentione de illis, nec habita vt puto, dispensatione super hoc ab eadem. Quare non arbitror, teneri ad renunciandum episcopatui qui habens filium etiã illegitimum præsentatur a Rege, etiam illud nesciente Papæ, id ipsum ignoranti. Sed negari non potest opinionẽ Innoc. iuri scripto esse consonantiorem.

Noto secundo ex illo verbo (ex scandaloso) quod facultas dandi, vel relinquendi bona ecclesiastica facta ecclesiasticis personis;
3 est scandalosa, & merito quidem, quia, scãdalum est, dictum vel factum præbens occasionem ruinæ secundum Hierony. relatum a Thom. 2. 2. q. 43. arti. 1. & constat per huiusmodi facultatem præberi occasionem ruendi in peccatum personis ecclesiasticis primum, volendo, & procurando habere filios fornicarios, quibus bona relinquant; quod est graue peccatum, cap. Vouentibus. 17. q. 2. & toto titulo de coha. cleric. Deinde quærẽdo, & seruando filiis ea quæ deberẽt distribuere pauperibus, quod esse peccatũ probat præfatum. c. 1. de reform. sess. 25. Cõcil. Triden. & præfatum cap. peruenit, per quæ & alia multa id probauimus in Apologia præfata, q. 1. Mon. 27. tertio præbendo exemplum fornicandi aliis dum memoriam

ſuarum fornicationum renouant per huiuſmodi ſucceſſionem iuxta cap. præcipue. 11. q. 3. ibi, tot mortibus digni ſunt prælati, quot perditionis exempla, in ſubditos tranſmittunt.

Noto tertio, ex illo verbo (Peculio) adiunctis verbis, eccleſiis & pauperibus præripiatur, infra poſitis, quod peculia eccleſia-
4 ſticorum debentur eccleſiis & pauperibus, hoc eſt operibus piis, ita quod ea quæ ſuperſunt beneficiariis decenter ſuſtentatis debent in illa diſtribui, & ita hæc extrauag. ſentit id quod late confirmauimus in Apologia præfata. q. 1. Mon. 27. & 28. & ſequ. licet enim non dicat rapi, vt dixit Bernardus in Epiſt. 2. col. pen. & in 42. col. 3. dicit tamen præripi, quod idẽ, vel aliquid maius ſonat.

Noto quarto, ex illis verbis: (Omnia priuilegia &c.) quod omnis facultas facta quibuſcunque perſonis non ſolum eccleſiaſticis ſed etiam ſecularibus & non ſolum ſingularibus, ſed etiam collegiis, & vniuerſitatibus non ſolum profanis, ſed etiam piis ad diſponẽdum de rebus quibuſcunq; non ſolum eccleſiaſticis, ſed etiam ſecularibus in filios illegitimos a quibuſcunque Romanis Pont. etiam a Iulio Tertio, eſt iam inutilis, & conſequẽter facta eſt moderatio facultatũ

con-

cōçessarum ab eodem Iulio Tertio clericis, & Romanis curialibus testandi, donandi, & relinquendi, sua peculia suis filiis illegitimis, & successionis incapacibus quam desideraúimus in. §. 6. supra eod. antequam eam videremus editam, & longe amplior, nam nos solum desideraúimus prædictam moderationem fieri quoad facultates, concessas personis ecclesiasticis ad disponēdum de rebus Ecclesiasticis tātum in filios illegitimos, proprios tantum, & hæc extrauag. moderatur omnes facultates Apostolicas etiā concessas laicis etiam ad disponēdum de rebus profanis non solum in prædictos filios proprios illegitimos sed etiam in extraneos, & in filios, parentes, & cognatos omnes eorum, & non solum facultates, factas ad disponendum sed etiam factas ad succedendū ab intestato, & capacitates indultas ad succedendum in rebus emphyteuticis, & feudalibus & aliis quibuscunque quæsitis ab ecclesiis etiam concessas ecclesiis & aliis piis locis exceptis hospitalibus expositorum & orphanorum, & hoc in communi tantum, omni fraude, conuentione, seu compositione cessante, & nō solum facultates cōcessas a Iulio. 3. quod solum ipse desiderabam, sed etiam facultates omnes cōcessas per ipsum-

met

met, & per quoscunque alios Pontif. max. Quod merito a nobis desideratum fuit, & prudentissime iuxta, ac sanctissime, a prudentissimo & sanctissimo Domino. N. Pio. V. per hac extrauag. cumulatissime statutum Nam omnis occasio delinquendi est impedienda, ne detur, & si data fuerit, tollenda, 1. Tim. 4. c. Nolo 12. q. 1. & c. Non sunt audiendi. 11. q. 3. & l. Cōuenire. ff de pact. dot. hinc consuetudo inuitans maritum ad dissipanda sua bona, & vxorem ad adulterādū reprobatur in c. Ex parte de consuet. hinc vetatur promissio beneficiorū vacaturorū, ne detur occasio, mortis alienæ captandæ c. 2. de concef. præb. & c. ne captandæ, eodem titulo lib. 6. Hinc lex licet suapte natura respiciat futura c. fin. de const. & l. Leges C. de leg. Cum tamen indulget aliquid, solum est restringenda ad præterita vel præsentia tantum, ne det occasionem delinquendi l. Cū lex. ff. de leg. per quam ibi Bart. & Bald. cōmuniter recepti dixerunt quod statutum disponens quod quilibet bannitus extrahatur de banno soluendo decem, non compræhendit post illud banniendos: hinc rescriptū per quod pœna remittitur, ante commissum delictum non valere dixit Salice. in l. Castitati C. de Adult. Hinc denique in terminis no

strisa

ſtris Feder. conſil. 275. caſus talis eſt, quem vitioſe allegando ſequitur Fel. in c. fin. nu. 13. de conſt. conſuluit quod ſtatutum non poteſt habilitare prolem ſpuriam ad parentũ ſucceſſionem etiam non extantibus legiti-
5 mis ne detur occaſio adulterandi, & fornicandi, quem ſequutus Domi. in §. 1. c. 2. de filijs presb. lib. 6. ait Epiſcopum, non poſſe per ſuum ſtatutum filios illegitimos ſui Epiſcopatꝰ habiles facere ad ordines minores, & ſimplicia beneficia, quia daret occaſionem peccandi, licet per diſpenſationem poſteaquam fuerint nati id facere poſſit per illum tex. Et quamuis vt in § 6. diximus, contrarium eius quod conſuluit Fede. tenuerit Cald. conſil. 4. de conſt. & eũ ſequatur Decius in conſil. 271. col. 5. cum quibuſdam alijs quos ibi citat, quorũ opinio in aliquto Regnis ſeruatur, & in puncto iuris verior etiam nobis videatur ob quod vbi ſupra facultatem Iulianam ſeruandam eſſe donec reuocaretur diximus, tamẽ negari non poteſt multo ſanctius eſſe contrarium præſertim quoad Eccleſiaſticos & quoad diſpoſitionem faciẽdã de bonis et fructibus Eccleſiaſticis a quibus multis canonibꝰ arcentur illegitimi,
6 vt etiam principium huius Extrauag. inſinuat, merito igitur, S. D. N. Pius. V. reuocauit in

uit in hoc præfatas facultates, per quas magna dabatur occasio polluendi se personis Deo dicatis, & sanctificatis. Non obstat dicere, per hanc rationem iustificari quidem desiderium nostrũ prædictum & etiam hanc legem quatenus illud explet, sed non quatenus illud cumulat tollendo facultates concessas collegiis, & vniuersitatibus quæ non sunt filiorum capaces quibus per illas non datur occasio vtendi venereis, non inquam hoc obstat, quia illum cumulum nõ addidit causa tollendi occasionem vtendi venereis collegijs, sed causâ tollendi occasionem vtendi eis singularib⁹ personis Ecclesiasticis quæ poterant cõuenire tacite cum prædictis collegijs vt bona quæ ipsis darent, vel relinquerent darentur filijs illegitimis earum aliqua parte sibi retenta, quæ ratio insinuatur per hanc eãdem extrauag. in exceptione Hospitalium expositorum & orphanorum dum, limitat eam vt solum procedat quum datur vel relinquitur eis in communi, & nulli eorum in particulari, idque omni fraude, & conuentione cessante. Qua eadem ratione iustificatur quatenus vetat dispositionem in filios illegitimos extraneos & parẽtes, filios & cognatos eorum, id enim fecit ad obuiandum fraudi, qua clerici conuenire poterant

inter se vt alij in aliorum filios illegitimos vel cognatos eorum disponerent, & dicere sibi mutuo, tu fac, hæredem, Legatarium vel donatarium filium meum illegitimum, vel aliquem cognatum eius, & ego faciam tuum uel aliquem cognatum illius, conuentio enim eiusmodi non poterat reprobari, tanquam symoniaca, arg. definitionis symoniæ datæ a glos. in sũma. 1. q. 1. & a Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. quia non fieret super spiritualibus, & ita nisi per hanc legem alias prohibita fuisset, iudicanda erat valida arg. l. Illam, C. de collat. & c. legatur. 24. q. 2.

Noto Quinto ex versic. (Quibuscunque personis &c.) nullã esse differentiam in hoc inter personas singulares, & vniuersitates nec inter seculares, & Ecclesiasticos nec inter regulares, & sæculares clericos, nec inter pia loca, & profana, neque inter Episcopos & superiores etiam Cardinales & alios inferiores: Imò parificati, ita quod per præfatas facultates nõ possunt disponere in præfatos filios illegitimos proprios, nec extraneos, nec cognatos eorum, nec præfatarum facultatum virtute succedere. Ex quo sequitur quod facultates, quas habent aliqua pia loca succedendi clericis ab intestato, sunt ablatæ per hanc reuocatoriam, quoad clericos ha-

bentes

bentes filios illegitimos ea ratione ne vt præ dictum est, fraus fiat legi huic, partiendo bona quæsita cum filijs illegitimis.

Noto sexto ex illo versi. (Ac pariter &c.) quod non solum reuocat facultates huiusmodi, a se suisque prædecessoribus datas, sed etiam datas a suis Legatis. Imò & facultates factas a Sede Apostolica eis & quibuscunq; alijs ad concedendum prædictas facultates ita quod posthac a nemine possunt concedi uirtute cuiuscumque facultatis Apostolicæ.

Noto septimo ex illis verbis.(Quod si prædictorum &c.) quod licet facultates prædictæ solum sint sublatæ quatenus tãgunt illegitimos filios, & non quoad alios, si tñ hñtes illas vsi fuerint eis quoad ea quæ tangunt filios illegitimos ipso iure sunt reuocatæ etiã quoad cætera contenta in eis, & quo ad omnia facta virtute illarum, sicut in simili qui Episcopus male ordinat clericũ alienum sine literis dimissorijs bene suspenditur per annũ a collatione ordinum c. Eos, de temp. ordi. lib. 6. & qui male retinet priorem parochialem obtenta secunda, quam bene retinere

7 potest dimissa illa per c. De multa, de præb. iuste perdit vtranque si iuste non relinquit priorem per Extrauag. execrabilis, Io. 22.

Noto octauo ex versi. (bona vero &c.) no

uum

uum modũ quo cadũt in cõmissum res feudales, & emphyteuticæ nempe si quis illas
8 habens disposuerit de illis virtute facultatũ Apostolicarum in filios illegitimos, proprios, vel extraneos, vel cognatos eorum quæ est adnotatio addenda c. Potuit, de locat. & l. 2. de iure Emphyteut. & c. 1. de feud.

Noto nono & colligo ex tota Extrauag. id in quo multos audio decipi, nempe quod hæc extrauag. non reuocat iura communia
9 per quæ illegitimi possunt habere aliqua de bonis parentum, etiam si sint spurij, iux. æquitatem canonicam c. Cum haberet, de eo qui du. in mat. ea quæ Panor. & alij ibidem notant, solum enim reuocat priuilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, donationes, &c. contra vel præter ius cõmune cõcessa per ipsummet Pium Quintũ & alios omnes prædecessores eius, vt ex ea patet, & probatur primo quia qui de vno dicit, de alio negare videtur. l. cũ præter. ff. de iud. c. nonne, de præsumpt. & priuilegium aliud est a lege, imò est legi contrariũ c. priuilegia. 3. dist. c. In his de priuileg. Ergo per reuocationem priuilegiorum quæ fit hic non reuocatur ius cõe cuius nihil meminit, Secundo quia facilius tollitur ius speciale quam ius commune l. eius militis §. militia

missus

missus ff. de milit. Testam. & l. si quando, C. de inoff. testam.

Tertio quia lege humana non potest tolli naturalis c. sunt quidam 25. q. 1. l. Id quod nostrum ff. de reg. iur. & educatio liberorũ iure naturali debetur c. Ius naturale 1. dist. & l. 1. §. Ius naturale, ff. de iust. & iur. Quartò quia prædicta Auth. Ex cõplexu, C. de incest. nupt. nullibi gentium seruatur, quatenus habet spurios filios, non esse a parentibus alendos, quoniam tamquam contraria pietati naturali postponitur æquitati canonicæ prædictæ conformi iuri & pietati naturali, de qua in l. 1. & 2. ff. de lib. agnos. vt supra dictũ est. Quintò, quia non est verisimile quod Pius V. pientissimus, & iuris communis obseruatissimus & morum ab eo exorbitantiũ reductionis in illud tanquam in pristinum, & probatissimum statum amantissimus, intenderit tollere legem tantæ pietatis, cum similis similem quærat & foueat iux. c. 13. Eccl. & Philosophũ in eth. & facere cõtrariũ esset quædam crudelitas Deo & homnibus inuisa, secundũ Io. baptist. in repet. l. si qua illustris. C. ad orfic. col. pen. Deniq; quod a iure antiquo nõ censetur recessum nisi quatenus id in nouo exprimitur. l. Præcipimus C. de Appell. et per hanc extrauag. nulla re-

cessio

cessio ab eo exprimitur, ergo: Ex quo infer tur iuste posse & debere clericos non obstan te hac extrauag. alere suos filios illegitimos etiam spurios nitendo iuri communi cõten to in d.c. Cum haberet, quod seruandum esse etiam in foro seculari terrarum imperii, & aliorum Regnorum etiam non subiecto-rũm Papæ affirmat cõmunis opinio post Pa-nor. in d.c. cum haberet: & Bart. in Authen. ex complexu, C. de incest. nupt. & videre est apud Decium, alios citantem in c. clerici, nũ me. 2. de iud. cui adde Philip. franc. in rubr. de testa. lib. 6. col. 28. & Io. Lupum in repet. c. per vestras, de donat. inter vir. & vxo. §. 23 nu. 12. quorum omniũ firma ratio est, quod vt supradictũ est, humana potestas, quæ mi-nor est, nõ potest naturali vel diuinæ quæ ma ior est, resistere, c. inferior, 21. distin. c. ex in-sinuatione de appella. Subinfertur etiam
10 quod clerici possunt, & debent filias suas etiam spurias dotare, quia qui potest, & de-bet filiam alere, potest & debet eam dotare,
11 quum dos succedat loco alimentorum, se-cundum communem præsertim Bart. qui in his terminis hoc dicit in l. vxorẽ. §. pater naturalis, de leg. 3. quem cum aliis refert, & sequitur Ioannes Lupus, vbi supra. Quæ duo facere potest etiam de reditibus ecclesia

R sticis,

ſticis, argu. tex. cum gloſ. in capit. omnino, 31. diſtinct. quatenus habet, quòd propriam vxorem, & filios ſuſtinere debet clericus de bonis Eccleſiæ, & licet loquatur de filiis ante clericatum habitis: idem eſt in filiis habitis per illicitum coitum quoad hoc, nam licet clericus malefecerit: tamen ex quo ſunt geniti non ſunt perdendi, ſed paſcendi & tanquam pauperes iuuandi, argumen. cap. 86. diſtinct. & cap. ſicut hi, & prædicti cap. Cum haberet. Quæ tamen omnia limitanda ſunt procedere in filiis qui aliunde non
12 haberent quo ſe alerent, quoniam nullo iure naturali nec humano tenetur pater alere filium habentem quo ſe alat, nec econtrario filius patrem idem habentem. l. ſi quis a liberis, §. ſed ſi filius, & §. ſolent, ff. de libe. agnoſcen. Quamquam autem ad alia multa adnotanda copioſam materiam hæc extrauagan. ditiſſima iuxta, ac pientiſſima præſtabat paucula tamen hæc breuiter noſtro propoſito magis congruentia ſufficiant adnotaſſe, ne vltra inſtitutum excreſcat præſens Commentarius, & ne iam diutius, contra iuſſa & rogatus quam plurimorum Summatum, & Infimatum differamus editionem Manualis noſtri Confeſſariorum & pœni-

pœnitentium, quod ex ſermone hiſpano in latinum per nos ipſos traductum, ac recognitum, & quàm plurimis auctum, mox (vt ſupra condiximus) euulgabimus: in gloriam Dei, qui ſua nos omnes infinita bonitate ſeruet, beetque æternum. Amen.

FINIS.

pœnitentium, quod ex sermone hispano in latinum per nos ipsos traductum, ac recognitum, & quam plurimis auctum, mox (ut supra condiximus) euulgabimus: in gloriam Dei, qui sua nos omnes infinita bonitate seruet, beet-que æternum.

Amen.

FINIS.

INDEX PRAECIPVARVM MATERIARVM HOC in commentario contentarum, ordine Alphabetico digestarum.

A

B

Clausula

Papa

subcollectores, etiã si S. R. E. Cardinales, aut Camerarius fuerint, primũ & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper tributam auctoritatem, & potestatem adimentes: te, de cuius fide, & integritate, & diligentia plurimum in domino cõfidimus, nostrũ & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentiũ, nec non fructuum, redituum, & prouentuum mensarum huiusmodi collectorem generalem auctoritate Apostolica, tenore præsentium ad nostrum & sedis Apostolicæ beneplacitum, cõstituimus, & deputamus, Dantes tibi plenam & omnimodam potestatẽ, ac authoritatem, omnes, & singulas, res, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, & etiam illa, quæ ex fructibus, prouentibus, & reditibus ecclesiasticis empta, ædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu aliàs ex eisdem fructibus, reditibus, & prouentibus, quomodolibet, prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia nõ simplicia, sed administrationem habentia obtinentium, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigente, testari valentium, ac quorumuis ordinum re-

gularium, quauis, etiã pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamẽ dictam vrbẽ, pro tempore decedentium, remãsura, & relicta cuiuscũq; qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiã gẽmas, ac pretiosa, & pecuniarũ summas, necnõ etiam fructus, redditus, & prouentus, hmõi mensarũ a die ecclesiarũ & Monasteriorũ vacationis hmõi, vsque ad diem præfectionis, & prouisionis, seu commendæ de illis faciendæ, quos oẽs, & singulos fructus, reditus, & prouentus, ad dictam Camerã spectare, & pertinere volumus, atq; decernimus, ac eisdem Cam. applicamus, & appropriamus nrõ & prædictæ Cameræ nomine, colligendi, percipiendi, exigendi, & recuperandi, &c.

7 Noto primo illa verba (de cuius fide integritate, & diligentia, &c. Per quæ video Reuerendissimũ franciscum Odeschalcum scriptis fœl. rec. Pii 4. tantopere laudari nomine fidei, diligẽtiæ et integritatis, quẽ iam inde a meo in Vrbem appulsu a quã plurimis, etiã multis aliis nominibus egregiè cõmendari verbo audio, eo maiore cũ animi voluptate, quo fratrẽ eius pillustrẽ ac Reuerẽdiss. Epm Paulum Odeschalcum ob eadẽ noĩa, lego in literis eiusdẽ Pii paulo ante relatis legatum fuisse nuntiũ & cõmissariũ gñalem in

totum

totũ Regnũ Neapolitanũ. De cui' Reuerẽdissi ma Dominat. in Hispania antequã huc veni rẽ, & anteq̃ ille ad p̃sulatũ eueheret, simul ac eũ de facie ac cõsuetudine noui; ac fide dignã eius in curia regis Cath. gestorũ relatio nẽ accepi, mihi p̃suasi nõ solum eũ laude dignũ, ob fidẽ integritatẽ, & diligentiã, sed etiã ob multas alias corpis & animi dotes, ob ingenium acre, ac ad oĩa versatile, ob egregiã, eandemque variam eruditionem, ob euoluendi, & resoluẽdi confusa solertiã, & experientiã, ob dicendi facundiam, & energiã, & libertatem cum animi magnitudine coniunctam explicandi commissa etiã apud summos Monarchas: cuius virtus in exequẽdis nuper S.D.N. Pii V. apud D. Ioãnnẽ Austriacum gloriosissimum sacri fœderis exercitus Imperatorẽ, ac postmodũ apud Primores Italiæ Principes mãdatis, maximè enituit, & è re christiana fuit.

Noto scdo, illa verba (ædificata, refecta &c.) per quæ cõfirmat id q̃ supra ex literis eiusdẽ Pii 4. collegimus, nẽpe nõ solũ cedere spoliis ea quæ bñficiarii relinquũt separatim empta sed etiã refectionẽ aliorũ prædiorũ rusticorũ, & Vrbanorum, sui vel aliorum patrimonii, quod intelligendum est vt ibi.

Noto tertio, illa verba. (Nõ simplicia &c.)

per quæ significatur aliqua differentia beneficiorum simplicium & aliorum, de qua dicendum vt supra in literis eiusdem Pii IIII. dat. anno 1563. 5. Ianuarii.

Noto quarto, illa verba. (Necnó etiá fructus, &c.) per quæ confirmatur id quod supra in breui eiusdé cómissionis anno. 1560. cótinetur, fructus nimirum dignitatum de quibus fit hic mentio, tempore vacationis obuenientes, S. S. Apost. reseruari.

SUMMARIUM.

Bona aliqua empta ex reditibus ecclesiasticis beneficiarijs morientibus non connumerantur spolijs, neque bonis eorum patrimonialibus aut quasi, & quæ sint illa. nu. 2.

Verba (statuimus) & (decernimus) ius nouum important. nu. 3.

Sacræ res & religiosæ, etsi nullius hominis sint, quoad verũ dominiũ, vsus tñ earũ honestus, penes aliquem, etiam laicum esse potest. n. 4.

Bonorum quorundam dominium, ipso iure transit in Ecclesiam beneficiarij simulac ille vita perfunctus est. nu. 5.

Permittuntur multa ad sedandas discordias exteriores, quæ non sedant interiores. nu. 6.

Beneficiarius nullus, aut pensionarius qui dum viue-

*vixeret non habuit in beneficijs, vel pensionibus reditum excedentem summā 30 ducatorum de Came. censetur relinquere spolia. n. 7.
Beneficia & pensiones quoad materiam spoliorum, & onus distribuendi reditus, aequiparantur, nu. 8.*

§. 8.

Anctissimus autem D. N. Pius V. in quadam constitutione digna sua summa religione, iustitia, prudentia, & liberalitate, condita super spolijs anno 1567. 3. Calen. Septemb. Ponti. ann.
1 2. Sic statuit. Romani Pontificis prouidentia circunspecta, ad ea sollicitudinis suae partes potissimum conuertit, per quae singulis ecclesiis debita obsequia, & opportuna subuentionis auxilia, minime subtrahantur. Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, seu commendatarij, ac beneficia ecclesiastica obtinentes, proprii honoris, & salutis immemores, etiam praetextu facultatum testandi, eis per sedem Apostolicā cōcessarum, in eorū vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, ac paramenta, ecclesiastica aliaque cultui diuino dicatā, quādoque ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, non ecclesiis & Monasterijs, ac beneficiis,

neficiis, quibus præfuerunt, seu a quibus prouentus ecclesiasticos, & stipendia accepe runt, prout rationi, & honestati consentaneum foret, sed alijs locis, etiam non pijs, ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apostolicæ collectores prætextu, quod illa sub appellatione spoliorum veniunt, tanquam eiusdem Cameræ spolia exigere, & percipere non erubescant, in maximum religionis dedecus, ac Ecclesiarum Monasteriorum, & beneficiorum eorundẽ detrimẽtum, ac relinquẽtium animarum periculum scandalumque plurimorum; nos abusibus, scandalisque huiusmodi prouidere, ac singularum Ecclesiarum Monasteriorum, & beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet saluti consulere volentes. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia & singula ornamenta, & paramenta, ac vasa, nec non missalia, & gradualia, ac cantus firmi, & musicæ, aliique quomodolibet nũcupati libri, & aliæ res sacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcumque alia bona, per quoscumque Patriarchas, Archiepiscopos, Epi-

copos

copos, Abbates, seu commendatarios, & alios quoscumque qui ecumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia & quorumuis ordinũ regularia in titulũ, vel cõmẽdã, aut aliàs quolibet obtinentes. quocumq; noie vel titulo cẽseant, etiã si de illis, & eorũ qualitatibus specialis, & expressa mentio habenda foret, ad vsum, & cultũ diuinum, etiã in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel Oratoriis destinata, tpe eorum obitus ex testamẽto, vel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & aliàs disponendi de bonis, p eos ex altari, vel aliàs quolibet acquisitis, p quoscumq; Romanos pontif p̃decessores, & successores nostros, ac nos sub quibusuis tenoribus, et formis, et cum quibusuis clausulis, et decretis, etiã motu proprio, et aliàs quolibet cõcessis, et cõcedendis minime cõprehẽdantur, nec sub appellatione spoliorum veniant, sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, etiã cõuentu carentia, et bñficia hmõi, in q̃bus resederint, aut quibus præfuerint, seu aliàs quæ obtinuerint, oĩno spectent, et pertineant, ac spectare, et ptinere, illaq; post eorum obitum eisdẽ Ecclesiis Monasteriis et beneficiis, etiã si in Romana Curia, et pcul ab illis decesserint, vel ad illa nunquã accesserint,

ferint, etiāsi antea Ecclesiarum et Monasteriorum regimini cesserint, vel bñficia hmôi renunciauerint, eo ipso applicata, et incorporata sint, et esse censeantur: ita qđ liceat illis defunctis, in eisdem Ecclesiis Monasteriis et beneficiis successoribus, ac Ecclesiarum et Monasteriorum hmôi Capitulis, conuentibus, respectiue illa propria authoritate libere apprehendere, ac eorum Ecclesiis et sacristiis applicare, et incorporare, ac quæcumque donationes, ac relicta, et legata, testamēta, & codicili, & aliæ vltimæ voluntates, seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ tenorē qūolibet pro tempore facta, quoad præmissa, nulla, & inualida, nulliusq; roboris, & momēti existāt. Et personis etiā Ecclesiasticis, seu locis etiam piis, aut Ecclesiasticis quibuscumque, in quarum seu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime sufragentur, nec per ea eisdem personis, seu locis vel aliis Ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo res sacras ac alia bona prædicta quocūmque nomine, vel titulo detinentes pro tēpore, ad illa, Ecclesiis & Monasterijs, ac beneficiis, per defunctos quomodolibet acquisitis, vt præfertur, iuxta præsentium tenorem realiter, & cum effectu restituen-

Spolia

V

ROMAE,

M. D. LXXII.

Apud Victorium Helianum.

Cum licentia Superiorum.